

Evenwicht brengen

Laarbeek in balans

Programmabegroting 2020

Inhoudsopgave

	blz.
Inhoudsopgave	2
Kerngegevens	4
1. Inleiding	5
1.1 Algemeen	5
1.1.1 Inleiding	5
1.1.2 Van Kadernota 2020 naar Primitieve begroting 2020 als vertrekpunt voor te maken keuzen	7
1.1.3 Begrotingsvoorstellen voor het meerjarenperspectief 2020 tot 2028	11
1.2 Leeswijzer	17
1.3 Samenvatting totaalbeeld begroting 2020 en financieel meerjarenperspectief 2021-2023	19
2. Begroting 2020 per programma	23
Programma 1 Burger en bestuur	25
Programma 2 Veiligheid	29
Programma 3 Woon- en leefklimaat	33
Programma 4 Economie en werkgelegenheid	43
Programma 5 Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs	51
Programma 6 Financiën en bedrijfsvoering	59
Recapitulatie	63
Programmaplan begroting 2020	64
Structureel begrotingssaldo 2020-2023	65
3. Paragrafen	67
3.1 Algemeen	69
3.2.1 Lokale heffingen	71
3.2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	77
3.2.3 Onderhoud kapitaalgoederen	84
3.2.4 Financiering	89
3.2.5 Bedrijfsvoering	93
3.2.6 Verbonden partijen	97
3.2.7 Grondbeleid	115
3.2.8 Uitkering uit het Gemeentefonds	119

Bijlagen

Bijlage 1	Overzicht financiële beleidsuitgangspunten begroting 2020 en Meerjarenramingen 2021-2023	B1
Bijlage 2	Globale analyse verschillen begroting 2020 t.o.v. Kadernota 2020	B5
Bijlage 3	Analyse meerjarenramingen 2021 t/m 2023 ongewijzigd beleid	B7
Bijlage 4	Gecomprimeerd overzicht reserves en voorzieningen per 1 januari 2020	B9
Bijlage 5	Geprognoseerde balans 2020 t/m 2023	B11
Bijlage 6	Overzicht kapitaallasten 2020	B13
Bijlage 7	Subsidies 2020	B15
Bijlage 8	Incidentele baten en lasten 2020 t/m 2023	B19
Bijlage 9	Overzicht taakvelden 2020	B23
	Lijst met afkortingen	B25

Kerngegevens (geschatte gegevens per 1 januari)

	Begroting 2019	Begroting 2020
A. Sociale structuur		
Aantal inwoners	22.315	22.354
Opbouw: < 18 jaar	4.266	4.251
> 64 jaar	4.890	4.875
Aantal periodieke bijstandsgerechtigden (Wwb/Participatiewet, loaw, loaz, Bbz, cfm raming Senzer)	234	207
Aantal standaard-eenheden (fte) in sociale werkgemeenschappen (cfm raming Senzer)	109,30	95,92
Aantal bedrijfsvestigingen (cfm raming Algemene Uitkering gemeentefonds)	2.363	2.469
B. Fysieke structuur		
Oppervlakte gemeente: - land (ha)	5.535	5.535
- binnenwater (ha)	81	81
Aantal woonruimten	9.397	9.592
Lengte van de wegen (km)	336	337
opbouw: - klinkerwegen	83	84
- gesloten wegdek	123	123
- onverharde wegen	130	130
Lengte van de fietspaden (km)	40	40
Oppervlakte openbaar groen (ha)	80	82
Aantal aansluitingen Diftar huisvuil	9.399	9.592
Aantal aansluitingen riolering (incl. bedrijven)	9.820	10.056
C. Financiële structuur (bedrag in € per inwoner)		
Gewone lasten	1.991	2.416
Opbrengst OZB (vóór voorgestelde verhoging)	185	192
Uitkering gemeentefonds	1.268	1.308
Vaste schuld	1.206	1.341
Algemene reserves	335	219
Bestemmingsreserves	1.580	1.601
D. Bestuur en personeel (aantal fte)		
Gemeenteraad	19	19
Burgemeester	1	1
Wethouders	3,5	3,05
Algemene Dienst formatief	103,21	103,69

1. Inleiding

1.1 Algemeen

1.1.1 Inleiding

Hierbij bieden wij u de Programmabegroting 2020 aan. Deze programmabegroting is de tweede begroting op basis van het Raadsprogramma 2018-2022 'Handen Ineen' voor de raadsperiode van vier jaren en betreft een vertaling van de gemaakte keuzen in de Kadernota 2020. De indeling van de begroting bestaat, net zoals vorig jaar, uit zes programma's. Deze zijn in lijn met de gekozen indeling van genoemd raadsprogramma:

1. Burger en bestuur
2. Veiligheid
3. Woon- en leefklimaat
4. Economie en werkgelegenheid
5. Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs
6. Financiën en bedrijfsvoering

In de Kadernota 2020 zijn de ambities en speerpunten gepresenteerd die raadsbreed de beleidsagenda vormen voor deze raadsperiode. Nu er steeds meer taken van het Rijk naar gemeenten komen, nemen de risico's en opgaven voor lokale overheden toe. De invoering van de Omgevingswet, de Regionale EnergieStrategie (RES) en de transformatie in het Sociaal Domein zijn grote opgaven waarin ook de gemeente Laarbeek verantwoordelijkheid neemt en deze financieel vertaalt in de begroting. Daarnaast zijn er, zoals ook bij de Kadernota is gesignaleerd, diverse ontwikkelingen bij onze strategische partners, die maken dat majeure thema's onze financiële huishouding beïnvloeden. Zo raakt de bezuiniging in onze regio op de BUIG-middelen de gemeenschappelijke regeling Senzer in hoge mate en daarmee ook onze begroting. De te lage en (op lange termijn) onzekere tegemoetkomingen van het Rijk voor de uitvoering van de jeugdzorg en WMO hebben een grote impact op de kostenontwikkelingen en de bijbehorende zorgkosten in onze begroting. Ook zorgt de huidige systematiek van het Rijk met betrekking tot verdeling van het gemeentefonds voor onvoorspelbare fluctuaties. Er is sprake van enorme verschillen tussen de raming van de algemene uitkering op basis van de meicirculaire 2019 versus de september-circulaire 2019. Hierdoor komt de financiële consistentie van lokale overheden in het algemeen en gedefinieerde keuzen voor een evenwichtige en gezonde financiële huishouding in het bijzonder, ernstig onder druk te staan.

Dat neemt niet weg dat wij als gemeente Laarbeek met alle risico's en onzekerheden nog steeds achter onze koers vanuit de Kadernota staan. Hierin is aangegeven dat ons college het belangrijk vindt om te blijven investeren in de samenleving en om ervoor te zorgen dat het voorzieningenniveau ook op lange termijn op een hoog én betaalbaar niveau blijft. Het op gedegen wijze ramen van beheer-, onderhoud- en vervangingskosten van investeringen zet onze meerjarenbegroting onder druk. Met name omdat onze lastendruk in de gemeente altijd relatief laag is geweest ten opzichte van het voorzieningenniveau en in vergelijking met andere gemeenten. Bij de Kadernota vroeg deze koers, in combinatie met zeer negatieve consequenties van de meicirculaire voor onze algemene uitkering van het Rijk, voor ingrijpende maatregelen. Maatregelen in de vorm van een voorgenomen stijging van de onroerende zaakbelastingen van 38% (inclusief inflatie) en diverse bezuinigingsmaatregelen. Zowel voor de inkomsten als voor de uitgaven in onze begroting heeft het college onvermijdelijke keuzen gemaakt om verder evenwicht te brengen en een toekomstbestendige en structureel sluitende meerjarenbegroting te kunnen presenteren. Dit alles

om op lange termijn onze voorzieningen voor de kernen, voor de inwoners, bedrijven en instellingen in stand én betaalbaar te houden.

Sinds de vaststelling van de Kadernota 2020 heeft de tijd niet stil gestaan en heeft met name de septembercirculaire 2019, die (onverwacht) positieve bijstellingen laat zien ten opzichte van de meicirculaire 2019, gezorgd voor nieuwe afwegingen. In lijn met de Kadernota 2020 kiest het college ervoor om de dynamiek in de samenleving zo veel als mogelijk te behouden en te stimuleren en daarbij het hoogwaardige voorzieningenniveau in Laarbeek zo veel mogelijk te handhaven. Een toekomstbestendig en evenwichtig financieel huishoudboekje geldt daarbij als randvoorwaarde. Ons college hecht veel belang aan de kracht van onze gemeenschap in het algemeen en het belang van het investeren en waarderen van onze verenigingen en instellingen in het bijzonder. Daarom kiest ons college ervoor om, nu de septembercirculaire hier financiële ruimte voor biedt, de bezuinigingen op het subsidieprogramma, op de bibliotheek en op de VVV in zijn geheel te laten vervallen. Daarmee draaien wij de meest ingrijpende bezuinigingen -met een grote impact op de dynamiek in de samenleving- terug. De overige bezuinigingsmaatregelen blijven staan. We vinden het namelijk ook belangrijk om alle inwoners tegemoet te kunnen komen in het verzachten van de eerder aangekondigde keuze om de onroerende zaakbelastingen te verhogen met 38%. Door de aangenomen amendementen bij de Kadernota zou de stijging in de begroting 2020 eigenlijk uitkomen op afgerond 36%. Wij stellen voor om de onroerende zaakbelastingen, nu in deze begroting 2020 te matigen met een verhoging van 25% + inflatie (= 28% in totaal). Dit betekent dat de voorgestelde verhoging bij de Kadernota wordt verlaagd met 10%. Op deze manier kunnen wij in de toekomst onze voorzieningen in stand houden voor alle inwoners, bedrijven en instellingen en het hoofd bieden aan risico's, uitdagingen en forse opgaven waar de gemeente Laarbeek als lokale overheid voor staat. Met deze keuzen kunnen we de aangekondigde stijging van de lastendruk voor alle inwoners in enige mate matigen én blijvend inzetten op de kracht van onze Laarbeekse gemeenschap.

Kortom wij presenteren hierbij een evenwichtige, financieel sluitende meerjarenbegroting, waarbij we tevens de voorgenomen stijging van de onroerende zaakbelastingen matigen tot een stijging van 25% + inflatie (in plaats van de voorgenomen stijging van 38%) en inzetten op het borgen van ons verenigingsleven en leefbaarheid van de kernen door een aantal bezuinigingsmaatregelen te schrappen. Met deze begroting gaan we met vertrouwen de ambities uit het raadsprogramma, die vertaald zijn in alle voorstellen in de Kadernota en nu hun beslag hebben gekregen in deze Begroting 2020, waarmaken.

1.1.2 Van Kadernota 2020 naar Primitieve begroting 2020 als vertrekpunt voor te maken keuzen

In deze paragraaf is weergegeven wat het meerjarenperspectief was van de Kadernota 2020 en welke uitgangspunten, onderwerpen en ontwikkelingen verwerkt zijn om te komen tot de primitieve begroting. Deze primitieve begroting vormt in de volgende paragraaf dan vervolgens het vertrekpunt om te komen tot het maken van keuzen voor het meerjarenperspectief van de begroting 2020-2023. Aan de raad worden deze keuzen ter besluitvorming voorgelegd.

In deze paragraaf zal de totstandkoming van de primitieve begroting worden toegelicht (exclusief de gemaakte keuzen), waarvan de opbouw in onderstaande tabel is weergegeven en de verschillende onderdelen vervolgens afzonderlijk worden toegelicht.

Opbouw primitieve begroting 2020 (vanaf de Kadernota 2020, autonome ontwikkelingen en sept.circulaire 2019)

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Meerjarenperspectief uit de Kadernota 2020 (inclusief addendum) = startpunt	-164	392	237	247	7	-162	-186	-208	-226
Effecten aangenomen amendementen									
Halveren budget rekenkamercommissie	11	11	11	11	11	11	11	11	11
Halveren raadsbudget excursies	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Verhoging leges commerciële evenementen	14	14	14	14	14	14	14	14	14
Schrappen lasten ontmoetingscentrum	30	30	30	30	30	30	30	30	30
Schrappen dekking accommodatiebeleid	-30	-30	-30	-30	-30	-30	-30	-30	-30
Schrappen veld Sparta '25	9	9	9	9	9	9	9	9	9
Schrappen dekking accommodatiebeleid	-9	-9	-9	-9	-9	-9	-9	-9	-9
Schrappen investering Gulden Land	167	167	129	129	153	153	153	53	53
Schrappen dekking reserves Gulden Land	-167	-167	-100	-100	-100	-100	-100	0	0
Halveren uitbreiding personele capaciteit RES en GBI: van 1,5 fte naar 0,75 fte	50	50	50	50	15	15	15	15	15
Schrappen middelen klimaatadaptatie	50	0	0	0	0	0	0	0	0
Subtotaal effect amendementen	128	78	107	107	96	96	96	96	96
Mogelijke verlaging van voorgenomen stijging van 38% onroerende zaakbelasting van 2,1% door amendementen: 35,9%	-88	-91	-93	-96	-96	-96	-96	-96	-96
Vertaling financiële uitgangspunten kadernota naar primitieve begroting:									
- Bijstelling ramingen sociaal domein	-135	37	315	315	315	315	315	315	315
- Bijstelling I&A-investeringen, 2020	127	0	0	0	0	0	0	0	0
- Overige bijstellingen	90	16	70	221	221	221	221	221	221
Effecten Septembercirculaire 2019	257	584	654	564	564	564	564	564	564
Primitieve begroting 2020 als vertrekpunt	215	1.016	1.290	1.358	1.107	938	914	892	874

Bedragen x € 1.000

+ = voordelig effect / - = nadelig effect

Meerjarenperspectief uit de gepresenteerde Kadernota 2020 inclusief addendum

Om te komen tot de primitieve begroting worden alle (financiële) uitgangspunten, zoals opgenomen in de Kadernota vertaald naar het meerjarenperspectief. Het startpunt voor deze exercitie zijn de gepresenteerde saldi in de Kadernota 2020 inclusief addendum, die in 2020 een negatief saldo laat zien van € 164.000 en daarna positieve saldi van € 392.000 in 2021, € 237.000 in 2022 en € 247.000 in 2023. Deze saldi zijn in de eerste regel van de tabel opgenomen als startpunt.

Aangenomen amendementen in de raad van 27 juni 2019 bij de vaststelling van de Kadernota 2020

Bij de vaststelling van de gepresenteerde Kadernota zijn er in de raadsvergadering op 27 juni 2019 amendementen aangenomen, waarvan in de tabel de omschrijvingen en de structurele financiële consequenties zijn opgenomen. Insteek bij deze amendementen was om geraamde lasten uit de Kadernota te verlagen en deze ruimte in te zetten voor verlaging van de voorgenomen stijging van de onroerende zaakbelastingen van 38%. Een verlaging van het stijgingspercentage van de onroerende zaakbelastingen heeft een (oplopend) structureel effect, terwijl de financiële consequenties van de amendementen een wisselend financieel beeld geven. Naar voren komt dat als gevolg van de amendementen een structurele ruimte van € 96.000 vanaf 2023 beschikbaar is voor verlaging van de voorgenomen stijging van de onroerende zaakbelastingen, hetgeen een verlaging van 2,1% mogelijk maakt tot 35,9%, afgerond 36%.

Vertaling financiële uitgangspunten kadernota naar primitieve begroting

Om te komen tot de primitieve begroting worden alle (financiële) uitgangspunten, zoals opgenomen in de Kadernota 2020 vertaald naar het meerjarenperspectief. Daarnaast worden ook bestaande ramingen in de begroting geactualiseerd op basis van de laatst bekende informatie of ontwikkelingen.

Actualisatie ramingen Sociaal domein (2^e kwartaalrapportage 2019 en aangenomen motie)

Als onderdeel van de totstandkoming van de primitieve begroting zijn onder meer de ramingen van het sociaal domein geactualiseerd: De tweede kwartaalrapportage van Peelgemeenten heeft geleid tot actualisatie. De omslag naar realistisch ramen van het sociaal domein inclusief volumegroei is als tweede ontwikkeling vertaald. En als laatste is er door de raad op 3 oktober 2019 een motie aangenomen inzake het ramen van de extra rijksmiddelen voor Jeugdzorg vanaf 2022 en volgende jaren, die effect heeft op de ramingen. Deze drie ontwikkelingen worden nu achtereenvolgens kort toegelicht.

Op basis van de tweede kwartaalrapportage vanuit de GR Peelgemeenten is een prognose opgesteld voor de zorgkosten 2019 Laarbeek, hetgeen per saldo leidt tot een structurele nadelige bijstelling van de uitgaven van € 186.000 structureel in de primitieve begroting. In dit nadeel is het effect verwerkt van de invoering van het abonnementstarief (lagere inkomsten aan eigen bijdrage in combinatie met hogere zorgkosten), de financiële doorwerking van de lopende cao-afspraken en het inverdieneffect van de praktijkondersteuners huisartsen (€ 112.000). Voor een nadere inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar de betreffende kwartaalrapportage zelf.

Daar staat echter tegenover dat in de begroting 2019 de systematiek losgelaten is van dat de uitgaven van het sociaal domein gelijk moesten zijn aan de rijksontvangsten. Er is toen, ook op advies van de provincie, gekozen voor realistisch ramen van de kosten sociaal domein. In de meerjarenbegroting was de oorspronkelijke systematiek nog niet volledig doorvertaald naar realistisch ramen, waardoor er nog ruimte in onze meerjarenbegroting gereserveerd was voor het bijstellen van de zorgkosten Sociaal Domein (gekoppeld aan de rijksontvangsten). Dit als een afgeleide van de ontwikkeling van de uitkering Gemeentefonds voor het onderdeel Sociaal Domein. Deze ruimte is in de totstandkoming van de primitieve begroting 2020 vrijgevallen, waarbij meteen ook het geraamde inverdieneffect van € 100.000 als gevolg van de transformatie van het sociaal domein vanaf 2022 is geschrapt. Op deze wijze zijn er geen taakstellende stelposten meer aanwezig om te realiseren, en is er sprake van realistisch ramen. Dit on-

derdeel leidt tot voordelige effecten van € 265.000 vanaf 2022 en volgende jaren. Aangezien er in de (realistische) ramingen geen rekening is gehouden met volumegroei, is uit voorzichtigheidsoogpunt een raming van € 79.000 opgenomen voor het opvangen van volumegroei in 2020. Voor overige jaren is er vooralsnog geen buffer ingebouwd om groei van het volume op te vangen, en is uitgegaan van pro memorie-posten.

Naar aanleiding van de aangenomen motie door de raad op 3 oktober 2019 inzake het structureel ramen van de middelen voor de jeugdhulp vanaf 2022, die in meicirculaire beschikbaar zijn gesteld (voor 2019, 2020 en 2021), is in het licht van realistisch ramen ook nader onderzoek gedaan. De richtlijn hierin van het Rijk is hieronder als samenvatting weergegeven, met vervolgens een nadere toelichting van de provincie als toezichthouder:

Richtlijn van het Rijk

De richtlijn waar de toezichthouders mee ingestemd hebben vind je onder de paragraaf 'Resumé' en is als volgt:

1. *De extra middelen jeugdzorg voor de jaren 2019 tot en met 2021, die onderdeel uitmaken van de algemene uitkering, worden als structureel dekkingmiddel aangemerkt.*
2. *Voor de jaren 2022 en 2023 kan door de gemeente een stelpost 'Uitkomst onderzoek jeugdzorg' geraamd worden: per gemeente naar rato van de €300 miljoen (in 2021).*
3. *Deze stelpost 'Uitkomst onderzoek jeugdzorg' kan als structureel opgenomen worden.*
4. *Voorwaarde is dat daarnaast gemeente tevens zelf maatregelen neemt in het kader van de transformatie rondom jeugdzorg en ggz mede gericht op beheersing van de kosten. Gemeenten spelen immers zelf ook een actieve rol in de transformatie en daarmee ook in het kunnen beperken van de uitgaven.*

Toelichting richtlijn door de Provincie

De overige tekst uit de bijgevoegde richtlijn dient ter toelichting van deze richtlijn. Naar de mening van de toezichthouders blijft op onderdelen de gewenste duidelijkheid achterwege. Met het toesturen van deze richtlijn geven wij daarom een aanvullende toelichting.

2022 en 2023: Onze behoefte voor een nadere toelichting zit (alleen) in de jaren 2022 en 2023. De richtlijn geeft aan, dat voor de jaren 2022 en 2023 een stelpost geraamd kan worden. Het is primair aan de gemeente om de keuze te maken om wel of geen stelpost te ramen. Wanneer ervoor gekozen wordt om een stelpost op te nemen dan accepteren wij maximaal een stelpost die gebaseerd is (naar rato) op het macro-budget van de €300 miljoen van 2021. Het staat de gemeente vrij om een lagere stelpost te ramen dan op basis van het macro-budget van de €300 miljoen van 2021.

Risico's: Het is volgens het Rijk op dit moment onzeker dat de €300 miljoen vanaf 2022 structureel toegevoegd wordt aan het gemeentefonds. Het vanaf 2022 structureel ramen van een stelpost aan de batenkant, die gebaseerd is op de €300 miljoen van 2021, is dus een risico. Het is primair aan de gemeenten om, op basis van de eigen situatie, een inschatting te maken wat een reële stelpost is. Wanneer een gemeente kiest voor een stelpost die gebaseerd is op de volledige €300 miljoen van 2021, geven wij ter overweging om een inschatting te maken van het risico dat daarbij gelopen wordt en dit te benoemen in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing'.

Voor Laarbeek betekent bovenstaande dat er de mogelijkheid bestaat om met ingang van 2022 aanvullend extra inkomsten te ramen van maximaal € 315.000 per jaar, die zoals hierboven geschetst afgezet moeten worden tegen bestaande risico's (zoals bijvoorbeeld opgenomen stelposten, taakstellingen of in-verdieneffecten). De verwachting was dat in de septembercirculaire meer duiding vanuit het Rijk zou komen, gegeven het feit dat in de Miljoenennota 2020 extra geld beschikbaar komt voor jeugdzorg. Dit is niet het geval. Het komend jaar zal een onderzoek worden uitgevoerd door het Rijk in hoeverre er noodzaak is om aan gemeenten ook na 2021 extra middelen voor jeugdzorg te verstrekken. Daar wordt duidelijkheid over gegeven in de septembercirculaire 2020, zo is de verwachting. Gegeven het feit dat er geen taakstellingen of in-verdieneffecten in onze ramingen van het sociaal domein meer zijn opgenomen, volgt het college de aangenomen motie om de rijksontvangsten vanaf 2022 volledig structureel te ramen. Wij beseffen ons dat we daarmee, net zoals de overgrote meerderheid van alle gemeenten in Nederland die op één of andere wijze deze stelpost ramen, een risico nemen. Wij denken echter dat dit een verantwoord risico is én tevens een signaal naar de politiek in Den Haag om gemeenten te compenseren voor de decentralisatie van de zorg, die een onevenredige last legt op de lokale overheden. Dat neemt niet weg dat wij in ons meerjarenperspectief en onze reservepositie ook rekening houden met risico's in deze

en ruimte willen houden om te kunnen anticiperen. Evenwicht brengen en houden blijft een belangrijk uitgangspunt voor onze financiële positie.

In onderstaande tabel zijn resumerend alle ontwikkelingen op het gebied van de ramingen sociaal domein opgenomen, hetgeen een specificatie en toelichting betreft van de cijfers uit de eerder gepresenteerde tabel om te komen tot de primitieve begroting.

Specificatie c.q. resumé: gedetailleerde ramingen sociaal domein in de primitieve begroting

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Effect Q2-rapportage Peeltgemeenten	-186	-186	-186	-186	-186	-186	-186	-186	-186
Meerjarig reëel ramen sociaal domein	130	302	265	265	265	265	265	265	265
Raming volumegroei 2020, overige jaren pm	-79	-79	-79	-79	-79	-79	-79	-79	-79
Raming rijksontvangsten Jeugdzorg	0	0	315	315	315	315	315	315	315
Effect sociaal domein primitieve begroting	-135	37	315	315	315	315	315	315	315

Bedragen x € 1.000

+=voordelig effect / -=nadelig effect

Bijstelling I&A-investeringen, jaarschijf 2020 en overige bijstellingen

In de eerder gepresenteerde tabel is aangegeven dat in de vertaling van de uitgangspunten van de kadernota naar de primitieve begroting er sprake is van een positieve bijstelling als gevolg van de jaarschijf 2020 voor I&A voor € 127.000 en voor overige bijstellingen voordelig effecten van € 90.000 in 2020, € 16.000 in 2021, € 70.000 in 2022 en vanaf 2023 € 221.000 structureel.

Ten aanzien van I&A kan het volgende worden toegelicht: Het projectenplan bij het informatiebeleidsplan, waarvoor in de begroting 2019 structureel middelen beschikbaar zijn gesteld, is voor het jaar 2020 geactualiseerd. Dit betekent dat de benodigde investeringen maar ook de verwachte exploitatielasten bekend zijn. Naar aanleiding daarvan wordt geconstateerd dat incidenteel in 2020 volstaan kan worden met een verlaging van de jaarlast met € 127.000, die in de primitieve begroting voor de jaarschijf 2020 hier zijn beslag krijgt. Ten tijde van de begroting 2019 en daarmee het nieuwe informatiebeleidsplan is bepaald dat het beschikbare ICT-budget op basis van de actuele behoefte bepaald wordt. Nu kan geconcludeerd worden dat de destijds verwachte ophoging van het budget naar € 275.000 voor 2020 te ruim was. De geplande kredieten voor hardware (€110.000) en software (€188.000) zijn conform de jaarschijf 2020 en zullen pas in de jaren daarna tot kapitaalslasten leiden. Deze bedragen zijn ongewijzigd in de primitieve begroting opgenomen.

Ten aanzien van de overige bijstellingen kan het volgende worden toegelicht: Deze voordelen zijn ontstaan door diverse kleinere mutaties als vertaling van de financiële uitgangspunten, waarbij als belangrijkste onderdelen genoemd kunnen worden vermindering van de wethoudersformatie tot 3,05 fte en hogere toerekeningen van overheadkosten aan de kostendeekkende tarieven (afval, riool en grondexploitatie). Deze hogere toerekeningen zijn het gevolg van hogere loonkosten als gevolg van cao-stijgingen, bij een gelijkblijvende aantal toegerekende uren.

Effecten Septembercirculaire 2019 gemeentefonds

De meicirculaire 2019 bevatte voor onze gemeente fors nadelige effecten, waarvoor ons college aanvullende maatregelen heeft genomen ten opzichte van de al gepresenteerde Kadernota 2020, middels een addendum (namelijk 15% extra stijging onroerende zaakbelastingen ten opzichte van de al gepresenteerde 20% stijging). De septembercirculaire 2019 laat een ander (positiever) beeld zien.

Na de nadelige effecten van de meicirculaire volgen nu uit de septembercirculaire 2019 voor Laarbeek positieve bijstellingen, namelijk € 257.000 in 2020, € 584.000 in 2021, € 654.000 in 2022 en vanaf 2023 € 564.000 structureel extra vanuit het gemeentefonds.

De huidige gekozen verdeling van rijksmiddelen via het gemeentefonds (algemene uitkering), via de zogenaamde 'samen-trap-op-samen- trap-af'- systematiek leidt landelijk tot meer en meer kritiek, omdat de fluctuaties in de rijksontvangsten voor gemeenten dusdanig groot zijn dat de betrouwbaarheid (van begrotingen en keuzen) van de lokale overheden onder druk komen te staan. Gegeven het feit dat de algemene uitkering voor gemeenten veruit de grootste en belangrijkste inkomstenbron is, zijn grote (negatieve of positieve) schommelingen zeer onwenselijk voor financiële consistentie en evenwichtig, gedegen begrotingsbeleid.

Dit maakt dat in het licht van risicoafweging de keuzen voor het meerjarenperspectief ook met de nodige voorzichtigheid afgewogen moeten worden en buffers in ons meerjarenperspectief noodzakelijk zijn om nieuwe fluctuaties op te vangen (bijvoorbeeld uit de meicirculaire 2020). De bijstellingen vanuit de septembercirculaire zijn namelijk vooral gebaseerd op geplande uitgaven van het Rijk, terwijl de nadelige bijstellingen in de meicirculaire vaak de resultante zijn van het feit dat voorgenomen uitgaven vertragingen op hebben gelopen of niet zijn gedaan, waardoor werkelijke uitgaven achterblijven en kortingen op het gemeentefonds volgen (gegeven de trap-op-trap-af-systematiek). Daarnaast is er sprake van een drietal onzekerheden c.q. financiële risico's, die de hoogte van de algemene uitkering en de bijbehorende verdeling in grote mate gaan beïnvloeden. Dit betreft de resterende rijkskortingen op de apparaatskosten in 2024 en 2025, de herijking van de verdeling van het gemeentefonds met ingang vanaf 2021 (en de bijbehorende herverdeeleffecten tussen gemeenten onderling) en het nieuwe verdeelmodel en decentralisatie van Beschermd Wonen met ingang van 2021.

Voor een nadere gedetailleerde toelichting op de achtergronden van de voordelige bijstellingen en de bijbehorende risico's naar de toekomst toe wordt verwezen naar de paragraaf 'Uitkering uit het Gemeentefonds' in deze begroting.

Samenvattend: alle ontwikkelingen om te komen van Kadernota 2020 tot primitieve begroting 2020

Genoemde ontwikkelingen, te weten de effecten van de aangenomen amendementen, de financiële vertaling van de Kadernota naar de Primitieve begroting en de effecten van de septembercirculaire 2019 hebben ertoe geleid dat het vertrekpunt voor de integrale afweging van begrotingsvoorstellen een positief meerjarenbeeld geeft van € 215.000 in 2020, € 1.016.000 in 2021, € 1.290.000 in 2022 en € 1.358.000 in 2023. Een en ander is in onderstaande resumerend overzicht weergegeven.

Resumerend (gecomprimeerd) overzicht van opbouw primitieve begroting 2020 versus de Kadernota 2020

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Meerjarenperspectief uit de Kadernota 2020 (inclusief addendum) = startpunt	-164	392	237	247	7	-162	-186	-208	-226
Begrotingseffect amendementen	40	-13	14	11	0	0	0	0	0
Vertaling financiële uitgangspunten	82	53	385	536	536	536	536	536	536
Effecten Septembercirculaire 2019	257	584	654	564	564	564	564	564	564
Primitieve begroting 2020 als vertrekpunt	215	1.016	1.290	1.358	1.107	938	914	892	874

Bedragen x € 1.000

+=voordelig effect / -=nadelig effect

1.1.3 Begrotingsvoorstellen voor het meerjarenperspectief 2020 tot 2028

Het meerjarenperspectief uit de primitieve begroting 2020, na vertaling van alle uitgangspunten en voorstellen uit de Kadernota 2020 én de septembercirculaire 2019 is aanmerkelijk minder negatief dan het gepresenteerde beeld bij de Kadernota 2020 na de meicirculaire 2019. Het onvoorspelbare verloop van de algemene uitkering en de onverwachte meevallers maken gedegen begroten en risico's afwegen lastig, maar biedt bovenal kansen.

Het college kiest ervoor om de koers van de Kadernota voort te zetten om deze kansen in te vullen. Bij de Kadernota werden toen aan de uitgavenkant via bezuinigingen en aan de inkomstenkant via verhoging van de onroerende zaakbelastingen onvermijdelijke keuzen gemaakt. Nu in deze begroting ruimte ontstaat, onder meer als gevolg van de septembercirculaire, kiest het college ook voor een tweeledige aanpak richting uitgaven én inkomsten. Dit met als doel om een evenwichtig en toekomstig financieel meerjarenperspectief te presenteren. In de begrotingsvoorstellen wordt qua uitgaven onder meer voorgesteld om de meest ingrijpende bezuinigingsmaatregelen voor de gemeenschap en het voorzieningenniveau te laten vervallen en qua inkomsten om de voorgenomen stijging van de onroerende zaakbelastingen te matigen. De overige voorstellen en consequenties zijn in de volgende tabel weergegeven en vervolgens afzonderlijk toegelicht.

Al deze voorstellen resulteren erin dat wij begrotingsvoorstellen voor de begroting 2020 en bijbehorend meerjarenperspectief 2021-2028 presenteren, waarin voor 2020 nog een eenmalig nadelig saldo van € 126.000 en daarna positieve resultaten van € 268.000 in 2021, € 459.000 in 2022 en € 615.000 in 2023 worden voorzien met de jaren erna ook zwarte cijfers voor het eerst sinds jaren. Wij vinden vooral in de jaren na 2023 de positieve saldi erg belangrijk, aangezien de risico's voor lokale gemeenten de komende jaren toenemen en in het licht van toekomstbestendig en evenwichtig begroten enige buffers noodzakelijk zijn.

Begroting 2020: Meerjarenperspectief 2020-2028 inclusief alle voorstellen

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Primitieve begroting 2020 als vertrekpunt	215	1.016	1.290	1.358	1.107	938	914	892	874
Begrotingsvoorstellen als beslispunt									
Tijdelijk aanvullen negatieve stand 2019 en 2020 voorziening onderhoud gebouwen	-260	100	100	60	0	0	0	0	0
Onttrekking en stortingen algemene reserve	260	-100	-100	-60	0	0	0	0	0
Bijstelling ramingen Senzer uit Kadernota 2020 agv begroting 2020 Senzer	18	-26	-98	223	223	223	223	223	223
Reservering vrijvallende middelen ten gunste van algemene reserve ivm toename risico's	0	0	0	-223	-223	-223	-223	-223	-223
Schrappen bezuinigingen met grote impact op de samenleving c.q. voorzieningenniveau:									
- Subsidieprogramma	0	-306	-306	-306	-306	-306	-306	-306	-306
- Bibliotheek	0	-50	-50	-50	-50	-50	-50	-50	-50
- VVV	0	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20
Verlagen voorgenomen stijging onroerende zaakbelastingen tot 25% + inflatie = 28%	-329	-338	-349	-359	-359	-359	-359	-359	-359
Voorstellen voor beschikbaar stellen nieuwe middelen voor:									
- Aires	-8	-8	-8	-8	-8	-8	-8	-8	-8
- Integratie jeugdgezondheidszorg	-22	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm
Voorstellen voor beschikbaar stellen nieuwe kredieten (in lijn met nieuw financieel beleid)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Subtotaal begrotingsvoorstellen	-341	-748	-831	-743	-743	-743	-743	-743	-743
Meerjarenperspectief begroting 2020	-126	268	459	615	364	195	171	149	131

Bedragen x € 1.000

+ = voordelig effect / - = nadelig effect

Negatieve stand voorziening onderhoud gebouwen (tijdelijk) aanvullen vanuit de algemene reserve

In de Kadernota 2020 is in programma 6 opgenomen dat het meerjarenonderhoudsplan gemeentelijke gebouwen (MJOP) wordt geactualiseerd. Op basis van een inschatting van de kosten voor de komende 10 jaar is een verhoging van de dotatie aan de voorziening opgenomen van € 100.000, vooruitlopend op de daadwerkelijke vaststelling van het MJOP. De stand van de bijbehorende voorziening bedraagt per 31 december 2018 € 29.000. Uit de doorrekening op basis van dit plan blijkt dat de voorgenomen uitgaven tot en met 2021 leiden tot een negatieve stand van de voorziening. Over de gehele periode van 10 jaar is de voorziening wel toereikend maar doordat in 2020 en 2021 de geplande uitgaven hoger zijn dan de dotatie aan de voorziening is er sprake van een tijdelijke ontoereikendheid. Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) mag een voorziening niet negatief staan.

De lage stand van de voorziening van € 29.000 ultimo 2018 is vooral ontstaan, doordat er in het verleden ook nieuwe investeringen ten laste van het onderhoud zijn gebracht. In dit licht stelt het college voor om eenmalig in 2020 de voorziening aan te vullen met een bedrag van € 260.000 (voor de jaren 2019 en 2020) vanuit de algemene reserve. Daarna wordt in drie jaren in totaal eenzelfde bedrag weer teruggestort naar de algemene reserve vanuit de voorziening als de geplande onttrekkingen in relatie tot de dotaties daar ruimte voor bieden.

Begroting 2020 Senzer en bijstelling ramingen bedragen voor Senzer uit de Kadernota 2020

In de Kadernota 2020 zijn de -op dat moment bekende- nadelige effecten bij Senzer, onder andere als gevolg van een forse terugloop van de Buig-middelen, doorvertaald in ons meerjarenperspectief. Sindsdien heeft Senzer samen met de betrokken gemeenten gewerkt aan een vertaling van de terugloop van de rijksmiddelen in een nieuwe reële en sluitende begroting voor 2020-2023 met een pakket aan maatregelen, waaronder een bezuiniging op personeel en inzet van het eigen vermogen. In onze Kadernota 2020 was al rekening gehouden met een verhoging van de bijdrage aan Senzer. Doordat Senzer nu het volledige eigen vermogen gaat aanwenden voor het sluitend maken van de eigen begroting, hoeft de bijdrage vanuit Laarbeek vanaf 2023 minder verhoogd te worden dan was ingeschat bij de Kadernota 2020. Voorgesteld wordt om de nieuwe ramingen in onze begroting 2020 op te nemen voor Senzer in lijn met de nieuwe begroting van Senzer, waardoor er na incidentele mutaties in 2020, 2021 en 2022 vanaf 2023 een structureel voordeel ontstaat van € 223.000. Voorgesteld wordt om dit bedrag volledig te storten in de algemene reserve, aangezien door het volledig inzetten van het eigen vermogen van Senzer gemeenten nu direct één-op-één verantwoordelijk worden voor alle risico's. Onze eigen reservepositie moet versterkt worden om voldoende weerstandscapaciteit te hebben voor het eventueel opvangen van risico's van Senzer. Wanneer Senzer op een gedegen wijze de eigen risico's weer kan dragen en hiervoor middelen heeft gereserveerd, kan hierin een andere afweging worden gemaakt. Gegeven de omvang van de risico's waarvoor de gemeenten direct verantwoordelijkheid dragen als gevolg van de vaststelling van deze begroting 2020 van Senzer, lijken voorzichtigheid en risicobewustzijn noodzakelijk. Een van de risico's in de begroting van Senzer is bijvoorbeeld het anticiperen op een aanpassing van het BUIG-verdeelsystematiek vanwege de LKS (loonkostensubsidies) plaatsingen in 2022 en 2023. Er is een risico dat de provincie niet akkoord gaat met deze aanpassing, waardoor de bijdrage van de gemeenten voor deze jaren zal stijgen. Voor een nadere, meer gedetailleerdere toelichting wordt verwezen naar de raadsstukken inzake de begroting 2020 van Senzer.

Schrappen bezuinigingen met grote impact op de samenleving

Nu er financiële ruimte is in het meerjarenperspectief door autonome ontwikkelingen stelt het college voor van het voorgestelde pakket aan bezuinigingsmaatregelen de meest ingrijpende voor de gemeenschap te schrappen. De bezuinigingsopdrachten op het subsidieprogramma van € 306.000 structureel, op de subsidie van de bibliotheek van € 50.000 en op de subsidie van de VVV van € 20.000 komen in dit

voorstel te vervallen, zodat we het voorzieningenniveau en de ondersteuning van het verenigingsleven en vrijwilligers op het huidige hoge niveau kunnen handhaven.

Verlagen voorgenomen stijging van de onroerende zaakbelastingen tot 25% + inflatie

Ons college kiest ervoor de financiële ruimte in te zetten om bezuinigingen, die ingrijpend zijn voor de gemeenschap, te schrappen, maar wil zeker ook de voorgenomen stijging van de onroerende zaakbelastingen van 35% + inflatie uit de Kadernota 2020 matigen als tegemoetkoming aan alle inwoners van Laarbeek. Voorgesteld wordt om de onroerende zaakbelastingen met 25% + inflatie (dus in totaal 28%) te laten stijgen en de beschikbare financiële ruimte ook deels hiervoor in te zetten. Wij beseffen dat de verhoging van de onroerende zaakbelasting nog steeds een ingrijpende maatregel is, maar dit is, zoals bij de Kadernota 2020 is aangegeven, nodig om onze hoge voorzieningenniveau nu en in de toekomst te kunnen handhaven en betaalbaar te houden.

Voor inzicht in de consequenties van dit begrotingsvoorstel voor de lastendruk van een gemiddeld huishouden wordt verwezen naar de paragraaf lokale heffingen in hoofdstuk 3.2.1, waarin de ontwikkeling van de lokale lastendruk inzichtelijk is gemaakt.

Twee voorstellen voor beschikbaar stellen van nieuwe middelen

Tot slot doen wij twee voorstellen voor het beschikbaar stellen van nieuwe middelen voor twee onderwerpen. In programma 3, onder het kopje 3.11.1 van 'Wat gaan we er voor doen?' is het voorstel voor invoering van Aireas nader toegelicht en het voorstel voor Integrale Jeugdgezondheidszorg in programma 5 onder het kopje 5.8.4 van 'Wat gaan we er voor doen in 2020?'.

Voorstel voor beschikbaar stellen van de nieuwe kredieten

Conform het nieuwe financieel beleid en de bijbehorende financiële verordening worden kredieten direct door de raad bij de begroting beschikbaar gesteld. De 'oude' methode vervalt daarmee, waar voorstellen eerst in de begroting werden benoemd en vastgesteld en vervolgens met een afzonderlijk voorstel gedurende het jaar nogmaals in de raad ter nadere concretisering en definitieve besluitvorming werden voorgelegd. In het licht van de nieuwe werkwijze wordt voorgesteld om deze kredieten beschikbaar te stellen, zoals opgenomen in de Kadernota 2020 danwel als zijnde vervangingsinvestering van bestaande activa. Er waren uit de begroting 2019 nog enkele voorstellen, waarvan nog niet via een afzonderlijk raadsvoorstel de budgetten of de kredieten voorgelegd waren om beschikbaar te stellen. Voorgesteld wordt om ook die onderwerpen nu direct middels de begroting door de raad beschikbaar te laten stellen, in lijn met het nieuwe financieel beleid.

De financiële ruimte voor de kapitaallasten was c.q. is in de Kadernota danwel in de primitieve begroting 2020 (of bij de oudere voorstellen in de primitieve begroting 2019) opgenomen, zodat het financieel effect van al deze voorstellen op het meerjarenperspectief in deze begroting nihil is. In de twee tussenrapportages zal de raad geïnformeerd worden over de financiële en inhoudelijke voortgang van de beschikbaar gestelde middelen. In het overzicht in deze begroting zijn alle voorstellen tot beschikbaar stellen van middelen schematisch weergegeven, die ter besluitvorming aan de raad worden voorgelegd.

Voor de kredieten voor de jaarschijf 2020, behorend bij rioleringsplan en wegenbeheersplan wordt voor de kredietvoting een afzonderlijk voorstel per plan aan de raad aangeboden.

Overzicht met voorstellen tot beschikbaar stellen van middelen (kredieten of budgetten) door de raad:

Voorstel voor direct beschikbaar stellen van middelen in lijn met nieuwe financiële verordening: -Met betrekking tot kredieten voor <u>nieuwe investeringen</u> uit de Kadernota 2020 (voorgestelde (nieuwe) budgetten uit de Kadernota 2020 zijn verwerkt in primitieve begroting 2020)			
Onderwerp	Bedrag	Onderlegger	Voorstel
Woonwagencentrum Aarle-Rixtel	Krediet € 200.000	Dekking opgenomen in primitieve begroting 2020	Nu krediet voteren
Aanpassing kleedkamers en douches Mariahout/Flamingo's	Krediet € 90.000	Dekking opgenomen in primitieve begroting 2020	Nu krediet voteren
Werkbudget bereikbaarheidsagenda 2020 t.l.v. reserve bereikbaarheid	Krediet € 70.000	Dekking opgenomen in primitieve begroting 2020	Nu krediet voteren

Voorstel voor direct beschikbaar stellen van middelen in lijn met nieuwe financiële verordening: -Met betrekking tot kredieten voor vervangingsinvesteringen 2020 c.q. jaarschijf 2020 meerjarige beleids-/beheerplannen, onder meer uit de Kadernota 2020			
Onderwerp	Bedrag	Onderlegger	Voorstel
Vervanging drie zoutstrooiers	Krediet € 86.000	Dekking kapitaallasten in primitieve begroting 2020	Nu krediet voteren
Vervanging tractor buitendienst	Krediet € 90.000	Dekking kapitaallasten in primitieve begroting 2020	Nu krediet voteren
Vervanging buitendienst bestelbus	Krediet € 40.000	Dekking kapitaallasten in primitieve begroting 2020	Nu krediet voteren
Vervanging loopwerk dak zoutloods gemeentewerf	Krediet € 7.000	Dekking kapitaallasten in primitieve begroting 2020	Nu krediet voteren
Gefaseerde vervangingen technische installaties gemeentehuis, waaronder koelleidingen	Krediet € 80.000	Dekking kapitaallasten in primitieve begroting 2020	Nu krediet voteren
Gefaseerde vervanging kantoor-meubilair	Krediet € 40.000	Dekking kapitaallasten in primitieve begroting 2020	Nu krediet voteren
Jaarschijf 2020 ICT-investeringen o.b.v. Informatiebeleidsplan	Krediet hardware € 110.000 en software € 188.000	Dekking kapitaallasten in primitieve begroting 2020	Nu krediet voteren
Gefaseerde vervanging evenementenkasten	Krediet € 50.000	Dekking kapitaallasten in primitieve begroting 2020	Nu krediet voteren
Vervanging Openbare verlichting jaarschijf 2020 o.b.v. beleidsplan 'Licht in de openbare ruimte'	Krediet € 280.000	Dekking kapitaallasten in primitieve begroting 2020	Nu krediet voteren

Voorstel voor direct beschikbaar stellen van middelen in lijn met nieuwe financiële verordening: - Met betrekking tot <u>nog niet 'aangevraagde' budgetten en kredieten</u> via afzonderlijk raadsvoorstel uit de begroting 2019 (conform werkwijze 'oude' financiële verordening)			
Onderwerp	Bedrag	Onderlegger	Voorstel
Audiovisuele middelen raadszaal	Krediet € 126.500	Voorstel en dekking opgenomen in begroting 2019	Nu krediet voteren
Baggeren en uitdiepen sloten	Krediet € 175.000	Voorstel en dekking opgenomen in begroting 2019	Nu krediet voteren
Nieuw gebiedscontract Stika	Structureel budget € 25.000	Voorstel en dekking opgenomen in begroting 2019	Nu budget beschikbaar stellen
Onderhoudsplan brede scholen	Structureel budget € 25.000	Voorstel en dekking opgenomen in begroting 2019	Nu budget beschikbaar stellen
Pilot duurzaam onderhoud sportparken t.l.v. algemene reserve en jaarlijkse onderhoudskosten	€ 50.000 in 2019 en € 80.000 in 2020 t.l.v. algemene reserve Structureel budget € 78.000	Voorstel en dekking opgenomen in begroting 2019	Nu budgetten beschikbaar stellen

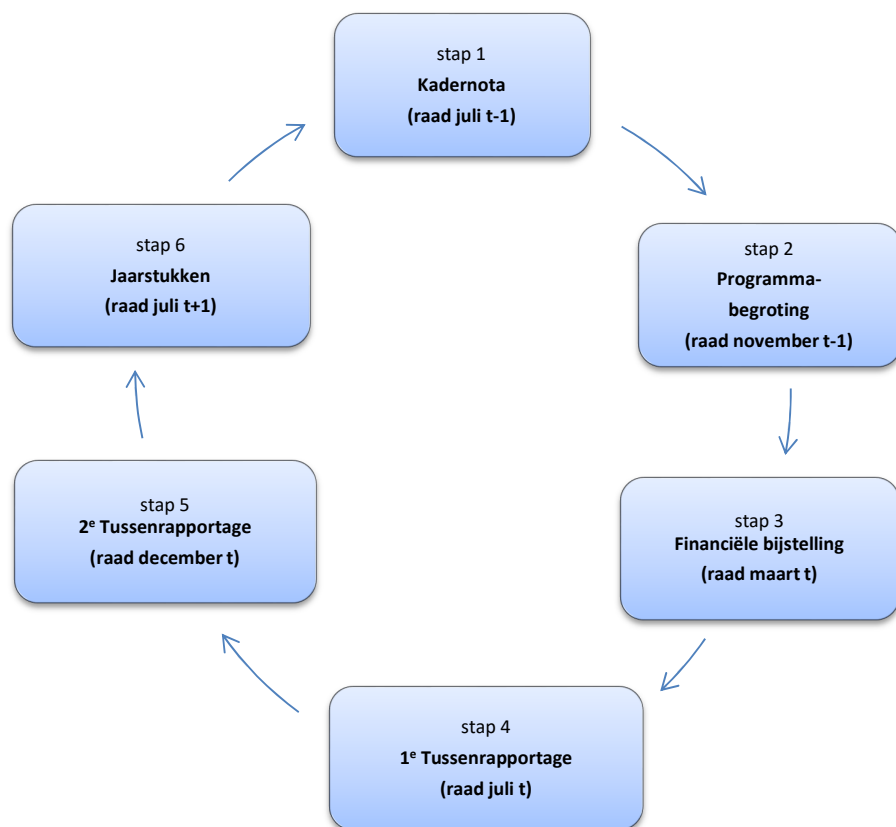
Planning en controlcyclus

Het college van B&W stelt voor de uitvoering van de programma's een begroting vast, rapporteert in de loop van het jaar over de voortgang door middel van tussenrapportages en legt uiteindelijk verantwoording af over het gevoerde beleid en beheer door middel van de programmarekening (jaarver-slag/jaarrekening).

Onderstaand is de planning- en controlcyclus van de gemeente Laarbeek schematisch weergegeven.

P&C-cyclus gemeente Laarbeek

(t = begrotingsjaar)

1.2 Leeswijzer

- Hoofdstuk 1:** **Inleiding**
Geeft een samenvattend totaalbeeld van de begroting 2020 en het financieel meerjarenperspectief 2021-2023.
- Hoofdstuk 2:** **Begroting 2020 per programma**
Geeft inzicht in het beleid per programma van de begroting 2020, inclusief de ambities en zaken die we gaan doen om deze ambities te realiseren.
- Hoofdstuk 3:** **Paragrafen**
Bij dit onderdeel zijn de paragrafen opgenomen.
- Bijlagen:** Hier is een aantal bijlagen opgenomen ter verduidelijking van gegevens die ten grondslag liggen aan de totstandkoming van de begroting.

Toelichting diverse hoofdstukken:

Hoofdstuk 1: Inleiding

In dit onderdeel wordt een algemene inleiding gegeven met betrekking tot de begroting 2020 en een samenvattend financieel meerjarenperspectief 2021-2023.

Hoofdstuk 2: Begroting 2020 per programma

Programma-indeling

1. Burger en bestuur
2. Veiligheid
3. Woon- en leefklimaat
4. Economie en werkgelegenheid
5. Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs
6. Financiën en bedrijfsvoering

Wat willen we bereiken en wat gaan we er voor doen?

De Kadernota 2020 is de tweede vertaling van het raadsprogramma 'Handen ineen', dat op 7 juni 2018 als Raadsprogramma door de raad is vastgesteld. Dit zorgt ervoor dat een beleidsrijke agenda in deze nu voorliggende begroting maar ook voor de komende jaren kan worden gepresenteerd qua ambities en speerpunten, die raadsbreed wordt gedragen.

Wat kost het?

Per programma wordt in beeld gebracht welke lasten en baten in de begroting zijn opgenomen. Om gevoel bij de cijfers te krijgen, worden ook de lasten en baten uit de voorgaande twee jaar (rekening 2018 en gewijzigde begroting 2019) gepresenteerd.

Hoofdstuk 3: Paragrafen

In het derde hoofdstuk zijn de volgende paragrafen opgenomen:

1. Lokale heffingen
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
3. Onderhoud kapitaalgoederen
4. Financiering
5. Bedrijfsvoering
6. Verbonden partijen
7. Grondbeleid
8. Uitkering uit het gemeentefonds

De paragrafen 1 t/m 7 zijn wettelijk verplichte paragrafen. Paragraaf 8 is extra opgenomen om de lezer over dit thema nader te informeren.

Bijlagen

Als toelichting op de financiële positie zijn de volgende bijlagen opgenomen:

Bijlage 1	Overzicht financiële beleidsuitgangspunten begroting 2020 en meerjarenramingen 2021-2023
Bijlage 2	Globale analyse verschillen begroting 2020 t.o.v. de Kadernota 2020
Bijlage 3	Analyse Meerjarenramingen 2021 t/m 2023 ongewijzigd beleid
Bijlage 4	Gecomprimeerd overzicht reserves en voorzieningen per 1 januari 2020
Bijlage 5	Investerings- en financieringsstaat 2020 (verkorte geprognosticeerde balans)
Bijlage 6	Overzicht kapitaallasten 2019
Bijlage 7	Subsidieprogramma 2020
Bijlage 8	Incidentele baten en lasten 2020 t/m 2023
Bijlage 9	Overzicht taakvelden 2020

1.3 Samenvatting totaalbeeld begroting 2020 en financieel meerjaren-perspectief 2021 t/m 2023

		(-/- = nadelig / bedragen x € 1.000)			
		2020	2021	2022	2023
1.3.1	Resultaat ontwerp-begroting 2020	-2.292	-2.292	-2.292	-2.292
1.3.2	Prognose ongewijzigd beleid 2021-2023:				
	2021		284	284	284
	2022			-304	-304
	2023				-42
		-2.292	-2.008	-2.312	-2.354
1.3.3.	Diverse voorstellen tot bijstelling				
-	<u>Amendementen Kadernota 2020</u>				
	- Effect aangenomen amendementen Kadernota 2020	128	78	107	107
	- Bijstellingen zijn reeds verwerkt in de primitieve begroting 2020 en vertalen zich in een 2,1% lagere stijging van ozb-opbrengst in 2020	-128	-78	-107	-107
-	<u>Rijksontvangsten Sociaal Domein</u>				
	- Vertaling van de motie van ABL inzake het vanaf 2022 structureel ramen van de ontvangst van rijksmiddelen voor Jeugdzorg ad € 315.000	0	0	315	315
-	<u>Voorziening gemeentelijke gebouwen</u>				
	- Aanvullen van de voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen met € 260.000, tijdelijk uit de algemene reserve	-260	100	100	60
	- Onttrekking uit de algemene reserve met een latere terugstorting	260	-100	-100	-60
-	<u>Begroting 2020 Senzer</u>				
	- Bijstelling als gevolg van nieuwe Begroting 2020 Senzer (t.o.v. Kadernota 2020)	18	-26	-98	223
	- Reservering middelen ten gunste van de algemene reserve	0	0	0	-223
-	<u>Invoering AIREAS</u>				
	- Bijdrage voor de invoering van AIREAS luchtkwaliteitssysteem om de luchtkwaliteit te meten	-8	-8	-8	-8
-	<u>Integratie Jeugdgezondheidszorg</u>				
	- Voor de integratie Jeugdgezondheidszorg is in 2020 een eenmalig bedrag nodig van € 22.000, gebaseerd op € 1 per inwoner	-22	0	0	0
		-12	-34	209	307
1.3.4	Tekorten vóór dekkingsplan	-2.304	-2.042	-2.103	-2.047

1.3.5 Dekkingsplan:

A. BELASTINGMAATREGELEN:

1. Verhoging opbrengst OZB

Woningen eigenaar:

- 2020: 28%	758	758	758	758
- 2021: 3%		105	105	105
- 2022: 3%			107	107
- 2023: 3%				111

Niet-woningen eigenaar

- 2020: 28%	239	239	239	239
- 2021: 3%		33	33	33
- 2022: 3%			34	34
- 2023: 3%				35

Niet-woningen gebruiker:

- 2020: 28%	167	167	167	167
- 2021: 3%		23	23	23
- 2022: 3%			23	23
- 2023: 3%				25

2. Verhoging opbrengst leges

19	39	57	76
----	----	----	----

Verhoging 2020 t/m 2023:

- bouwleges jaarlijks met 2%
- overige leges worden, voor zover mogelijk, jaarlijks verhoogd met 5%

3. Bijstelling opbrengst afvalstoffenheffing

Verhoging vast tarief 2020 met € 36,84	339	339	339	339
--	-----	-----	-----	-----

	<u>2019</u>	<u>2020</u>
Vast recht	€ 73,68	€ 110,52

Verhoging variabele ledigingstarieven 2020
grijs (rest) met 50% en groen (GFT) met 25%
per container:

304	304	304	304
-----	-----	-----	-----

		<u>2019</u>	<u>2020</u>
Grijs	25 liter	€ 2,00	€ 3,00
Grijs	80 liter	€ 6,00	€ 9,00
Grijs	140 liter	€ 10,00	€ 15,00
Grijs	240 liter	€ 17,00	€ 25,50
Groen	25 liter	€ 0,20	€ 0,25
Groen	80 liter	€ 0,60	€ 0,75
Groen	140 liter	€ 1,00	€ 1,25
Groen	240 liter	€ 1,70	€ 2,13

		(-/- = nadelig / bedragen x € 1.000)			
		2020	2021	2022	2023
4.	Verhoging opbrengst rioolheffing				
	Verhoging 2020: 5,21% conform rioolbeheerplan (stijging 3,61% vGRP +1,6% inflatiecorrectie)	95	95	95	95
		<u>2019</u>	<u>2020</u>		
	Tarief rioolheffing	€ 188,88	€ 198,72		
B.	OVERIGE MAATREGELEN:				
1.	Bezuinigingsmaatregelen:				
	- Volledig vervallen bezuinigingsopdracht op Subsidieprogramma	0	-306	-306	-306
	- Volledig vervallen bezuinigingsopdracht op bibliotheek	0	-50	-50	-50
	- Volledig vervallen bezuinigingsopdracht op VVV	0	-20	-20	-20
2.	Overige maatregelen:				
	-Budgettair effect septembercirculaire 2019	257	584	654	564
	Totaal dekkingsplan	2.178	2.310	2.562	2.662
	Tekorten (vóór dekkingsplan)	-2.304	-2.042	-2.103	-2.047
	Tekorten (-) / Overschotten	-126	268	459	615

De gemeenteraad heeft de wettelijke taak om een begroting vast te stellen die structureel en reëel in evenwicht is (Gemeentewet artikel 189). Om de raad in staat te stellen deze taak te verrichten, is het essentieel dat de begroting een inzichtelijke presentatie van het structureel begrotingssaldo bevat.

Voordelen van een goede presentatie van het structureel begrotingssaldo zijn:

- De raad krijgt een helder inzicht in de structurele begrotingsruimte die vrij aanwendbaar is, bijvoorbeeld voor structureel nieuw beleid.
- De raad wordt niet verrast door structurele begrotingstekorten. Daarmee worden onaangename verrassingen zoals extra bezuinigingsoperaties en lastenverzwaringen, voorkomen.

De provincie toetst voor elke jaarschijf van de (meerjaren)begroting afzonderlijk of sprake is van een structureel sluitende begroting. Als het begrotingssaldo op basis van het provinciaal oordeel niet structureel sluitend is ingediend, baseert de provincie het oordeel over de vorm van toezicht op het structureel begrotingssaldo in de laatste jaarschijf van de meerjarenraming. Indien voldoende aannemelijk wordt gemaakt dat het structurele begrotingsevenwicht uiterlijk in de laatste jaarschijf van de meerjarenraming wordt hersteld, kan alsnog voor repressieve toezichtvorm in aanmerking worden gekomen. Hierbij geldt wel dat geen sprake mag zijn van een zogenaamd '*opschuivend perspectief*' oftewel het is niet toegestaan om ieder jaar opnieuw een (meerjaren)begroting te presenteren waarbij telkens uitsluitend de laatste jaarschijf in evenwicht is. Als niet aan het voorgaande wordt voldaan, wordt door de provincie het traject voor het preventieve toezicht opgestart.

Onderstaand wordt het saldo gepresenteerd van het structurele begrotingssaldo over de periode 2020 t/m 2023 waarbij uitzuivering heeft plaatsgevonden van de incidentele baten lasten (zie specificatie bijlage 8 – Incidentele baten en lasten 2020 t/m 2023).

(-/- = nadelig / bedragen x € 1.000)

	2020	2021	2022	2023
Geraamd resultaat (vóór correctie incidentele baten en lasten)	-126	268	459	615
Correctie incidentele baten en lasten (zie bijlage 8)	-142	62	60	60
Structureel begrotingssaldo	-268	330	519	675

Op basis van bovenstaand overzicht wordt met ingang van het jaar 2021 een structureel positief saldo gepresenteerd.

In de laatste raadsvergadering van 2019 (planning: 12 december 2019) liggen de raadsvoorstellen, waarin de bijstellingen van belastingen, leges en heffingen 2020, zoals die in het dekkingsplan staan opgenomen, ter besluitvorming voor aan de raad.

De uit het dekkingsplan voortvloeiende financiële consequenties worden in de begroting 2020 verwerkt door middel van een begrotingswijziging welke geacht wordt tegelijkertijd te zijn vastgesteld bij de vaststelling van de begroting 2020.

2

Begroting 2020 per programma

Programma 1 Burger en bestuur

Portefeuillehouders:

Burgemeester Frank van der Meijden

- Communicatie en voorlichting
- Regionale samenwerking MRE
- Dienstverlening

Wethouder Joan Briels, tevens 1^e loco-burgemeester

- Afvalverwerking

Wethouder Monika Slaets-Sonneveldt, tevens 3^e loco-burgemeester

- Inwonersparticipatie
- Dorpsraden

Omschrijving

Lokale bestuurlijke samenwerking

De tijd waarin we leven vraagt om verbinding en niet om polarisatie. We voelen de behoefte om op een andere manier met elkaar om te gaan. Dat vergt respect voor en vertrouwen in elkaar, onze partners, inwoners en ambtenaren. Ook vraagt het lef om los te laten en samen optrekken. Onze manier van samenwerken is respectvol naar elkaar, partners, inwoners en ambtenaren. We stappen in een groeiproces waaraan onlosmakelijk verbonden is dat we 'ruimte geven en ruimte krijgen' en met respect voor ieders rol samenwerking blijven zoeken. We vinden dat we de bestuurlijke samenwerking regelmatig met elkaar moeten bespreken en evalueren.

Samenwerking en cocreatie

De maatschappelijke opgaven van deze tijd vragen om een ander soort lokaal bestuur, overheden zijn in transitie. De gemeente is op zoek naar haar nieuwe rol. De omwenteling die de gemeente maakt in relatie tot de inwoner en groepen inwoners kan getypeerd worden als: 'meer loslaten en minder bemoeizucht'. Zaken niet dichtregelen met beleidsnota's maar gebruik maken van de energie en kennis in de samenleving en hierbij een faciliterende, ondersteunende en verbindende houding aannemen. We staan open voor initiatieven vanuit de samenleving en – waar nodig en gewenst – ondersteunen en faciliteren we deze. We gaan uit van het principe van een 'inclusieve democratie': iedereen telt mee. We gaan daarom ook actief op zoek en in gesprek met mensen die nog niet meedenken of meedoen.

Regionale samenwerking

Met het vaststellen van de Toekomstvisie "Samen daadkrachtig en energiek naar 2030" is er door gemeente en gemeenschap een bewuste keuze gemaakt om een zelfstandige gemeente te zijn. Voor een deel van de maatschappelijke opgaven kan de uitvoering het best plaatsvinden op het laagste schaalniveau, namelijk dat van de gemeente Laarbeek. Bij andere opgaven ligt het echter voor de hand om de samenwerking met omliggende gemeenten op te zoeken.

Wij hanteren daarbij het principe dat samenwerking gebaseerd moet zijn op inhoudelijke vraagstukken, op basis van "goedschaligheid": we kiezen daarbij het juiste schaalniveau. We nemen

graag een proactieve rol in regionale netwerken en kijken over de bestaande regiogrenzen heen om gemeentelijke en regionale belangen te behartigen en kansen te benutten.

Afspraken

De raad heeft op 7 juni 2018 het raadsprogramma 2018-2022 '*Handen Ineen*' vastgesteld, waarin de volgende afspraken zijn opgenomen:

- 1.1 We vinden dat we de lokale bestuurlijke samenwerking continu met elkaar moeten bespreken en minimaal 2 maal per jaar evalueren.
- 1.2 We gaan op zoek naar en laten ons inspireren door andere vormen om ons democratisch proces te verbeteren.
- 1.3 We nemen graag een proactieve rol in regionale netwerken en kijken over de bestaande regiogrenzen heen om gemeentelijke en regionale belangen te behartigen en kansen te benutten.
- 1.4 Afspraken toegevoegd die niet in het raadsprogramma waren opgenomen.

Wat gaan we er voor doen in 2020?

Bovenstaande afspraken worden ingevuld met het benoemen van acties die in 2020 worden uitgevoerd. Het gaat om de volgende acties:

1.1.1 Evaluatie bestuurlijke samenwerking

Om in de komende bestuursperiode een goed samenspel tussen raad, college en ambtelijke organisatie te bevorderen, beleggen we tweemaal per jaar een thema-avond om de bestuurlijke samenwerking te evalueren.

1.2.1 Verbeteren democratisch proces

Steeds meer taken worden bij gemeenten gelegd. Dat vraagt anders acteren van het lokaal bestuur in samenspel met de bevolking. De 'Laarbeek methode' vormt ons eigen antwoord op deze uitdaging. We willen deze methode het komend jaar meer handen en voeten geven. Best practices in den lande onderzoeken. Bepalen, voor zover dit nog niet is gebeurd, bij welke vraagstukken het betrekken van burgers toegevoegde waarde heeft. Ook wordt er een nieuwe cursus 'politiek actief' in vier bijeenkomsten georganiseerd.

1.2.2 Dorpsraden

We hechten aan korte lijnen met de dorpsraden. Daartoe worden jaarlijks tenminste twee overlegvormen gepland.

Eén daarvan is een bestuurlijk overleg met elk van de dorpsraden afzonderlijk en de andere is een gezamenlijk overleg van het college met een afvaardiging van alle dorpsraden.

1.3.1 Lokale belangenbehartiging in regionale samenwerking (MRE)

In november 2019 wordt de nieuwe begroting en werkprogramma 2020 gepresenteerd. De raad wordt minstens een maal per kwartaal via de commissie en indien nodig via raadsinformatiebrieven over de activiteiten geïnformeerd.

1.3.2 Samenwerkingsagenda Laarbeek

We stellen een samenwerkingsagenda van Laarbeek vast waardoor gemeenteraadsleden overzicht krijgen over de samenwerkingsverbanden en inzicht krijgen in de doelen en de resultaten van die verbanden. Bedoeling is om zicht te krijgen op de samenwerkingsagenda en lijnen uit te zetten en doelen te formuleren (herijking) die voor het college input vormen om te komen tot aanscherping en bijstelling van de samenwerkingsagenda.

1.4.1 Dienstverleningsconcept

We willen verdere slagen maken in ons dienstverleningsconcept. Daarbij hebben we ook oog voor de balans tussen aanbieder van producten en diensten via internet en via het fysieke loket. De website zal inhoudelijk aanzienlijk verbeterd worden en we willen het taalgebruik in onze brieven en bekendmakingen vereenvoudigen. In de bedrijfsvoering zullen we meer gaan sturen op servicenormen waardoor we beter inhoud kunnen geven aan 'afpraak = afspraak'. Verder willen we het gemeentehuis in de pauze niet langer meer sluiten waardoor we op werkdagen altijd bereikbaar zijn voor onze inwoners.

Wat kost het?

Taakvelden

0.1 Bestuur

0.2 Burgerzaken

7.2 Riolering

7.3 Afval

0.10.1 Mutaties reserves - programma 1 Burger en bestuur

PROGRAMMA 1 - BURGER EN BESTUUR

Taakveld	Omschrijving		Rekening 2018	Gewijzigde begroting 2019	Begroting 2020
0.1	Bestuur	lasten	€ 1.602.635	€ 2.014.008	€ 1.441.109
		batens	€ 33.337	€ 0	€ 0
		saldo	€ -1.569.298	€ -2.014.008	€ -1.441.109
0.2	Burgerzaken	lasten	€ 636.397	€ 619.705	€ 625.933
		batens	€ 379.519	€ 285.537	€ 235.995
		saldo	€ -256.878	€ -334.168	€ -389.938
7.2	Riolering	lasten	€ 1.110.426	€ 1.539.308	€ 1.641.497
		batens	€ 1.768.503	€ 2.311.674	€ 2.375.333
		saldo	€ 658.077	€ 772.366	€ 733.836
7.3	Afval	lasten	€ 1.958.694	€ 1.658.082	€ 2.135.440
		batens	€ 1.820.556	€ 2.046.193	€ 1.889.655
		saldo	€ -138.138	€ 388.111	€ -245.785
0.10.1	Mutaties reserves programma 1	lasten	€ 0	€ 0	€ 0
		batens	€ 11.524	€ 491.167	€ 1.167
		saldo	€ 11.524	€ 491.167	€ 1.167
TOTAAL PROGRAMMA 1		lasten	€ 5.308.151	€ 5.831.103	€ 5.843.979
		batens	€ 4.013.438	€ 5.134.571	€ 4.502.150
		saldo	€ -1.294.713	€ -696.532	€ -1.341.829

Beleidsindicatoren

Het is verplicht om een set beleidsindicatoren toe te voegen aan de Programmabegroting. Doel van de beleidsindicatoren is dat raadsleden en burgers meer inzicht krijgen in de begroting en dat begrotingen van verschillende gemeenten gemakkelijker te vergelijken worden.

In deze programmabegroting zijn de verplichte indicatoren opgenomen waarbij per programma de daarbij relevante indicatoren worden opgesomd. De uitkomst van Laarbeek is afgezet tegen

de uitkomst van de gemiddelde gemeente met een inwoneraantal tot 25.000 inwoners. Daarna is een kleurcode toegevoegd.

Groen: Laarbeek scoort beter dan de gemiddelde gemeente.

Blauw: Beleidsindicator is voor meerdere uitleg vatbaar.

Oranje: Laarbeek scoort slechter dan de gemiddelde gemeente.

beleidsindicator	meet eenheid	actualiteit	Laarbeek	gemiddelde gemeente < 25.000 inwoners
53 Producten burgerzaken	aantal	2019	23	niet gemeten
54 Klantcontactmomenten burgerzaken	aantal	2019	10.420	niet gemeten
55 Producten bouwen en wonen	aantal	2019	7	niet gemeten
56 Klantcontactmomenten bouwen en wonen	aantal	2019	109	niet gemeten
<i>bron: eigen statistiek</i>				

Programma 2 Veiligheid

Portefeuillehouder:

Burgemeester Frank van der Meijden

- Openbare orde en veiligheid

Omschrijving

Inwoners willen zich veilig voelen in hun eigen leefomgeving. Kleine irritaties, zoals foutparkeren en zwerfvuil, maar ook grotere vraagstukken, zoals overlast van verwarde personen, criminaliteit en illegale wietplantages, geven inwoners een onveilig gevoel. Het is belangrijk dat dit in een vroegtijdig stadium wordt gesignaleerd. Dat vraagt om ogen en oren in de wijk, onder meer van de politie en van gemeentelijke handhavers maar ook van inwoners. Een veilige samenleving is een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Wij accepteren geen ondermijning en ondersteunen hierin de burgemeester.

Door de toenemende digitalisering is het zorgvuldig omgaan met de informatie en gegevens van inwoners (persoonsgegevens) en organisaties ook voor gemeenten van steeds groter belang. Uitval van computers, het zoek raken van gegevensbestanden of het door onbevoegden kennismaken dan wel manipuleren van bepaalde gegevens kan ernstige gevolgen hebben voor de continuïteit van de dienstverlening. Een betrouwbare, beschikbare en correcte informatiehuishouding is essentieel voor de dienstverlening van gemeenten en de privacy van onze inwoners.

Afspraken

De raad heeft op 7 juni 2018 het raadsprogramma 2018-2022 *'Handen Ineen'* vastgesteld, waarin de volgende afspraken zijn opgenomen:

- 2.1 Wij accepteren geen ondermijning en stimuleren onze inwoners om mede verantwoordelijkheid te dragen voor een veilige samenleving.
- 2.2 Wij benutten onze bestuurlijke netwerken ten behoeve van de handhaving.
- 2.3 Wij blijven werken aan een betrouwbare en veilige informatiehuishouding.
- 2.4 Afspraken toegevoegd die niet in het raadsprogramma waren opgenomen.

Wat gaan we er voor doen in 2020?

Bovenstaande afspraken worden ingevuld met het benoemen van acties die in 2020 worden uitgevoerd. Het gaat om de volgende acties:

2.1.1 Veiligheid en handhaving

Door veiligheid en handhaving als speerpunt te benoemen en uitvoering te geven aan het geformuleerde beleid dragen we bij aan een veilige samenleving met minder criminaliteit, minder overlast, minder onveiligheidsgevoelens bij de burgers en het op acceptabel niveau houden van fysieke veiligheidsrisico's. Dit doen we door uitvoering te geven aan ons handhavingsprogramma en het uitvoeringsprogramma van de kadernota Integrale Veiligheid Peelland. We hebben daarnaast continu aandacht voor de aanpak van ondermijning en zetten alle ons daartoe ter beschikking staande instrumenten voor in.

2.1.2 Voorlichting veiligheid en handhaving

Om inwoners meer mee te nemen in de bewustwording en aanpak van ondermijning is voorlichting en training noodzakelijk. In 2020 richten we ons speciaal op ondernemers in het buitengebied en een tweede groep van Whatsappbeheerders, die qua aantal nog steeds toeneemt.

2.2.1 Optimaliseren AVE model

De functie van procesregisseur is formatief ingebed in de organisatie. In 30 casussen heeft het ingrijpen door een procesregisseur ertoe geleid dat de veiligheid werd geborgd, de bestuurlijke opschalingslijn werd benut of de gestagneerde samenwerking werd hersteld (van AVE3 naar AVE2 of AVE1).

2.2.2 Doorontwikkeling Wet verplichte GGZ: processen

De processen betreffende de Wet verplichte GGZ worden opgetuigd, waar mogelijk in samenwerking met peelgemeenten / Helmond, geëvalueerd en geoptimaliseerd.

2.2.3 Doorontwikkeling Wet verplichte GGZ: meldpunt

Meldingen komen binnen bij het daartoe ingerichte meldpunt (peelbreed).

2.2.4 Doorontwikkeling Wet verplichte GGZ: samenwerking Fact en STL

De samenwerking tussen het Fact (GGZ) en het Sociaal Team Laarbeek verbetert doordat er procesafspraken zijn gemaakt over de aansluiting van de werkwijze Fact op de werkwijze STL.

2.2.5 Handhaving

Waar mogelijk vragen we in bestuurlijke overleggen (op verschillende niveaus) aandacht en ondersteuning voor een doortastende en adequate handhaving. Overleg met diverse fora, zoals Samen Sterk in het Buitengebied, wordt geïntensiveerd. Dit resulteert in een gezamenlijke aanpak.

2.3.1 Vaststelling informatiebeveiligingsbeleid en bijbehorende uitvoeringsplan

Door het actualiseren van het huidige informatiebeveiligingsbeleid en het opstellen van een nieuw uitvoeringsplan wordt de veiligheid van gemeentelijke informatie voldoende geborgd.

2.4.1 Sanering drugsdumpingen

Het protocol drugsdumpingen Zuidoost-Brabant wordt geïmplementeerd.

2.4.2 Wet zorg en dwang

In peelgemeente verband (inclusief Helmond) is gestart met de voorbereiding van de Wet Zorg en Dwang (Wvggz) Deze weg gaat op 1 januari 2020 in en regelt de rechten van mensen die te maken hebben met verplichte zorg in de GGZ. Wij gaan er vanuit dat we er in slagen de wet voldoende te hebben geïmplementeerd.

2.4.3 Doorontwikkeling aanpak Wet Bibob

In samenwerking met het PIT-team (Peelland Interventieteam) en de Peelgemeenten wordt bekeken wat deze gevolgen voor de afzonderlijke gemeenten zijn.

Wat kost het?

Taakvelden

- 1.1 Crisisbeheersing en brandweer
- 1.2 Openbare orde en veiligheid
- 7.5 Begraafplaatsen en crematoria
- 0.10.2 Mutaties reserves - programma 2 Veiligheid

PROGRAMMA 2 - VEILIGHEID

Taakveld	Omschrijving		Rekening 2018	Gewijzigde begroting 2019	Begroting 2020
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	lasten	€ 1.186.758	€ 1.248.222	€ 1.291.470
		batens	€ 41.532	€ 42.064	€ 42.736
		saldo	€ -1.145.226	€ -1.206.158	€ -1.248.734
1.2	Openbare orde en veiligheid	lasten	€ 444.695	€ 394.821	€ 480.995
		batens	€ 14.143	€ 11.670	€ 26.792
		saldo	€ -430.551	€ -383.151	€ -454.203
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	lasten	€ 0	€ 330	€ 335
		batens	€ 0	€ 0	€ 0
		saldo	€ 0	€ -330	€ -335
0.10.2	Mutaties reserves programma 2	lasten	€ 963.726	€ 35.148	€ 0
		batens	€ 2.105.778	€ 0	€ 0
		saldo	€ 1.142.052	€ -35.148	€ 0
TOTAAL PROGRAMMA 2		lasten	€ 2.595.179	€ 1.678.521	€ 1.772.800
		batens	€ 2.161.453	€ 53.734	€ 69.528
		saldo	€ -433.725	€ -1.624.787	€ -1.703.272

Beleidsindicatoren

Het is verplicht om een set beleidsindicatoren toe te voegen aan de Programmabegroting. Doel van de beleidsindicatoren is dat raadsleden en burgers meer inzicht krijgen in de begroting en dat begrotingen van verschillende gemeenten gemakkelijker te vergelijken worden.

In deze programmabegroting zijn de verplichte indicatoren opgenomen waarbij per programma de daarbij relevante indicatoren worden opgesomd. De uitkomst van Laarbeek is afgezet tegen de uitkomst van de gemiddelde gemeente met een inwoneraantal tot 25.000 inwoners. Daarna is een kleurcode toegevoegd.

Groen: Laarbeek scoort beter dan de gemiddelde gemeente.

Blauw: Beleidsindicator is voor meerdere uitleg vatbaar.

Oranje: Laarbeek scoort slechter dan de gemiddelde gemeente.

Programma 2					
beleidsindicator	meet eenheid	actualiteit	Laarbeek	gemiddelde gemeente < 25.000 inwoners	
6 Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	2018	126	106	
8 Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	2018	0,2	0,6	
9 Gewelddsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2018	2,9	2,9	
10 Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	2018	2	2,1	
11 Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	2018	3,4	3,6	
bron: www.waarstaatjegemeente.nl					

Programma 3 Woon- en leefklimaat

Portefeuillehouders:

Wethouder Joan Briels, tevens 1^e loco-burgemeester

- Verkeer en vervoer
- Duurzaamheid
- Klimaatadaptatie
- Omgevingswet

Wethouder Monika Slaets-Sonneveldt, tevens 2^e loco-burgemeester

- Natuur en Landschap
- Openbare werken

Wethouder Tonny Meulenstein, tevens 3^e loco-burgemeester

- Ruimtelijke ordening
- Visie buitengebied
- Volkshuisvesting
- Mobiliteitsagenda

Wethouder Greet Buter, tevens 4^e loco-burgemeester

- Woningbouw locatiestudie Aarle-Rixtel

Omschrijving

Wonen en leefbaarheid

Om een vitale en toekomstbestendige gemeente te blijven is een evenwichtige leeftijdsopbouw essentieel. Om een diversiteit aan mensen te verleiden om in Laarbeek te blijven en te komen wonen zijn er voldoende geschikte woningen en woonvormen nodig die aansluiten bij huidige en toekomstige behoeften. We voorzien zowel in de demografische vraag op de lange als op de korte termijn (levensloopbestendig). Indien nodig treden we in overleg met de provincie over de uitbreidingsbehoefte. De woningen dienen evenwichtig over de kernen te zijn verdeeld, waarbij de bouw van woningen in Aarle-Rixtel en Lieshout, gezien het beperkte aanbod en grote vraag, de komende tijd de eerste prioriteit heeft.

Open, groene ruimte in de kernen wordt steeds schaarser maar bepaalt wel in belangrijke mate het dorps karakter van Laarbeek. Dit willen we voor de toekomst graag behouden. We richten ons daarom als het gaat om woningbouw ook op het herbestemmen en herstructureren van bestaande bebouwde gebieden en gebouwen (ook kerken).

Laarbeek is een groene gemeente, zelfs de groenste gemeente van Europa. Groen is een kernkwaliteit van Laarbeek. Op verschillende manieren spant de gemeente zich in voor een verbetering van natuur, milieu en landschap. Deze inspanningen dragen immers bij aan een gezond leefklimaat. Mede om soortenrijkdom te behouden en herstellen wordt nieuwe natuur aangelegd.

Het is goed wonen in Laarbeek. De wijze waarop de voorzieningen in de openbare ruimte worden beheerd en onderhouden draagt bij aan de veiligheid en de beleving van de openbare ruimte. Het beheer en onderhoud is onderhevig aan nieuwe ontwikkelingen en (wettelijke)eisen. Daarbij kan gedacht worden aan het verbod op het gebruik van onkruidbestrijdingsmiddelen, demografische ontwikkelingen, de gevolgen van de klimaatverandering. Maar ook het toenemende aantal initiatieven, waarbij het onderhoud en beheer samen met en door inwoners vorm wordt gegeven. Ook is er sprake van een toename van het te onderhouden en te beheren oppervlak door de aanleg van nieuwe woonwijken en natuur. Om het beheer en onderhoud op orde te houden zijn investeringen en reserveringen noodzakelijk. Er dienen om achterstanden te voorkomen en onveilige situaties uit te bannen nieuwe afspraken te worden gemaakt over het beheer- en onderhoudsniveau van de openbare ruimte.

Laarbeek wil de nabijheid tot Helmond en Eindhoven beter benutten, met behoud van het landelijke karakter. Een snelle en comfortabele verbinding met het stedelijk gebied is hiervoor onontbeerlijk. Voor verbeteringen in de weginfrastructuur (inclusief de Beekse brug) is een krachtige proactieve lobby gericht op bereikbaarheid enerzijds en een aanvaardbaar verkeersniveau ten behoeve van de leefbaarheid anderzijds noodzakelijk. Besluiten over de verkeersinfrastructuur benaderen wij altijd vanuit de 'Ladder van Verdaas'. Nut en noodzaak dienen eerst aangetoond te zijn voordat nieuwe structuren worden aangelegd. Daarnaast dienen andere vormen van (duurzaam) vervoer te worden gestimuleerd, door bijvoorbeeld het versterken van het openbaar vervoer, de aanleg van snelfietsroutes en de plaatsing van snellaadpalen.

Landelijk gebied

In het landelijk gebied doen zich vele gewenste maar ook ongewenste ontwikkelingen voor die moeten worden omgezet in nieuwe kansen en dragers voor de leefbaarheid van het landelijk gebied, daarbij wordt er gezocht naar een nieuwe balans tussen de verschillende functies.

Enerzijds worden steeds meer agrarische bedrijven beëindigd, anderzijds is er de toenemende schaalvergroting. Dat leidt tot vraagstukken met betrekking tot het hergebruik van de vrijkomende agrarische bebouwing en gronden, verloedering en toename van (drugsgelateerde) criminaliteit. Het gaat dus om economische belangen maar zeker ook om andere waarden zoals gezondheid, natuur en landschap, biodiversiteit en klimaat. Verschillende belangen zullen moeten worden gewogen. We willen de zich voordoende ontwikkelingen kunnen sturen en omzetten naar kansen om de leefbaarheid in het buitengebied te behouden en te versterken. Er dient daarbij ook te worden gezocht naar nieuwe economische dragers om de visie vorm te kunnen geven. Daarbij kan concreet gedacht worden aan instrumenten om invulling te geven aan het beleid (van herbestemming tot sloop) voor vrijkomende agrarische bebouwing.

Duurzaamheid

Duurzaamheid en de energietransitie zijn thema's die ook landelijk erg in ontwikkeling zijn. In Laarbeek is er de afgelopen jaren ingezet op duurzaamheid waarbij samenwerking met inwoners en organisaties centraal stond. Er zijn experimentele vormen van duurzaamheid en innovatie bevorderd.

We willen focus aanbrengen in de doelstellingen voor de komende jaren. Tegelijkertijd willen we duurzaamheid echter ook in alle reguliere beleidsonderwerpen verankeren.

Afspraken

De raad heeft op 7 juni 2018 het raadsprogramma 2018-2022 '*Handen Ineen*' vastgesteld, waarin de volgende afspraken zijn opgenomen:

- 3.1 Wij stemmen woningbouw af op de (demografische) vraag naar woningen op zowel de lange als korte termijn.
- 3.2 Wij hanteren het uitgangspunt van een evenredige verdeling van woningen over de kernen en de komende periode geven wij daarom prioriteit aan woningbouw in de kernen Aarle-Rixtel en Lieshout;
- 3.3 Ter behoud van het dorpse karakter worden niet alle open plekken bebouwd.
- 3.4 Naast uit- en inbreiding richten we ons ook op herbestemming en –structurering van bestaande bebouwde gebieden en gebouwen.
- 3.5 Er worden (nieuwe) afspraken gemaakt over het beheer- en onderhoudsniveau van de openbare ruimte.
- 3.6 We voeren een krachtige proactieve lobby gericht op bereikbaarheid en een aanvaardbaar verkeersniveau ten behoeve van de leefbaarheid (volgens Ladder van Verdaas).
- 3.7 Wij stellen een visie op voor het buitengebied.
- 3.8 Wij gaan op zoek naar kansen en nieuwe economische dragers voor vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen.
- 3.9 We zetten onverminderd in op duurzaamheid en brengen focus aan in concrete duurzaamheidsdoelstellingen en tegelijkertijd verankeren we duurzaamheid in alle beleidsonderwerpen.
- 3.10 We zetten in op het versterken van de natuur en landschap van Laarbeek.
- 3.11 Afspraken toegevoegd die niet in het raadsprogramma waren opgenomen.

Wat gaan we er voor doen in 2020?

Bovenstaande afspraken worden ingevuld met het benoemen van acties die in 2020 worden uitgevoerd. Het gaat om de volgende acties:

3.1.0 Afspraken

Geen acties opgenomen voor 2020.

3.2.1 Gebiedsontwikkelingen Mimosaplantsoen (Aarle-Rixtel)

Afhankelijk van de voortgang van de lopende juridische procedures wordt het bouwrijp maken gestart, waarna de 13 woningen worden gebouwd en opgeleverd.

3.2.2 Gebiedsontwikkelingen De Hopman (Aarle-Rixtel)

Het plangebied wordt woonrijp gemaakt en afgerond.

3.2.3 Gebiedsontwikkelingen De Klokkengieterij (Aarle-Rixtel)

Het plangebied wordt bouwrijp gemaakt, de bodemsanering uitgevoerd en de ontwikkelaar en gemeente leggen de afspraken vast in een samenwerkingsovereenkomst.

3.2.4 Gebiedsontwikkelingen Heindertweg (Aarle-Rixtel)

Realiseren 12 patiowoningen voor diverse doelgroepen (starters en senioren).

3.2.5 Herontwikkeling De Heuvel (Lieshout)

In maart 2020 starten we met de bestemmingsplanprocedure die gaat leiden tot herontwikkeling van het gebied 'de Heuvel' in Lieshout. Dit plan wordt gebaseerd op een uitgewerkte visie die is samengesteld in overleg met de klankbordgroep.

3.2.6 Gebiedsontwikkeling Nieuwenhof-Noord (Lieshout)

Wocom is bezig met planontwikkeling van 9 woningen. Wij verwachten in het eerste kwartaal 2020 de betreffende kavels aan Wocom te hebben verkocht (woonrijp maken in 2021).

3.2.7 Ontwikkelingen Vogelenzang (Lieshout)

Wocom is bezig met planontwikkeling van 4 woningen. Wij verwachten in het eerste kwartaal 2020 de betreffende kavels aan Wocom te hebben verkocht (woonrijp maken in 2021).

3.2.8 Herontwikkeling Baverdestraat

Momenteel worden ten behoeve van de ruimtelijke onderbouwing de benodigde onderzoeken uitgevoerd. Naar verwachting is het ontwerpbestemmingsplan in het 1e kwartaal van 2020 gereed. Verder zijn Wocom en de gemeente Laarbeek in gesprek over samenwerkingsvorm en afspraken met betrekking tot de herontwikkeling van deze locatie.

3.2.9 Uitbreidingslocaties

In 2020 wordt onderzocht welke uitbreidingslocaties in Laarbeek beschikbaar zijn. Dit maakt onderdeel uit van de Omgevingsvisie Buitengebied Laarbeek. Het mag duidelijk zijn dat de gemeente om speculatieve redenen niet communiceert (in welke vorm ook) over de uitbreidingsmogelijkheden. Tenzij deze gronden al in gemeentelijk eigendom zijn.

3.4.1 Transformatiebeleid

In plaats van het open plekkenbeleid wordt er nieuw beleid geformuleerd voor herstructurering en transformatie. Dit Beleidsplan wordt in februari aan de gemeenteraad voorgelegd.

3.4.2 Cultuurhistorische waardevolle panden

Er wordt beleid ontwikkeld zodat met betrekking tot cultuurhistorische waardevolle panden in het buitengebied afwegingen kunnen worden gemaakt.

3.5.1 Uitvoeren bomenvervangingsplan

We vervangen 600 bomen in 2020.

3.5.2 Bokashi-composteren bermmaaisel

Onderzocht wordt of de techniek van het Bokashicomposteren* in 2021 in Laarbeek kan worden toegepast.

*Bokashicomposteren: organisch restmateriaal (bijvoorbeeld bermmaaisel) wordt na fermentatie teruggegeven aan de bodem om de vruchtbaarheid te vergroten. Ook wordt door het extra organisch materiaal water beter vastgehouden.

3.5.3 Baggeren watergangen en sloten

Uitvoering geven aan de jaarschijf 2020 van het in 2019 vastgestelde beheerplan onderhoud watergangen en sloten.

3.6.1 Bereikbaarheid en aanvaardbaar verkeersniveau ten behoeve van de leefbaarheid

Op basis van de op te leveren planstudie Beekse Brug wordt een voorstel aan de gemeenteraad voorgelegd voor de uitvoering.

3.6.2 Wegnemen knelpunten

In overleg met verkeerswerkgroepen zullen knelpunten van beperkte omvang worden weggenomen.

3.6.3 Bevorderen bewustzijn met betrekking tot gedrag in het verkeer

Door actief aandacht te vestigen op (onveilig) gedrag in het verkeer wordt de onveiligheidsbeleving verbeterd, zonder hiervoor fysieke inrichtingsmaatregelen te treffen.

3.7.1 Omgevingsvisie

In het voorjaar van 2020 wordt een conceptversie van de Omgevingsvisie voorgelegd aan de raad, omliggende gemeenten en bestuurlijke partners (Waterschap, provincie, Veiligheidsregio). De definitieve besluitvorming in de gemeenteraad is voorzien in juni 2020.

3.8.0 Afspraken

Geen acties opgenomen voor 2020.

3.9.1 Verduurzaming gemeentelijk vastgoed; Meerjarenonderhoudsplan

Gemeentelijk vastgoed verduurzamen door het opnemen van duurzaamheid in het meerjarenonderhoudsplan (MJOP).

3.9.2 Verduurzaming gemeentelijk vastgoed; routekaart

Gemeentelijk vastgoed verduurzamen door het maken van een routekaart voor verduurzaming.

3.9.3 Verduurzaming gemeentelijk vastgoed; energiescans

Gemeentelijk vastgoed verduurzamen door het gebruiken van energiescans voor het uitvoeren van maatregelen voor verduurzaming van de gemeentelijke gebouwen.

3.9.4 Opleveren transitievisie warmte

Transitievisie warmte voorbereiden in 2020 d.m.v. participatietraject voor inwoners en expertsessies, zodat de visie in 2021 kan worden vastgesteld. De Raad wordt via RIB's op de hoogte gehouden.

3.9.5 Regionale Energie Strategie (RES)

Laarbeek levert een actieve bijdrage aan de totstandkoming van de RES in de MRE-regio en subregio de Peel. In het eerste kwartaal van 2020 wordt de conceptversie van de RES opgeleverd, op basis daarvan wordt gedurende 2020 de uitvoering voorbereid en de definitieve versie ontworpen, zodat die in 2021 kan worden vastgesteld.

3.9.6 Focustraject: duurzaam wonen

Geplande activiteiten zijn o.a. het afronden van duurzaamheidsleningen nieuwbouw SVN, invulling geven aan Energieloket, duurzaamheidscafé organiseren over duurzaam wonen, deelname duurzame huizenroute, samenwerking met Buurkracht en het ondersteunen van SPDL.

3.9.7 Focustraject: duurzame leefomgeving

Geplande activiteiten zijn o.a. het organiseren van een duurzaamheidscafé over natuurontwikkeling, deelname aan de boomplantdag, interne afstemming over ecologisch beheer pachtgronden, Operatie Steenbreek.

3.9.8 Focustraject: duurzaam grondstoffengebruik

Geplande activiteiten zijn onder andere het organiseren van een actie 'plasticvrij', een snoeprou-te actie, overleg met basisscholen over lesmateriaal afval scheiden, duurzaamheidscafé over circulaire economie.

3.9.9 Focustraject: duurzaam ondernemen

Geplande activiteiten zijn onder andere het maken van een digitale kaart met duurzame (agrari-sche) bedrijven in Laarbeek, informatiebijeenkomst organiseren over bodemvruchtbaarheid, benchmark MVO implementeren.

3.9.10 Verduurzamen eigen bedrijfsvoering

Komen tot vaststelling en uitvoering van een plan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) voor Laarbeek.

3.9.11 Klimaatadaptatie

Vaststellen van een beleidsplan waarin het klimaatbestendig en waterrobuust handelen van de gemeente Laarbeek wordt verankerd, op basis van de oplossingsrichtingen die volgen uit in 2019/begin 2020 te voeren klimaatdialogen.

3.9.12 Uitvoeren eerste maatregelen klimaatadaptatie

Vooruitlopend op vaststellen beleidsplan klimaatbestendig en waterrobuust handelen (volgens 3.9.7) uitvoering geven aan de eerste concrete acties en/of maatregelen die voortkomen uit de in 2019/begin 2020 te voeren klimaatdialogen.

3.10.1 Ecologische verbinding Mariahoutse bossen en Het Gerecht

We verkennen de mogelijkheden en kansen voor een ecologische verbinding tussen de Mariahoutse bossen en Het Gerecht (Meijerijstad) en gaan, indien mogelijk, over tot realisatie.

3.10.2 Ecologische verbinding Heieindse Loop en Mariahoutse bossen

We verkennen de mogelijkheden en kansen voor een natte ecologische verbinding langs de Heieindse Loop en de zuidrand van de Mariahoutse bossen (richting Torreven) en gaan, indien mogelijk, over tot realisatie.

3.10.3 Ondersteuning initiatieven ter verbetering van natuur en landschap

We sluiten een nieuwe samenwerkingsovereenkomst met de provincie voor Stika (stimuleringskader groen blauwe diensten) of maken een eigen regeling voor ondersteuning van particuliere initiatieven ter verbetering van natuur en landschap.

3.10.4 Beheerplannen nieuw aangelegde natuur

We stellen beheerplannen op voor de nieuw aangelegde natuur. Daarin wordt omschreven welke onderhoudsmaatregelen nodig zijn om de natuur duurzaam in stand te houden.

3.10.5 Vervolgproject Groenstrijd

We starten een vervolgproject op voor de Groenstrijd 2.0. We blijven in samenwerking met inwoners en bedrijven Laarbeek "vergroenen" en betrekken hier ook de dorpsraden bij. We werken een nieuwe actie uit waarbij het accent zal liggen op klimaatadaptatie, biodiversiteit en inwonersparticipatie. Daarmee sluiten we beter aan bij de doelstellingen uit ons duurzaamheidsprogramma.

3.10.6 Plan van aanpak invoering Omgevingswet

Invoering van het Digitaal Stelsel Omgevingswet, implementatie van nieuwe taken in het kader van de Omgevingswet, het vastleggen van de nieuwe werkprocessen in het kader van de Omgevingswet, het uitvoeren van een inventarisatie van regels en verordeningen die in Laarbeek van toepassing zijn op de fysieke leefomgeving en het maken van keuzes met betrekking tot het in stand houden van regels en verordeningen met betrekking tot de fysieke leefomgeving.

3.10.7 Woonwagenkamp Aarle-Rixtel

De gemeente is verantwoordelijk is voor het onderhoud van de 8 sanitaire units. In 2020 worden de units gerenoveerd.

3.11.1 Invoering AIREAS luchtkwaliteitsysteem

Met de komst van de Omgevingswet gaat meer aandacht uit naar gezondheid. Aandacht is nodig voor een evenwichtige toedeling van functies aan locaties waarbij in ieder geval rekening moet worden gehouden met het belang van het beschermen van de gezondheid.

Diverse (milieu)thema's hebben een directe relatie met gezondheid. Een te slechte luchtkwaliteit, veel geluidsoverlast, etc. hebben invloed op de gezondheid van de burgers. Bij het verlenen van vergunningen worden normen opgenomen voor bijvoorbeeld geluid om de hinder voor omwonenden te beperken waarmee indirect de gezondheid van omwonenden kan worden gegarandeerd. Onder de Omgevingswet worden gemeenten verplicht om 'omgevingswaarden' te monitoren. Om aan deze verplichting inhoud te geven is de ODZOB samen met de gemeenten een regionaal meetnet luchtkwaliteit aan het opzetten. Niet alleen fijn stof wordt gemeten, maar ook andere parameters als ammoniak en endotoxinen. Daarnaast biedt het regionaal meetnet een plek voor ontwikkelaars van sensortechnieken om hun systemen te testen en te valideren.

AIREAS is een berekeningstool/-methode die wordt toegepast bij vergunningsaanvragen. Hiervoor betalen wij als gemeente jaarlijks een bedrag van € 7.500.

Wat kost het?

Taakvelden

- 2.1 Verkeer en vervoer
- 2.2 Parkeren
- 2.3 Recreatieve havens
- 5.4 Musea
- 5.5 Cultureel erfgoed

- 5.6 Media
- 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie
- 7.4 Milieubeheer
- 8.1 Ruimtelijke ordening
- 8.3 Wonen en bouwen
- 0.10.3 Mutaties reserves - programma 3 Woon- en leefklimaat

PROGRAMMA 3 - WOON- EN LEEFKLIJMAAT

Taakveld	Omschrijving		Rekening 2018	Gewijzigde begroting 2019	Begroting 2020
2.1	Verkeer en vervoer	lasten	€ 2.798.522	€ 2.424.478	€ 2.473.766
		baten	€ 111.703	€ 53.646	€ 45.418
		saldo	€ -2.686.819	€ -2.370.832	€ -2.428.348
2.2	Parkeren	lasten	€ 0	€ 0	€ 0
		baten	€ 0	€ 0	€ 0
		saldo	€ 0	€ 0	€ 0
2.3	Recreatieve havens	lasten	€ 17.516	€ 4.680	€ 4.755
		baten	€ 1.115	€ 0	€ 0
		saldo	€ -16.401	€ -4.680	€ -4.755
5.4	Musea	lasten	€ 19.184	€ 19.551	€ 20.599
		baten	€ 1.311	€ 1.311	€ 0
		saldo	€ -17.873	€ -18.240	€ -20.599
5.5	Cultureel erfgoed	lasten	€ 92.305	€ 121.498	€ 82.401
		baten	€ 8.067	€ 12.067	€ 8.111
		saldo	€ -84.238	€ -109.431	€ -74.290
5.6	Media	lasten	€ 348.123	€ 362.127	€ 373.434
		baten	€ 0	€ 0	€ 0
		saldo	€ -348.123	€ -362.127	€ -373.434
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	lasten	€ 2.025.786	€ 2.185.396	€ 1.894.690
		baten	€ 140.073	€ 74.747	€ 67.963
		saldo	€ -1.885.713	€ -2.110.649	€ -1.826.727
7.4	Milieubeheer	lasten	€ 1.130.886	€ 1.110.088	€ 1.174.095
		baten	€ 924	€ 0	€ 0
		saldo	€ -1.129.961	€ -1.110.088	€ -1.174.095
8.1	Ruimtelijke ordening	lasten	€ 643.172	€ 639.006	€ 882.226
		baten	€ 225.805	€ 55.660	€ 95.100
		saldo	€ -417.367	€ -583.346	€ -787.126
8.3	Wonen en bouwen	lasten	€ 258.483	€ 265.597	€ 266.370
		baten	€ 906.970	€ 770.934	€ 771.296
		saldo	€ 648.487	€ 505.337	€ 504.926
0.10.3	Mutaties reserves programma 3	lasten	€ 0	€ 150.000	€ 610.000
		baten	€ 2.500	€ 1.215.805	€ 843.191
		saldo	€ 2.500	€ 1.065.805	€ 233.191
TOTAAL PROGRAMMA 3		lasten	€ 7.333.976	€ 7.282.421	€ 7.782.336
		baten	€ 1.398.469	€ 2.184.170	€ 1.831.079
		saldo	€ -5.935.507	€ -5.098.251	€ -5.951.257

Beleidsindicatoren

Het is verplicht om een set beleidsindicatoren toe te voegen aan de Programmabegroting. Doel van de beleidsindicatoren is dat raadsleden en burgers meer inzicht krijgen in de begroting en dat begrotingen van verschillende gemeenten gemakkelijker te vergelijken worden.

In deze programmabegroting zijn de verplichte indicatoren opgenomen waarbij per programma de daarbij relevante indicatoren worden opgesomd. De uitkomst van Laarbeek is afgezet tegen de uitkomst van de gemiddelde gemeente met een inwoneraantal tot 25.000 inwoners. Daarna is een kleurcode toegevoegd.

Groen: Laarbeek scoort beter dan de gemiddelde gemeente.

Blauw: Beleidsindicator is voor meerdere uitleg vatbaar.

Oranje: Laarbeek scoort slechter dan de gemiddelde gemeente.

Programma 3				
beleidsindicator	meet eenheid	actualiteit	Laarbeek	gemiddelde gemeente < 25.000 inwoners
35 Gemiddelde WOZ-waarde	Duizend euro	2018	€ 250	€ 268
36 Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	2016	1,0	7,8
37 Demografische druk	%	2019	76,8%	79,0%
38 Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In euro's	2019	€ 589	€ 708
39 Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In euro's	2019	€ 634	€ 784
bron: www.waarstaatjegemeente.nl				

Programma 4 Economie en werkgelegenheid

Portefeuillehouders:

Wethouder Joan Briels, tevens 1^e loco-burgemeester

- Toerisme en Recreatie (incl. Blauwe Poort en Waterboulevard)

Wethouder Tonny Meulenstein, tevens 3^e loco-burgemeester

- Economische zaken (incl. kermissen en markten)

Wethouder Greet Buter, tevens 4^e loco-burgemeester

- Participatiewet
- Statushouders
- Inburgering
- Minimabeleid

Omschrijving

Bedrijvigheid

Het winkelbestand in de kleine kernen staat onder druk. Toenemende mobiliteit, internetmogelijkheden, schaalvergroting en de behoefte aan recreatief winkelen leidt er toe dat deze voorzieningen onder druk komen te staan. Laarbeek beschikt over een visie met betrekking tot detailhandel. Wij nemen een actieve houding aan in het versterken van de (winkel)centra en het oplossen van leegstand. Dit vraagt om een toekomstperspectief met betrekking tot detailhandel. Door het clusteren en herstructureren van bedrijventerreinen wordt er naar gestreefd om nieuwe kansen voor lokale bedrijvigheid en dus werkgelegenheid te creëren en tevens verbeteringen aan te brengen met betrekking tot de leefbaarheid. Bemmer IV, heeft daarbij als relatief nieuw en bovenlokaal bedrijventerrein onze speciale aandacht.

Met het aantrekken van de economie en de toenemende vraag naar (grote) bedrijfskavels is het van belang dat wordt vastgehouden aan het Ambitieprogramma Bemmer IV (kwaliteit en uitstraling). Laarbeek zal ook een actieve rol vervullen in de regionale afstemming over bedrijventerreinen.

Laarbeek heeft sinds 2017 een ondernemersfonds. Het is een initiatief van Parkmanagement Laarbeek, CentraManagement Laarbeek en ZLTO. Het fonds is bedoeld om georganiseerd ondernemerschap in staat te stellen om collectieve zaken structureel te financieren en daarmee de economie in Laarbeek te versterken. In 2018 volgt een evaluatie die inzicht geeft in de wensen van de ondernemers; in 2021 vindt een eindevaluatie plaats.

Toerisme en recreatie

Laarbeek heeft haar inwoners maar zeker ook de inwoners van de omliggende gemeenten en het stedelijk gebied het nodige te bieden. Er is voldoende potentieel op verschillende vlakken dat beter kan worden benut. Daarom wordt ingezet op een stevige positionering van Laarbeek. Laarbeek profileert zich als Waterpoort van de Peel en spant zich in voor een aantrekkelijk buitengebied met extensieve en laagdrempelige recreatie. De komende periode wordt verder ingezet op (het faciliteren van) kleinschalige recreatieve functies waarbij de focus in het bijzonder op

Waterboulevard en de Blauwe Poort komt te liggen. Met beide projecten wordt verder gebouwd aan Waterpoort van de Peel.

Participatie en armoede

We zetten ons in om (verborgen)armoede te bestrijden, armoede die voor de samenleving niet zichtbaar is met als uitgangspunt gelijke kansen voor iedereen. Daarbij willen we speciale aandacht besteden aan kinderarmoede.

Wij vinden dat kinderen niet de dupe mogen worden van de financiële situatie waarin zij zich bevinden.

Preventie en vroegtijdig signaleren van betalingsachterstanden kunnen helpen om (problematische) schulden te voorkomen.

Problematische schulden leiden niet zelden tot gezondheidsproblemen, een beroep op de bijstand en/of huisuitzetting of zelfs tot jeugdhulpvraagstukken. We vinden het daarom van belang om de schulddienstverlening verder door te ontwikkelen om dit instrument zo effectief en efficiënt mogelijk te kunnen inzetten.

Sinds 1 januari 2015 is de Participatiewet van kracht. Dit betekent dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor het bieden van ondersteuning aan mensen met (verminderd) arbeidsvermogen bij het vinden van passend werk. Laarbeek werkt hiervoor regionaal samen in het werkbedrijf Senzer. Om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te kunnen toeleiden naar de reguliere arbeidsmarkt zijn voorzieningen nodig, zoals werkervaringsplaatsen en mogelijkheden voor maatschappelijke deelname bij lokale voorzieningen. Door een breder aanbod van dergelijke (laagdrempelige) voorzieningen wordt de kans tot de toeleiding naar de arbeidsmarkt vergroot. We zetten in op maatwerk door samenwerking met alle partners die nodig zijn om mensen te helpen en kijken daarbij over de grenzen van de bestaande regels en kaders heen.

Afspraken

De raad heeft op 7 juni 2018 het raadsprogramma 2018-2022 *'Handen Ineen'* vastgesteld, waarin de volgende afspraken zijn opgenomen:

- 4.1 We schenken extra aandacht aan onze bedrijventerreinen om de kansen voor (lokale) bedrijvigheid te vergroten.
- 4.2 Na een tussenevaluatie in 2018 wordt in 2021 een eindevaluatie uitgevoerd van het ondernemersfonds.
- 4.3 We werken aan een toekomstperspectief voor de detailhandel.
- 4.4 We blijven inzetten op kleinschalige recreatieve functies en we focussen op Waterboulevard en Blauwe Poort.
- 4.5 We blijven inzetten op een stevige positionering van Laarbeek als Waterpoort van de Peel.
- 4.6 We richten ons op de bestrijding van de verborgen armoede, in het bijzonder bij kinderen.
- 4.7 Schulddienstverlening wordt verder doorontwikkeld.
- 4.8 Er worden laagdrempelige voorzieningen gecreëerd voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt gericht op participatie.
- 4.9 Afspraken toegevoegd die niet in het raadsprogramma waren opgenomen.

Wat gaan we er voor doen in 2020?

Bovenstaande afspraken worden ingevuld met het benoemen van acties die in 2020 worden uitgevoerd. Het gaat om de volgende acties:

4.1.1 Bemmer IV

We blijven inzetten in op verkoop van bedrijfskavels op Bemmer IV. Daarbij is de ambitie om gemiddeld 1,7 hectare per jaar te verkopen. Met geïnteresseerde bedrijven gaan we in een vroeg stadium in gesprek en blijven gedurende het hele proces tot verkoop en bouw in goed contact met de bedrijven. Bedrijven die (om wat voor reden dan ook) niet op Bemmer IV willen of kunnen bouwen verwijzen we door naar andere (private) locaties in de gemeente.

4.1.2 Regionale afspraken

In 2019 zijn we gestart met het maken van regionale afspraken over de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen in De Peel. Dit proces moet leiden tot besluitvorming in de gemeenteraad in april 2020.

4.1.3 Bestaande bedrijventerreinen

Samen met Stichting Parkmanagement Laarbeek werken we aan het vitaal houden van de bestaande bedrijventerreinen. Per bedrijventerrein bekijken we wat aandachtspunten zijn en stellen we indien nodig een plan van aanpak op. Diverse issues komen hierbij aan bod: duurzaamheid, veiligheid, parkeernormen, geluidsnormen en onderhoudsnormen. In 2020 gebeurt dit voor Beekerheide.

4.1.4 Dutch Technology Week 2020

Organiseren van een Hotspot waarbij bedrijven uit de regio zich gezamenlijk presenteren en mensen (vooral kinderen) warm willen maken voor techniek. Aan dit evenement doen meer dan 50 bedrijven en een aantal onderwijsinstellingen mee. Vanuit de basisscholen, de Roefeldagen en Parkmanagement/ Ondernemersfonds worden kinderen gemotiveerd en gefaciliteerd om de DTW te bezoeken.

De Hotspot wordt roulerend georganiseerd in de regio. In 2020 zal de Hotspot in Beek en Donk zijn, onder andere bij Formula Air en Kusters Goumans.

4.2.1 Evaluatie ondernemersfonds

Komen tot afspraken over de uitvoering van de evaluatie in 2021.

4.3.1 Centramanagement

In 2018 zijn met Stichting Centramanagement Laarbeek afspraken gemaakt over centramanagement. De Stichting Centramanagement gaat actief aan de slag met ondernemers en projecten om de winkelcentra te versterken. Zij benadert ook actief nieuwe potentiële ondernemers voor leegstaande (winkel)panden in de centra. De Stichting Centramanagement wordt gedurende drie jaar ingehuurd, waarbij de gemeente Laarbeek de helft van de kosten voor haar rekening neemt. De andere helft van de kosten komt voor rekening van het Ondernemersfonds Laarbeek.

4.3.2 Centrumvisie Aarle-Rixtel

Het presenteren van een centrumvisie Aarle-Rixtel aan de Raad, met daarin een toekomstperspectief voor onder andere detailhandel en wonen in het centrum van Aarle-Rixtel.

4.4.1 Visie 't Gulden land realiseren

De visie voor 't Gulden Land is in 2019 vastgesteld door de gemeenteraad. De gebiedsontwikkeling in 't Gulden Land draagt sterk bij aan de positionering van Laarbeek als Waterpoort van de Peel. Er zijn in de kadernota 2020 geen middelen toegekend die de reguliere uitvoering mogelijk maken. De planning van de uitvoering is afhankelijk van de zoektocht naar alternatieve financieringsmogelijkheden en het kunnen uitvoeren van deelprojecten binnen bestaande projecten.

4.4.2 Actualisatie erfgoed beleid

In 2020 wordt de actualisatie van het erfgoedbeleid verder opgepakt.

Met de volgende zaken is in 2019 een start gemaakt. Deze worden verder uitgevoerd in 2020:

- Het verplichte gemeentelijke toezicht op instandhouding van rijksmonumenten oppakken (conform overgangsrecht Erfgoedwet). Dit bestaat uit een 0-meting van de rijksmonumenten en het opstellen van een handhavings- en toezichtconcept.

- Het opstellen van een integraal erfgoedplan. De kern van het integraal erfgoedplan is mensen inspireren om met erfgoed aan de slag te gaan en het in te zetten voor andere doeleinden zoals recreatie, toerisme en woningbouw. Bij het opstellen van het plan worden stakeholders en burgers betrokken conform de 'Laarbeekmethode'.
- De Erfgoedkaart, die in 2013 is vastgesteld door de raad, en de omgang met cultuurhistorische waardevolle panden vertalen en verduidelijken in een paraplunota erfgoed voor de komplannen. Voor het buitengebied wordt dit meegenomen in de omgevingsvisie buitengebied.

4.4.3 Actualisatie beleid recreatie en toerisme

In 2020 wordt de actualisatie van het beleid van recreatie en toerisme verder opgepakt. Het handboek recreatie en toerisme wordt gemaakt voor en met ondernemers. Tijdens een integrale workshop met inwoners en stakeholders gaan we per kern op zoek naar de unique selling points, die samen het verhaal van Laarbeek vormen. Daarnaast is er in het handboek ruimte voor het beleid en een uitvoeringsprogramma, dat samen met de stakeholders wordt opgesteld.

4.7.1 Integrale schulddienstverlening: doorontwikkeling kindpakket

Het samen met partners (onder andere het onderwijs en de kledingbank) onderzoeken hoe het gebruik van het kindpakket kan worden vergroot ten behoeve van het in beeld krijgen van de 'verborgen armoede'.

4.7.2 Integrale schulddienstverlening: optimaliseren brede intake

Optimaliseren brede intake inclusief brede toegang met behulp van de zelfredzaamheidsmatrix, waarin financiën en administratie een vast leefgebied is.

4.7.3 Integrale schulddienstverlening: implementeren werkproces

Werkproces implementeren 'van vroegsignalering naar aanbod', waaronder signalering vanuit Stichting Leergeld / specifieke aandacht laaggeletterdheid / relatie met onderwijs.

4.7.4 Integrale schulddienstverlening: registratie casuïstiek

Hanteren registratiesysteem om meetbaar te maken in hoeveel situaties zich voordoen met financiële problematiek en doorzetten problematische schulden ter structurele armoedebestrijding.

4.8.1 0%-30% loonwaardecategorie Senzer overdracht

Bevorderen van het welzijn van de inwoners met een uitkering en een loonwaarde van 0% - 30% door de overdracht van de inwoners vanuit Senzer naar het Sociaal Team Laarbeek of de welzijnsorganisatie.

4.8.2 0%-30% loonwaardecategorie Senzer algemene voorziening

Onderzoeken van de mogelijkheden van het inrichten van algemene voorzieningen (inclusief en cofinanciering) waar de doelgroep gebruik van kan maken.

4.9.1 Voorbereiding nieuwe Wet Inburgering

Vanaf 1 januari treedt de nieuwe Wet Inburgering in werking. Wij werken samen met de arbeidsmarktregio Helmond-de Peel om deze wet te implementeren. We stellen een visie op en werken deze uit in passend beleid en verordeningen. We zorgen daar bij dat de nieuwe taken in werkprocessen worden vastgelegd. We leggen nieuwe leerroutes vast. Tevens zorgen we ervoor dat managementinformatie beschikbaar komt om de resultaten van de activiteiten te monitoren. Ook stellen we programma van eisen op voor de ICT ondersteuning."

4.9.2 Harmonisatie minimabeleid

We streven naar een gelijkwaardige en dienstverlening en vergoedingensystematiek door het harmoniseren van bijzondere bijstand met Peelgemeenten daarmee bereiken we meer efficiëntie in de uitvoering door Senzer. Onderzocht wordt in welke mate we kunnen harmoniseren, en wat daarvan de financiële consequenties zijn.

Wat kost het?

Taakvelden

- 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden
- 3.1 Economische ontwikkeling
- 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur
- 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
- 3.4 Economische promotie
- 6.3 Inkomensregelingen
- 6.4 Begeleide participatie
- 6.5 Arbeidsparticipatie
- 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)
- 0.10.4 Mutaties reserves - programma 4 Economie en werkgelegenheid

PROGRAMMA 4 - ECONOMIE EN WERKGELEGENHEID

Taakveld	Omschrijving		Rekening 2018	Gewijzigde begroting 2019	Begroting 2020
0.3	Beheer overige bouwen en gronden	lasten	€ 11.953	€ 12.192	€ 12.270
		batens	€ 28.216	€ 29.594	€ 30.173
		saldo	€ 16.264	€ 17.402	€ 17.903
3.1	Economische ontwikkeling	lasten	€ 385.441	€ 434.825	€ 494.262
		batens	€ 0	€ 0	€ 0
		saldo	€ -385.441	€ -434.825	€ -494.262
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	lasten	€ 632.293	€ 2.164.390	€ 2.733.784
		batens	€ 675.999	€ 781.261	€ 2.756.595
		saldo	€ 43.706	€ -1.383.129	€ 22.811
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	lasten	€ 48.111	€ 48.867	€ 51.258
		batens	€ 44.913	€ 44.692	€ 45.148
		saldo	€ -3.198	€ -4.175	€ -6.110
3.4	Economische promotie	lasten	€ 130.802	€ 131.816	€ 133.056
		batens	€ 3.000	€ 0	€ 0
		saldo	€ -127.802	€ -131.816	€ -133.056
6.3	Inkomensregelingen	lasten	€ 5.437.560	€ 5.145.866	€ 5.116.815
		batens	€ 3.305.180	€ 3.309.702	€ 3.249.995
		saldo	€ -2.132.380	€ -1.836.164	€ -1.866.820
6.4	Begeleide participatie	lasten	€ 2.627.558	€ 2.516.698	€ 2.407.887
		batens	€ 0	€ 0	€ 0
		saldo	€ -2.627.558	€ -2.516.698	€ -2.407.887
6.5	Arbeidsparticipatie	lasten	€ 247.814	€ 296.758	€ 294.338
		batens	€ 0	€ 0	€ 0
		saldo	€ -247.814	€ -296.758	€ -294.338
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)	lasten	€ 7.842.676	€ 4.560.904	€ 3.471.927
		batens	€ 8.962.534	€ 5.967.403	€ 3.471.924
		saldo	€ 1.119.858	€ 1.406.499	€ -3
0.10.4	Mutaties reserves programma 4	lasten	€ 1.871.840	€ 887.000	€ 0
		batens	€ 559.826	€ 175.000	€ 120.000
		saldo	€ -1.312.015	€ -712.000	€ 120.000
TOTAAL PROGRAMMA 4		lasten	€ 19.236.048	€ 16.199.316	€ 14.715.597
		batens	€ 13.579.668	€ 10.307.652	€ 9.673.835
		saldo	€ -5.656.380	€ -5.891.664	€ -5.041.762

Beleidsindicatoren

Het is verplicht om een set beleidsindicatoren toe te voegen aan de Programmabegroting. Doel van de beleidsindicatoren is dat raadsleden en burgers meer inzicht krijgen in de begroting en dat begrotingen van verschillende gemeenten gemakkelijker te vergelijken worden.

In deze programmabegroting zijn de verplichte indicatoren opgenomen waarbij per programma de daarbij relevante indicatoren worden opgesomd. De uitkomst van Laarbeek is afgezet tegen de uitkomst van de gemiddelde gemeente met een inwoneraantal tot 25.000 inwoners. Daarna is een kleurcode toegevoegd.

Groen: Laarbeek scoort beter dan de gemiddelde gemeente.

Blauw: Beleidsindicator is voor meerdere uitleg vatbaar.

Oranje: Laarbeek scoort slechter dan de gemiddelde gemeente.

Programma 4				
beleidsindicator	meet eenheid	actualiteit	Laarbeek	gemiddelde gemeente < 25.000 inwoners
14 Functiemenging	%	2018	46,5%	48,3%
16 Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	2018	163,4	154,0
bron: www.waarstaatjegemeente.nl				

Programma 5 Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs

Portefeuillehouders:

Wethouder Joan Briels, tevens 1^e loco-burgemeester

- Jeugdzorg
- Onderwijs
- Volksgezondheid
- Beheer van gemeentelijke gebouwen

Wethouder Monika Slaets-Sonneveldt, tevens 2^e loco-burgemeester

- WMO/ouderenbeleid
- Jongerenparticipatie
- Welzijn
- Sport
- Kunst en cultuur

Wethouder Greet Buter, tevens 4^e loco-burgemeester

- Accommodatiebeleid

Omschrijving

Sociaal domein

De aanpak binnen het sociale domein vraagt om een integrale benadering van het (gezins)systeem. Steeds op zoek gaan naar het leveren van maatwerk passend bij de situatie en vraag om ondersteuning zoals die zich voordoet. Dat vraagt op zijn beurt om verdergaande regulering en ontschotting tussen de te onderscheiden domeinen. Daarmee wordt de benodigde ruimte gecreëerd voor het bieden van maatwerk en wordt ervoor gezorgd dat de zorg voor Laarbeek betaalbaar blijft. We willen maatwerk bieden, toegesneden op de individuele ondersteuningsbehoefte. Van het gelijkheidsbeginsel naar erkende ongelijkheid, het ongelijkheidsbeginsel. Doen wat nodig is in dit geval, in deze situatie binnen deze omstandigheden.

Denkend en werkend vanuit economisch en maatschappelijk rendement, dat wat onze inwoner(s) daadwerkelijk helpt en minder vanuit het systeem en/of rechtmatigheid.

We willen hierbij inbreng van de gebruikers van de zorg door periodiek te monitoren. We hebben er belang bij om inzicht te krijgen in behoeften en kosten om ons op basis daarvan te richten op preventie.

Zorg en welzijn

Je goed voelen wordt voor een belangrijk deel bepaald door mensen om je heen. Mensen met wie je lief en leed kunt delen en op wie je een beroep kunt doen als het even minder goed gaat. Helaas heeft niet iedereen een sociaal netwerk waarop hij terug kan vallen. Eenzaamheid wordt door veel van onze inwoners als een groot probleem ervaren. Het gemis aan verbondenheid met anderen kan nadelige gevolgen hebben voor de gezondheid en er toe leiden dat mensen meer gebruik maken van voorzieningen. Eenzaamheid is bovenal vanuit menselijke oogpunt ongewenst. Wij willen hen (jong en oud) niet aan hun lot overlaten.

Gezondheid kan gezien worden als 'het vermogen zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven'.

Het gaat niet alleen om de afwezigheid van ziekte. Mensen die goed leren omgaan met hun ziekte (aanpassingsvermogen) ervaren hun gezondheid over het algemeen ook als goed. Er wordt niet zozeer gekeken naar problemen of beperkingen, maar naar de mogelijkheden die mensen zelf nog hebben.

Wij willen blijvend inzetten op deze nieuwe benaderingswijze van gezondheid en verwachten van onze professionals dat zij deze gedachte als uitgangspunt voor hun handelen nemen en aansluiting zoeken bij datgene wat iemand (nog) wil bereiken en mensen daarbij ondersteunen.

De afbouw van zorginstellingen en toename van het aantal ouderen, maakt dat meer mensen met een fysieke of mentale beperking langer in de kernen blijven wonen en zo zelfstandig mogelijk mee kunnen blijven doen. Dit vraagt om een zorgvuldige inrichting van de openbare ruimte, zodat gemeentelijke gebouwen en noodzakelijke voorzieningen (o.a. winkels, horeca) herkenbaar, bereikbaar en toegankelijk zijn.

Door de toenemende vergrijzing van onze maatschappij wordt het aandeel van mensen met dementie ook een stuk groter in de nabije toekomst. Laarbeek probeert daar op in te spelen door een dementie-vriendelijke gemeente te zijn waarin gekeken wordt naar de mensen met dementie en hun omgeving.

Omdat mensen langer thuis blijven wonen moet de zorg hierop aangepast worden.

Ook het begrip voor mensen met dementie in onze dorpen zal moeten veranderen zodat ze langer mee kunnen doen in hun buurt en vereniging.

Steeds vaker wordt bij het verlenen van zorg een beroep gedaan op vrijwilligers die mantelzorg verlenen. Mantelzorg verlenen, hoort bij het leven. Dat neemt niet weg dat mantelzorgers overbelast kunnen raken. Slechts een beperkt gedeelte van de mantelzorgers is in beeld bij de welzijnsorganisatie.

Veel van hen vinden het normaal wat ze doen en hebben geen behoefte aan ondersteuning of advies. In de toekomst zal steeds vaker een beroep op mantelzorgers moeten worden gedaan. De mantelzorger moet, daar waar nodig en gewenst, vanuit de sociale basisstructuur ondersteund en ontlast worden.

Jeugdparticipatie is het maatschappelijk meedoen van jeugd, bijvoorbeeld door vrijwilligerswerk of via een maatschappelijke stage. Dit geeft jongeren inspraak en invloed en een bredere kijk op de maatschappij waar ook zij onderdeel van uitmaken. Ze krijgen de mogelijkheid om een initiatief te nemen en verantwoordelijkheid te dragen. In de Toekomstvisie van Laarbeek is aangegeven dat de jeugd onze toekomst is.

Accommodaties

In Laarbeek is de afgelopen jaren flink geïnvesteerd in voorzieningen in alle dorpen, waardoor er een uitstekend niveau aan sociale, culturele en educatieve voorzieningen aanwezig is. Dit willen we naar de toekomst toe ook zo behouden. Dat vraagt enerzijds om reserveringen/investeringen ten aanzien van het beheer en onderhoud van de voorzieningen maar vraagt ook om een andere verdeling van de verantwoordelijkheden met betrekking tot het beheer en

onderhoud van de voorzieningen. Er zal een grotere rol en inbreng van de inwoners en organisaties worden verwacht.

Afspraken

De raad heeft op 7 juni 2018 het raadsprogramma 2018-2022 '*Handen Ineen*' vastgesteld, waarin de volgende afspraken zijn opgenomen:

- 5.1 We werken toe naar een sociaal domein zonder schotten met minder regels, met als doelstelling om goede zorg betaalbaar te houden; we willen hierbij inbreng van de gebruikers van de zorg door periodiek te monitoren en ons op basis daarvan te richten op preventie.
- 5.2 We zetten ons in voor een eenzaamheidsaanpak (voor jong en oud).
- 5.3 We blijven inzetten op een bredere kijk op gezondheid.
- 5.4 Bij de inrichting van openbare voorzieningen en openbare ruimte wordt rekening gehouden met mensen met een mentale of fysieke beperking.
- 5.5 We willen overbelasting van mantelzorgers voorkomen.
- 5.6 We willen de participatie van jeugd bevorderen.
- 5.7 We zorgen ervoor dat accommodaties op orde blijven.
- 5.8 Afspraken toegevoegd die niet in het raadsprogramma waren opgenomen.

Wat gaan we er voor doen in 2020?

Bovenstaande afspraken worden ingevuld met het benoemen van acties die in 2020 worden uitgevoerd. Het gaat om de volgende acties:

5.1.1 Toezicht sociaal domein

Opzetten werkproces integrale vorm van toezicht en handhaving binnen het sociaal domein, in samenwerking met partners zoals het Peelland Interventie Team.

5.1.2 Signalen onrechtmatige zorg

Signalen van onrechtmatige zorg door aanbieders (ZIN en PGB) worden doorgezet naar GR Peelgemeenten en BIZOB, waarna gezamenlijk actie wordt ondernomen.

5.1.3 Vergroten kostenbewustzijn geïndiceerde zorg

Door het meezenden van de kosten van geïndiceerde zorg in de beschikking (aan ouders) doen wij een beroep op hun signalerend vermogen en vergroten wij het kostenbewustzijn, zowel bij de professionals als bij de inwoners van Laarbeek.

5.1.4 Bedrijfsvoering STL: handboek werkprocessen

Opstellen handboek werkprocessen Sociaal Team Laarbeek afronden.

5.1.5 Bedrijfsvoering STL: verbeteringslag kwaliteit

Opstellen kwaliteitseisen hulpverlening en dossiervorming en inrichten interne kwaliteitscontrole.

5.1.6 Bedrijfsvoering STL: systeem Zorgned

Het systeem ZorgNed is ondersteunend aan de werkwijze van het STL en voorziet van dashboardinformatie op basis waarvan de koers wordt bijgesteld.

5.1.7 Maatwerk

Onderzoeken en adviseren betreffende mandatering in juiste laag (moeder)organisatie ten behoeve van het uitvoeren van maatwerk en de omgekeerde toets.

5.1.8 Optimaliseren (algemene) voorzieningen

Onderzoeken en adviseren van goedkopere-adequate vormen van (geïndiceerde) zorg. Hiermee op zoek naar cofinanciering, waaronder vanuit de Zorgverzekeringswet.

5.2.1 Eenzaamheidsaanpak integreren in welzijnswerk

Er is specifiek voorliggend (welzijns)aanbod beschikbaar voor alle leeftijden (zie 5.1. optimaliseren voorzieningen).

5.3.1 Toegang Sociaal Team Laarbeek: brede uitvraag

De brede uitvraag in de triage vanuit de centrale toegangspoort levert op dat ongeveer 20% van de binnen gekomen vragen verwezen kan worden naar voorliggend veld of ondersteuning vanuit de juiste wetgeving (Zvw / Wlz / JGZ).

5.3.2 Toegang Sociaal Team Laarbeek: intakeformulier

De intake wordt gevoerd a.d.h.v. het intakeformulier inclusief zelfredzaamheidsmatrix. Alle leefgebieden komen in de brede uitvraag aan bod, zodat direct planmatig en integraal ingezet wordt vanuit het Sociaal Team Laarbeek.

5.3.3 Toegang Sociaal Team Laarbeek: normalisering

Door inwoners / aanbieders / partners te sturen in eigen verantwoordelijkheid en hen duidelijkheid te verschaffen over voorliggende mogelijkheden, attenderen wij onze inwoners op hun eigen kracht en vergroten wij de zelfredzaamheid. We vergroten hiermee het beroep op (algemene) voorzieningen/verlagen het beroep op geïndiceerde specialistische inzet met als doel het inzetten van de goedkoopst-adequate vorm van ondersteuning. Dit wordt zichtbaar met behulp van dashboardinformatie.

5.4.1 Duidelijke taal

Onze dienstverlening is toegerust op mensen met een mentale / fysieke beperking: een toegankelijke website voor al onze inwoners.

5.4.2 Inclusieve samenleving

Een interactief doorontwikkeld inclusiebeleid dat is uitgewerkt in een Lokale Inclusie Agenda en een actieplan. Gemeentelijk beleid waarin direct wordt uitgegaan van 'de toegang en bruikbaarheid voor iedereen' in plaats van 'toegang en bruikbaarheid voor de gemiddelde gebruiker'. Toegankelijke voorzieningen in de gemeente voor inwoners met een beperking.

5.6.1 Jongeren Adviesraad

JAR geeft gevraagd en ongevraagd advies en initieert acties/activiteiten.

5.7.1 Huisvesting harmonie O&U

Ondersteunen van duurzame huisvesting voor harmonie O&U.

5.8.1 Prestatieafspraken woningbouw voor doelgroepen met specifieke behoeften

De jaarlijkse taakstellingen tot het huisvesten van vergunning- of statushouders zijn op orde en is er beleid geformuleerd over het huisvesten van arbeidsmigranten bij bedrijven. Ten behoeve van uitstroom beschermd wonen: de behoefte aan woningen voor uitstromende cliënten is in beeld / er zijn, afgestemd op behoefte, aantal woningen beschikbaar met urgentieregeling voor cliënten / eventuele aanpassingen. Ten behoeve van vergrijzende bevolking: anticiperen op de effecten van de vergrijzing van de bevolking door het maken van specifieke prestatieafspraken hierover.

5.8.2 Nationaal Sportakkoord

Na een voorbereiding hiertoe in 2019 neemt Laarbeek (alle (sport)verenigingen in samenwerking met de gemeente) in 2020 deel aan het Nationaal Sportakkoord.

5.8.3 Kleedaccommodaties Mariahout/Flamingo's

De realisatie van twee kleedlokalen en douches op sportpark De Heibunders Mariahout met bijbehorende bestemmingsplanwijziging is in voorbereiding. Medio juli 2020 kan naar verwachting met de bouw begonnen worden.

5.8.4 Integrale Jeugdgezondheidszorg

Door de integratie van de JGZ 0-18 bij de GGD kan er beter en vroegtijdig worden geïnterveneerd en preventief worden gewerkt, een gezinsgerichte benadering worden toegepast en worden de sterke kanten van de drie afzonderlijke JGZ organisaties samengebracht. Op langere termijn leidt dit ook tot meer grip op uitgaven van de jeugdzorg. Tevens kan de zorg effectiever worden ingezet dan voorheen. Hiervoor investeren we in 2020 een bedrag van 22.000 euro.

Wat kost het?

Taakvelden

- 4.2 Onderwijshuisvesting
- 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken
- 5.1 Sportbeleid en activering
- 5.2 Sportaccommodaties
- 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
- 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
- 6.2 Wijkteams
- 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)
- 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+
- 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-
- 6.81 Geëscaleerde zorg 18+
- 6.82 Geëscaleerde zorg 18-
- 7.1 Volksgezondheid
- 0.10.5 Mutaties reserves - programma 5 Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs

PROGRAMMA 5 - GEZONDHEID, WELZIJN, ZORG EN ONDERWIJS

Taakveld	Omschrijving		Rekening 2018	Gewijzigde begroting 2019	Begroting 2020
4.2	Onderwijshuisvesting	lasten	€ 525.833	€ 554.527	€ 516.874
		baten	€ 477	€ 477	€ 477
		saldo	€ -525.356	€ -554.050	€ -516.397
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	lasten	€ 884.551	€ 833.495	€ 777.683
		baten	€ 71.643	€ 155.789	€ 158.093
		saldo	€ -812.907	€ -677.706	€ -619.590
5.1	Sportbeleid en activering	lasten	€ 268.310	€ 247.513	€ 238.686
		baten	€ 13.670	€ 19.200	€ 19.507
		saldo	€ -254.640	€ -228.313	€ -219.179
5.2	Sportaccommodaties	lasten	€ 896.398	€ 889.268	€ 928.178
		baten	€ 231.381	€ 248.740	€ 206.714
		saldo	€ -665.017	€ -640.528	€ -721.464
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	lasten	€ 172.891	€ 202.528	€ 192.571
		baten	€ 0	€ 1.072	€ 1.089
		saldo	€ -172.891	€ -201.456	€ -191.482
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	lasten	€ 2.662.438	€ 2.721.309	€ 2.797.631
		baten	€ 256.950	€ 245.880	€ 249.270
		saldo	€ -2.405.488	€ -2.475.429	€ -2.548.361
6.2	Wijkteams	lasten	€ 1.710.282	€ 2.045.888	€ 2.179.675
		baten	€ 0	€ 0	€ 0
		saldo	€ -1.710.282	€ -2.045.888	€ -2.179.675
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	lasten	€ 477.763	€ 485.000	€ 472.532
		baten	€ 150.222	€ 153.424	€ 93.479
		saldo	€ -327.541	€ -331.576	€ -379.053
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	lasten	€ 2.788.390	€ 2.966.178	€ 2.967.066
		baten	€ 13.882	€ 0	€ 0
		saldo	€ -2.774.508	€ -2.966.178	€ -2.967.066
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	lasten	€ 186.236	€ 159.000	€ 104.434
		baten	€ 0	€ 0	€ 0
		saldo	€ -186.236	€ -159.000	€ -104.434
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	lasten	€ 0	€ 0	€ 0
		baten	€ 0	€ 0	€ 0
		saldo	€ 0	€ 0	€ 0
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	lasten	€ 4.232.788	€ 3.996.000	€ 4.591.328
		baten	€ 0	€ 0	€ 0
		saldo	€ -4.232.788	€ -3.996.000	€ -4.591.328
7.1	Volksgezondheid	lasten	€ 724.384	€ 779.940	€ 827.588
		baten	€ 0	€ 0	€ 0
		saldo	€ -724.384	€ -779.940	€ -827.588
0.10.5	Mutaties reserves programma 5	lasten	€ 555.590	€ 23.500	€ 23.500
		baten	€ 129.666	€ 558.946	€ 518.447
		saldo	€ -425.924	€ 535.446	€ 494.947
TOTAAL PROGRAMMA 5		lasten	€ 16.085.853	€ 15.904.146	€ 16.617.746
		baten	€ 867.892	€ 1.383.528	€ 1.247.076
		saldo	€ -15.217.962	€ -14.520.618	€ -15.370.670

Beleidsindicatoren

Het is verplicht om een set beleidsindicatoren toe te voegen aan de Programmabegroting. Doel van de beleidsindicatoren is dat raadsleden en burgers meer inzicht krijgen in de begroting en dat begrotingen van verschillende gemeenten gemakkelijker te vergelijken worden.

In deze programmabegroting zijn de verplichte indicatoren opgenomen waarbij per programma de daarbij relevante indicatoren worden opgesomd. De uitkomst van Laarbeek is afgezet tegen de uitkomst van de gemiddelde gemeente met een inwoneraantal tot 25.000 inwoners. Daarna is een kleurcode toegevoegd.

Groen: Laarbeek scoort beter dan de gemiddelde gemeente.

Blauw: Beleidsindicator is voor meerdere uitleg vatbaar.

Oranje: Laarbeek scoort slechter dan de gemiddelde gemeente.

Programma 5				
beleidsindicator	meet eenheid	actualiteit	Laarbeek	gemiddelde gemeente < 25.000 inwoners
17 Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2017	0,00	1,32
18 Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2018	3,58	17,09
19 Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2018	1,2%	1,4%
20 Niet-sporters	%	2016	47,7%	48,9%
21 Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	2018	580,6	648
22 Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	2015	0,80%	0,82%
23 Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	2015	3,13%	3,39%
24 Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	2018	69,20%	68,70%
26 Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	2015	1,71%	0,92%
27 Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 1.000 inwoners van 18 jaar en ouder	2ehj 2018	16,8	19,9
28 Lopend re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	2ehj 2018	36	187
29 Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2ehj 2018	7,9%	9,2%
30 Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	2ehj 2018	0,7%	0,9%
31 Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	2ehj 2018	geen data	0,5%
32 Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	2ehj 2018	68	50
33 Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	2017	82	137
34 Hernieuwbare elektriciteit	%	2017	3,0%	onbekend
bron: www.waarstaatjegemeente.nl				

Programma 6 Financiën en bedrijfsvoering

Portefeuillehouders:

Burgemeester Frank van der Meijden

- Inkoop- en aanbesteding
- I&A

Wethouder Briels, tevens 1^e loco-burgemeester

- Facilitaire zaken

Wethouder Greet Buter, tevens 4^e loco-burgemeester

- P&O
- Financiën en belastingen
- Grondzaken

Omschrijving

Financiën

De gemeente Laarbeek is een financieel gezonde gemeente. We hebben een kwalitatief hoog voorzieningenniveau en toch is het tot nu toe gelukt om een meerjarig sluitende begroting en een ruim weerstandsvermogen te hebben en op te bouwen. De komende raadsperiode streven we ernaar om deze goede financiële situatie te behouden dan wel te verbeteren. We blijven investeren in de gemeenschap en willen de huidige leefkwaliteit behouden dan wel versterken. Afgezien van de reguliere inflatiecorrecties, willen we echter terughoudend omgaan met lastenverhoging.

Bedrijfsvoering

Met het vaststellen van de Toekomstvisie "Samen daadkrachtig en energiek naar 2030" is er door gemeente en gemeenschap een bewuste keuze gemaakt om een zelfstandige gemeente te zijn die bovendien geen beleidsarme beheer- of regiegemeente is. De gemeente heeft de afgelopen jaren vooral ingezet op een slanke en slagvaardige organisatie. Anno 2018 is het nodig onze personeelsformatie en de bedrijfsvoering mee te laten groeien in een nieuwe tijdsperspectief om de organisatie en de medewerkers slagvaardig te houden.

Afspraken

De raad heeft op 7 juni 2018 het raadsprogramma 2018-2022 '*Handen Ineen*' vastgesteld, waarin de volgende afspraken zijn opgenomen:

- 6.1 Wij werken aan het behoud dan wel het versterken van de huidige leefkwaliteit in onze gemeente en zijn terughoudend met het verhogen van lasten voor onze inwoners; uitgangspunt hierbij is de vastgestelde begroting 2018.
- 6.2 Wij investeren in ons personeelsbestand en de bedrijfsvoering, zodat die in evenwicht zijn met de maatschappelijke opgaven en taken van deze tijd; de hierover gemaakte afspraken concretiseren we in de Kadernota voor de begroting 2019.
- 6.3 Afspraken toegevoegd die niet in het raadsprogramma waren opgenomen.

Wat gaan we er voor doen in 2020?

Bovenstaande afspraken worden ingevuld met het benoemen van acties die in 2020 worden uitgevoerd. Het gaat om de volgende acties:

6.1.1 Evenwicht brengen in onze lastendruk in relatie tot het voorzieningenniveau

We houden ons voorzieningenniveau op peil en reserveren middelen voor onderhoud en beheer daarvan en brengen evenwicht in lastendruk en voorzieningen.

6.1.2 Evenwicht houden in ons personeelsbestand en bedrijfsvoering in relatie tot de maatschappelijke opgaven

We voeren de jaarschijf 2020 uit van het I&A-plan, presenteren op digitale wijze onze instrumenten van planning en control (begroting en jaarrekening via LIAS) en investeren in onze medewerkers (via organisatieontwikkeling, coaching, opleidingen en modern werkgeverschap).

6.3.1 Doorontwikkeling ICT-programma

In 2020 worden de ontwikkelingen in het ICT-programma volgens planning verder opgepakt.

Wat kost het?

Taakvelden

- 0.4 Overhead
- 0.5 Treasury
- 0.61 OZB woningen
- 0.62 OZB niet-woningen
- 0.64 Belastingen overig
- 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds
- 0.8 Overige baten en lasten
- 0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)
- 0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten
- 0.10.6 Mutaties reserves - programma 6 Financiën en bedrijfsvoering

PROGRAMMA 6 - FINANCIËN EN BEDRIJFSVOERING

Taakveld	Omschrijving		Rekening 2018	Gewijzigde begroting 2019	Begroting 2020
0.4	Overhead	lasten	€ 6.069.873	€ 6.659.432	€ 6.694.076
		batens	€ 381.541	€ 283.982	€ 337.359
		saldo	€ -5.688.332	€ -6.375.450	€ -6.356.717
0.5	Treasury	lasten	€ -35.700	€ -147.432	€ -200.437
		batens	€ 233.640	€ 161.281	€ 61.205
		saldo	€ 269.340	€ 308.713	€ 261.642
0.61	OZB woningen	lasten	€ 208.626	€ 205.143	€ 251.211
		batens	€ 2.608.799	€ 2.647.347	€ 2.721.577
		saldo	€ 2.400.173	€ 2.442.204	€ 2.470.366
0.62	OZB niet-woningen	lasten	€ 0	€ 0	€ 0
		batens	€ 1.526.995	€ 1.605.800	€ 1.585.800
		saldo	€ 1.526.995	€ 1.605.800	€ 1.585.800
0.64	Belastingen overig	lasten	€ 0	€ 0	€ 0
		batens	€ 17.088	€ 17.238	€ 17.514
		saldo	€ 17.088	€ 17.238	€ 17.514
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	lasten	€ 0	€ 0	€ 0
		batens	€ 27.408.396	€ 28.230.707	€ 29.249.571
		saldo	€ 27.408.396	€ 28.230.707	€ 29.249.571
0.8	Overige baten en lasten	lasten	€ 38.945	€ 1.085.319	€ 399.545
		batens	€ 60.676	€ 70.000	€ 0
		saldo	€ 21.731	€ -1.015.319	€ -399.545
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	lasten	€ -203.697	€ 120.000	€ 120.000
		batens	€ 0	€ 0	€ 0
		saldo	€ 203.697	€ -120.000	€ -120.000
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	lasten	€ 0	€ 0	€ 0
		batens	€ 477.672	€ 1.102.638	€ 2.291.623
		saldo	€ 477.672	€ 1.102.638	€ 2.291.623
0.10.6	Mutaties reserves programma 6	lasten	€ 979.141	€ 1.051.271	€ 0
		batens	€ 2.880.668	€ 2.686.592	€ 408.536
		saldo	€ 1.901.527	€ 1.635.321	€ 408.536
TOTAAL PROGRAMMA 6		lasten	€ 7.057.188	€ 8.973.733	€ 7.264.395
		batens	€ 35.595.475	€ 36.805.585	€ 36.673.185
		saldo	€ 28.538.287	€ 27.831.852	€ 29.408.790

Beleidsindicatoren

Het is verplicht om een set beleidsindicatoren toe te voegen aan de Programmabegroting. Doel van de beleidsindicatoren is dat raadsleden en burgers meer inzicht krijgen in de begroting en dat begrotingen van verschillende gemeenten gemakkelijker te vergelijken worden.

In deze programmabegroting zijn de verplichte indicatoren opgenomen waarbij per programma de daarbij relevante indicatoren worden opgesomd. De uitkomst van Laarbeek is afgezet tegen de uitkomst van de gemiddelde gemeente met een inwoneraantal tot 25.000 inwoners. Daarna is een kleurcode toegevoegd.

Groen: Laarbeek scoort beter dan de gemiddelde gemeente.

Blauw: Beleidsindicator is voor meerdere uitleg vatbaar.

Oranje: Laarbeek scoort slechter dan de gemiddelde gemeente.

Programma 6				
beleidsindicator	meet eenheid	actualiteit	Laarbeek	gemiddelde gemeente < 25.000 inwoners
1 Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2020	4,64	nog niet bekend
2 Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2020	4,12	nog niet bekend
3 Apparaatskosten	Kosten per inwoner	n.v.t.	niet gemeten	nog niet bekend
4 Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2020	6,37%	nog niet bekend
5 Overhead	% van totale lasten	2020	11,77%	nog niet bekend
bron: www.waarstaatjegemeente.nl				

Als aanvullende informatie over bovenstaande beleidsindicatoren:

In de personeelsmonitor 2018 komt naar voren dat de gemeentelijke bezetting van Laarbeek 4,4 fte betreft per 1.000 inwoners, tegenover 6,1 fte voor gemeenten in dezelfde grootte klassen (20.000-50.000 inwoners) en 8,3 fte voor alle gemeenten in Nederland. Zodra deze gegevens over 2019 bekend zijn, zullen deze in de instrumenten van de planning en controlcyclus verantwoord worden.

Recapitulatie Programmabegroting 2020

Recapitulatie Programmabegroting 2020

Programma Omschrijving			Rekening 2018	Gewijzigde begroting 2019	Begroting 2020
1	Burger en bestuur	lasten	€ 5.308.151	€ 5.831.103	€ 5.843.979
		baten	€ 4.013.438	€ 5.134.571	€ 4.502.150
		saldo	€ -1.294.713	€ -696.532	€ -1.341.829
2	Veiligheid	lasten	€ 2.595.179	€ 1.678.521	€ 1.772.800
		baten	€ 2.161.453	€ 53.734	€ 69.528
		saldo	€ -433.725	€ -1.624.787	€ -1.703.272
3	Woon- en leefklimaat	lasten	€ 7.333.976	€ 7.282.421	€ 7.782.336
		baten	€ 1.398.469	€ 2.184.170	€ 1.831.079
		saldo	€ -5.935.507	€ -5.098.251	€ -5.951.257
4	Economie en werkgelegenheid	lasten	€ 19.236.048	€ 16.199.316	€ 14.715.597
		baten	€ 13.579.668	€ 10.307.652	€ 9.673.835
		saldo	€ -5.656.380	€ -5.891.664	€ -5.041.762
5	Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs	lasten	€ 16.085.853	€ 15.904.146	€ 16.617.746
		baten	€ 867.892	€ 1.383.528	€ 1.247.076
		saldo	€ -15.217.962	€ -14.520.618	€ -15.370.670
6	Financiën en bedrijfsvoering	lasten	€ 7.057.188	€ 8.973.733	€ 7.264.395
		baten	€ 35.595.475	€ 36.805.585	€ 36.673.185
		saldo	€ 28.538.287	€ 27.831.852	€ 29.408.790
TOTAAL PROGRAMMABEGROTING		lasten	€ 57.616.395	€ 55.869.240	€ 53.996.853
		baten	€ 57.616.395	€ 55.869.240	€ 53.996.853
		saldo	€ 0	€ 0	€ 0

Programmaplan begroting 2020

Begroting 2020	Programma	Lasten	Baten	Saldo	Taakvelden
Programma 1 Burger en bestuur	1	€ 5.843.979	€ 4.500.983	€ 1.342.996	<i>diverse taakvelden, excl.taakveld 0.10.1</i>
Programma 2 Veiligheid	2	€ 1.772.800	€ 69.528	€ 1.703.272	<i>diverse taakvelden, excl.taakveld 0.10.2</i>
Programma 3 Woon en leefklimaat	3	€ 7.172.336	€ 987.888	€ 6.184.448	<i>diverse taakvelden, excl.taakveld 0.10.3</i>
Programma 4 Economie en werkgelegenheid	4	€ 14.715.597	€ 9.553.835	€ 5.161.762	<i>diverse taakvelden, excl.taakveld 0.10.4</i>
Programma 5 Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs	5	€ 16.594.246	€ 728.629	€ 15.865.617	<i>diverse taakvelden, excl.taakveld 0.10.5</i>
Programma 6 Financiën en bedrijfsvoering	6	€ 0	€ 2.291.623	€ -2.291.623	<i>diverse taakvelden, excl.taakveld 0.10.6 en excl. Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, Vpb & Onvoorzien</i>
Algemene dekkingsmiddelen	6	€ 50.774	€ 33.635.667	€ -33.584.893	<i>0.5-treasury / 0.61-ozb woningen / 0.62-ozb niet-woningen / 0.64-belastingen overig / 0.7- algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds</i>
Overhead	6	€ 6.694.076	€ 337.359	€ 6.356.717	<i>0.4-overhead</i>
Heffing VpB	6	€ 120.000	€ 0	€ 120.000	<i>0.9-vennootschapsbelasting</i>
Onvoorzien	6	€ 399.545	€ 0	€ 399.545	<i>0.8-overige baten en lasten</i>
Saldo baten en lasten		€ 53.363.353	€ 52.105.512	€ 1.257.841	
Mutaties reserves programma 1	1	€ 0	€ 1.167	€ -1.167	<i>0.10.1 -mutaties reserves</i>
Mutaties reserves programma 2	2	€ 0	€ 0	€ 0	<i>0.10.2 -mutaties reserves</i>
Mutaties reserves programma 3	3	€ 610.000	€ 843.191	€ -233.191	<i>0.10.3 -mutaties reserves</i>
Mutaties reserves programma 4	4	€ 0	€ 120.000	€ -120.000	<i>0.10.4 -mutaties reserves</i>
Mutaties reserves programma 5	5	€ 23.500	€ 518.447	€ -494.947	<i>0.10.5 -mutaties reserves</i>
Mutaties reserves programma 6	6	€ 0	€ 408.536	€ -408.536	<i>0.10.6 -mutaties reserves</i>
Resultaat		€ 53.996.853	€ 53.996.853	€ 0	<i>0.11 -resultaat van de rekening van baten en lasten</i>

Structureel begrotingssaldo 2020-2023

(-/- = nadelig / bedragen x € 1.000)

	2020	2021	2022	2023
Meerjarenprognose saldi vastgesteld Kadernota 2020	-164	392	237	247
Mutaties van Kadernota 2020 naar Begroting 2020	82	53	70	221
Geraamd resultaat basis	-82	445	307	468
Effect amendementen bij Kadernota 2020	40	-13	14	11
Bijstelling n.a.v. septembercirculaire 2019 Gemeentefonds	257	584	654	564
Divers voorstellen tot bijstelling:				
Verwerking keuzerichtingen	18	-26	-98	0
Nieuwe bijstellingen cq voorstellen nieuw beleid	-30	-8	-8	-8
Rijksonvangsten Sociaal Domein, onderdeel Jeugdzorg	0	0	315	315
Bijstelling verhoging ozb-opbrengst (28% i.p.v. 38%)	-329	-338	-349	-359
Volledig vervallen bezuinigingsopdracht op Subsidieprogramma	0	-306	-306	-306
Volledig vervallen bezuinigingsopdracht op bibliotheek	0	-50	-50	-50
Volledig vervallen bezuinigingsopdracht op VVV	0	-20	-20	-20
Geraamd resultaat ná bijstellingen	-126	268	459	615
Correctie incidentele baten en lasten	-142	62	60	60
Structureel begrotingssaldo	-268	330	519	675

3

Paragrafen

3.1 Algemeen

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) geeft in artikel 9 lid 2 aan dat de begroting ten minste 7 paragrafen dient te bevatten. Naast de 7 verplichte paragrafen wordt een extra paragraaf opgenomen: Uitkering uit het gemeentefonds.

In deze paragraaf ziet de raad als kader stellend en controlerend orgaan op één plaats het integraal beeld.

De volgende paragrafen worden nader beschreven:

1. Lokale heffingen
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
3. Onderhoud kapitaalgoederen
4. Financiering
5. Bedrijfsvoering
6. Verbonden partijen
7. Grondbeleid
8. Uitkering uit het gemeentefonds

Doel van deze paragrafen is de raad een instrument te geven om de beleidskaders van de diverse onderdelen vast te stellen en om de uitvoering te kunnen controleren.

De paragrafen bevatten beleidsuitgangspunten van beheersmatige activiteiten en de lokale heffingen. Ze zijn van belang voor het inzicht in de financiële positie. De gemeente heeft een grote vrijheid bij de invulling ervan.

Er zijn twee manieren om met de paragrafen om te gaan:

Een systeembenadering

Bij de systeembenadering wordt in de programmabegroting en –rekening kort ingegaan op de relevante ontwikkelingen. Het beleid is uitgewerkt in specifieke beleidsnota's. Deze beleidsnota's worden periodiek door de gemeenteraad vastgesteld.

De beleidskaders opnemen in de begroting

Het alternatief is dat geen beleidsnota's gemaakt worden, maar dat elk jaar in programmabegroting en –rekening het totale beleid integraal wordt opgenomen.

Om de begroting te beperken tot hoofdlijnen van beleid is gekozen voor de systeembenadering, waarbij het beleid van Laarbeek wordt vastgesteld door middel van diverse beleidsnota's:

- Nota lokale heffingen (paragraaf lokale heffingen)
- Nota risico-inventarisatie en nota reserves en voorzieningen (paragraaf weerstandsvermogen)
- Beheerplannen wegen, riolering, groen, openbare verlichting en onderhoud gemeentelijke gebouwen (paragraaf onderhoud kapitaalgoederen)
- Treasurystatuut gemeente Laarbeek (paragraaf financiering)
- Grondnota (paragraaf grondbeleid)

3.2.1 Lokale heffingen

Algemeen

De paragraaf betreffende de lokale heffingen bevat ten minste (BBV, artikel 10):

- a de geraamde inkomsten;
- b het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- c een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de berekening van tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden, wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd;
- d een aanduiding van de lokale lastendruk;
- e een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

De lokale heffingen in de gemeente Laarbeek bestaan uit de volgende belastingen:

1. Onroerendezaakbelastingen
2. Rioolheffing
3. Afvalstoffenheffing
4. Leges
5. Markt- en Staangeld
6. Reclamebelasting

Geraamde belastinginkomsten (en overige heffingen)

De volgende belastinginkomsten en heffingen zijn in de begroting opgenomen:

Inkomsten uit lokale heffingen	Programma Begroting 2019	Bijstelling 2019 (structureel)	Actuele Begroting 2019	Actualisatie Begroting 2020	Dekkingsplan 2020	Voorstel Programma Begroting 2020
Onroerendezaakbelasting	€ 4.243.000	€ 0	€ 4.243.000	€ 4.294.000	€ 1.164.000	€ 5.458.000
Rioolheffing	€ 1.737.000	€ 43.000	€ 1.780.000	€ 1.822.000	€ 95.000	€ 1.917.000
Afvalstoffenheffing	€ 1.382.000	€ 35.000	€ 1.417.000	€ 1.428.000	€ 643.000	€ 2.071.000
Leges	€ 1.119.000	€ 0	€ 1.119.000	€ 1.074.000	€ 19.000	€ 1.093.000
Markt- en staangeld	€ 36.000	€ 0	€ 36.000	€ 36.000	€ 0	€ 36.000
Reclamebelasting	€ 17.000	€ 0	€ 17.000	€ 18.000	€ 0	€ 18.000
Totaal lokale heffingen	€8.534.000	€78.000	€8.612.000	€8.672.000	€1.921.000	€10.593.000

Beleid ten aanzien van de lokale heffingen

Het college biedt ten minste eenmaal in de vier jaar bij aanvang van een nieuwe raadsperiode een (bijgestelde) nota Lokale heffingen aan. Op 17 september 2015 is de Nota lokale heffingen 2015-2018 door uw raad vastgesteld.

Bij dit onderdeel worden de beleidsuitgangspunten van de verschillende lokale heffingen in beeld gebracht.

Onroerendezaakbelasting

Onder de naam 'Onroerendezaakbelasting' wordt een belasting geheven van de eigenaren en gebruikers van alle binnen de gemeente gelegen niet-woningen en van de eigenaren van de woningen. Uitgegaan wordt van de waarde welke als gevolg van de Wet Waardering Onroerende Zaken (Wet WOZ) is vastgesteld. Jaarlijks vindt een algehele hertaxatie plaats. Naar de waarde peildatum 1 januari 2019 wordt een nieuwe waarde vastgesteld. Deze waarde geldt voor het heffingsjaar 2020.

De volgende beleidsuitgangspunten worden toegepast bij de berekening van de OZB-tarieven:

- OZB is algemeen dekkingsmiddel, er is geen relatie te leggen met de bijhorende kosten.
- Tariefdifferentiatie (gebruik bedrijven, eigendom bedrijven en eigendom woningen).
- Trendmatige opbrengsten stijging met 3% om voorzieningen in de vier kernen te handhaven.
- Extra stijging OZB alleen als de economische situatie hiertoe aanleiding geeft.
- Belastingtarieven worden voor het begin van het kalenderjaar vastgesteld door de gemeenteraad.
- Voor deze heffing is geen kwijtschelding mogelijk.

Bij de vaststelling van de Kadernota 2020 is besloten om de opbrengst van de Onroerendezaakbelasting incidenteel te verhogen met 35%, bovenop de jaarlijkse stijging voor inflatie van 3%. Zoals in de inleiding is aangegeven is als gevolg van aangenomen amendementen bij de vaststelling van de Kadernota de stijging van de onroerende zaakbelastingen teruggebracht met 2,1% naar 35,9% inclusief inflatie. In de begrotingsvoorstellen ligt aan de raad een voorstel voor om de voorgenomen stijging te matigen tot 25% + inflatie (= 28%) voor 2020.

Rioolheffing

Op 1 januari 2008 is de Wet verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken in werking getreden. In deze wet is bepaald dat er vanaf 1-1-2008 een nieuwe gemeentelijke belasting wordt ingevoerd: de rioolheffing. Anders dan bij het "oude" rioolrecht vallen onder de rioolheffing niet alleen de rioleringskosten maar ook het beheer van regenwater en grondwater, de zogenaamde zorgplichten. Deze zogenaamde verbrede rioolheffing is op 1-1-2010 ingevoerd.

Gemeenten hebben volgens de Waterwet en de Wet milieubeheer drie zorgplichten:

- Inzameling en transport van afvalwater
- Inzameling en verwerking van overtollig hemelwater
- Inzameling en verwerking van overtollig grondwater

Voor de bekostiging van deze zorgplichten is een aparte heffingsbevoegdheid gecreëerd in de Gemeentewet. Artikel 228a van de Gemeentewet geeft de mogelijkheid om de kosten voor het takenpakket in het kader van de verbrede zorgplichten via een belasting te financieren.

De volgende beleidsuitgangspunten worden toegepast bij de berekening van de tarieven rioolheffing:

- Kostendekkende heffing, alle uitgaven die betrekking hebben op riolering en watertaken worden gecompenseerd met de rioolheffing.
- Tariefdifferentiatie woningen en bedrijven. Tarief bedrijven volgens staffel als drinkwaterafname groter is dan 500 m³ per jaar.
- Bij de berekening wordt rekening gehouden met fictieve BTW.
- Bij de berekening wordt rekening gehouden met rente- en overheadkosten.
- Belastingtarieven worden voor het begin van het kalenderjaar vastgesteld door de gemeenteraad.
- Trendmatige opbrengsten stijging met 3,6% op basis van het rioleringsplan vGRP+2019-2023.
- De tariefstijging in 2020 bedraagt per saldo 3,6% ten opzichte van het tarief rioolheffing 2019.
- Rekening wordt gehouden met een leegstandspercentage. Dit percentage bedraagt 4% voor woningen en 5% voor bedrijven.
- Voor deze heffing is kwijtschelding mogelijk.

De rioolheffing heeft het karakter van een bestemmingsheffing, bedoeld om alle kosten voor noodzakelijk geachte (collectieve) maatregelen ten aanzien van riolering, hemelwater en grondwater te kunnen verhalen. Omdat het een bestemmingsheffing is, hoeft in de relatie tot de belastingplichtige geen sprake te zijn van een rechtstreekse tegenprestatie in de vorm van een verleende dienst of een voorziening waarvan de belastingplichtige gebruik maakt.

De rioolheffing wordt geheven op basis van de uitgangspunten zoals die zijn opgenomen in het vGRP+ 2019-2023 (raadsbesluit: 6 december 2018). Hoofddregel bij het kostenverhaal is dat de kosten via de heffing mogen worden verhaald die worden gemaakt ter nakoming van de zorgplichten.

Afvalstoffenheffing

Op grond van de Wet milieubeheer is de gemeente verplicht tot het inzamelen van afval bij de huishoudens. Ter dekking van de kosten kan afvalstoffenheffing worden geheven. Hierbij is het niet van belang of men daadwerkelijk gebruik maakt van deze dienstverlening. De geraamde opbrengst van de heffing mag niet hoger zijn dan de geraamde kosten (maximaal 100%-kostendekking).

De volgende beleidsuitgangspunten worden toegepast bij de berekening van de Afval-tarieven:

- Kostendekkende heffing, alle uitgaven die betrekking hebben op afvalinzameling en verwerking worden gecompenseerd met de afvalstoffenheffing.
- Vast en variabel deel tarief. Waarbij de vaste kosten verhaald worden via het vaste tariefdeel. De variabele kosten worden verhaald via het variabele tariefdeel.
- Bij de tarief berekening wordt rekening gehouden met fictieve BTW.
- Bij de tarief berekening wordt rekening gehouden met overheadkosten.
- Belastingtarieven worden voor het begin van het kalenderjaar vastgesteld door de gemeenteraad.
- Rekening wordt gehouden met een leegstandspercentage van jaarlijks 4%.
- Voor het vaste tariefdeel van deze heffing is kwijtschelding mogelijk.

Leges

Leges zijn vergoedingen die de gemeente in rekening brengt voor het gebruik maken of het genot hebben van, door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten. Sprake dient te zijn van een individueel bewezen dienst. De verwachte leges opbrengst mag niet hoger zijn dan de verwachte kosten (maximaal 100% kostendekking), met dien verstande dat hierbij gekeken wordt naar de in één verordening geregelde leges.

Bij leges wordt een veelheid aan tarieven gehanteerd. Voor inzicht in de verschillende tarieven wordt verwezen de legesverordening zoals die gepubliceerd is op de website van Laarbeek. (website: www.laarbeek.nl, klik op 'online inzien' en vervolgens op 'Verordeningen en regels')

Het beleid is erop gericht om de komende jaren te streven naar verdergaande maximale kostendekking. Bij het toepassen van de verhogingen zullen tevens vergelijkende tarieven in omliggende gemeenten in ogenschouw worden genomen.

De volgende beleidsuitgangspunten worden toegepast bij de berekening van de leges-tarieven:

- Jaarlijkse toename van de leges opbrengst. Index op basis van de Begroting.
- Leges zijn diensten, werkelijke opbrengst is afhankelijk van het aantal gevraagde diensten.
- Bij de tarief berekening wordt geen rekening gehouden met fictieve BTW.
- Bij de tarief berekening wordt geen rekening gehouden met de toerekening van overheadkosten. Deze kostentoerekening is optioneel mogelijk, echter wordt achterwege gelaten omdat toch geen sprake is van meer dan 100% kostendekking.
- Leges worden voor het begin van het kalenderjaar vastgesteld door de gemeenteraad.
- Voor bepaalde leges geldt een wettelijke maximale tariefstelling. Indien het berekende tarief hoger is dan wettelijk is toegestaan, wordt het wettelijke maximum tarief toegepast.
- Voor leges is geen kwijtschelding mogelijk.

In de Kadernota 2019 is aangegeven dat ook voor de jaren 2020 en 2021 de bouwleges jaarlijks verhoogd worden met 2% en de overige leges jaarlijks, voor zover mogelijk, verhoogd worden met 5%.

Markt- en staangelden

Markt- en staangelden zijn vergoedingen die de gemeente vraagt voor het in gebruik geven van gemeentegrond voor private doeleinden. De mate van kostendekking is bij deze heffing geen doel. Het is van belang om bestaande voorzieningen te handhaven.

Bij het recht om markt- en staangeld in rekening te brengen speelt de mate van kostendekkendheid geen rol. Het gaat slechts om beperkte opbrengsten die gerealiseerd worden door het ter beschikking stellen van gemeentegrond voor private doelen.

De volgende beleidsuitgangspunten worden toegepast bij de berekening van de markt- & staangeld-tarieven:

- Stabiele prijzen, geen indexering om zoveel mogelijk kraamhouders te behouden voor de markt in Laarbeek.
- Bij de tarief berekening wordt geen rekening gehouden met fictieve BTW.
- Bij de tarief berekening wordt geen rekening gehouden met overheadkosten.
- Belastingtarieven worden voor het begin van het kalenderjaar vastgesteld door de gemeenteraad, dit kan ook betekenen dat verordeningen van oude jaren niet geactualiseerd worden.
- Voor markt- & staangeld is geen kwijtschelding mogelijk.

Reclamebelasting

De belasting is ingevoerd op verzoek van de ondernemersvereniging Beek en Donk. Doel van de heffing is om alle winkeliers mee te laten betalen aan de ontwikkeling van het winkelgebied Piet van Thielplein.

Reclamebelasting wordt sinds 2015 opgelegd in het winkelgebied Piet van Thielplein. De belasting is ingevoerd op verzoek van de ondernemersvereniging. Doel van de heffing is om alle winkeliers mee te laten betalen aan de verdere ontwikkeling van het gebied. Welke maatregelen genomen worden, hangt af van de wensen van de ondernemersvereniging.

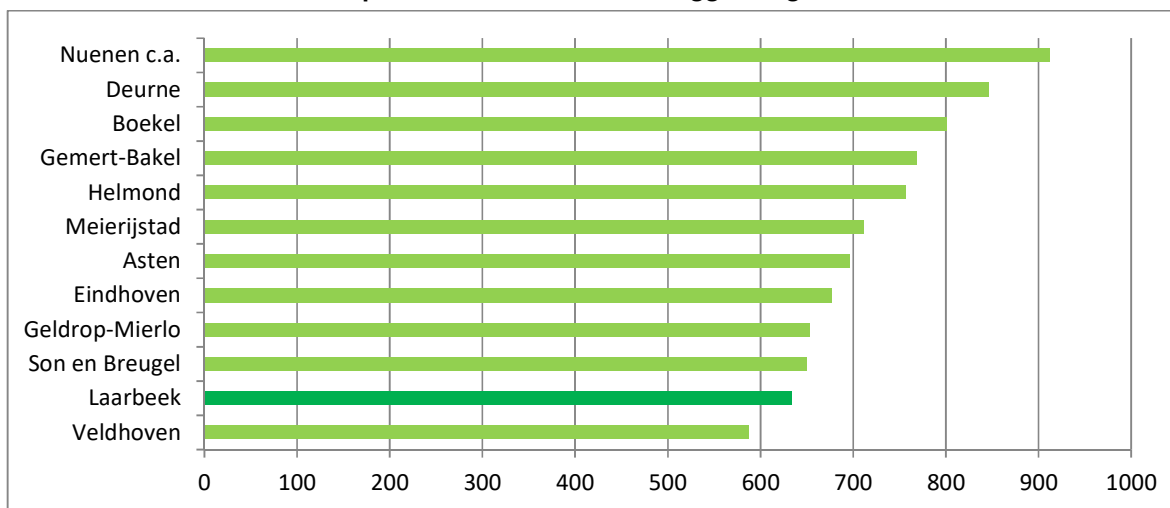
De volgende beleidsuitgangspunten zijn toegepast bij de berekening van de reclamebelasting:

- Het heffingsgebied betreft winkelgebied Piet van Thielplein.
- 100% doorbetaling van de werkelijke opbrengst.
- Bij de tarief berekening wordt geen rekening gehouden met fictieve BTW.
- Bij de tarief berekening wordt geen rekening gehouden met overheadkosten.
- Belastingtarieven worden voor het begin van het kalenderjaar vastgesteld door de gemeenteraad, dit kan ook betekenen dat verordeningen van oude jaren niet geactualiseerd worden.
- Voor reclamebelasting is geen kwijtschelding mogelijk.

Aanduiding lokale Belastingdruk per woonruimte

In onderstaande tabel wordt een beeld gegeven van de lokale lastendruk per meerpersoonshuishouden in vergelijking tot omliggende gemeenten op basis van gegevens uit 2019.

Gemiddelde woonlasten meerpersoonshuishoudens omliggende gemeenten

Bron: Coelo 2019 Atlas van de lokale heffingen

De gegevens van andere gemeenten over 2020 zijn nog niet bekend, dus het is lastig om een actuele vergelijking te maken.

Lastendruk per gemiddeld huishouden:

In onderstaande tabel wordt een beeld gegeven van de lokale lastendruk. Bij het presenteren van de ontwikkeling is gekozen om de werkelijke lastendruk 2018 en de geraamde lastendruk 2019 op basis van de vastgestelde verordeningen 2019 af te zetten tegen de raming 2020 inclusief de begrotingsvoorstellen. Dit geeft het beste beeld van de ontwikkeling van de lastendruk per woonruimte.

Alle berekeningen en toelichtingen op het gebied van afval en riool zijn op basis van de meest actuele gegevens van Blink en het Gemeentelijk Rioleringsplan, zoals deze verwerkt zijn in de primitieve begroting 2020. Aangezien er veel onzekerheden rondom de raming van de kosten en opbrengsten rondom afval zijn, is aangesloten bij de meest recente gegevens en risico-inschattingen van kosten.

Berekening lokale belastingdruk	werkelijk 2018	raming 2019	raming BG 2020
<u>Uitgangspunten:</u>			
gezin met eigen woning, o.b.v. gehanteerde WOZ-waarde	€ 300.000	€ 300.000	€ 300.000
aantal containerledigingen afval:			
Grijs 140 Ltr	6	6,0	6,0
Gft 140 Ltr	4	3	3
<u>Ontwikkeling lastendruk:</u>			
OZB	€ 337,05	€ 313,74	€ 401,59
Rioolheffing	€ 178,44	€ 188,88	€ 198,72
Afvalstoffenheffing	€ 140,38	€ 136,68	€ 204,27
saldo	€ 655,87	€ 639,30	€ 804,58
toename (absoluut)			€ 165,28
toename (relatief)			26%

Beschrijving kwijtscheldingsbeleid

De gemeente is op grond van de Gemeentewet bevoegd om kwijtschelding van de gemeentelijke heffingen te verlenen. Door de gemeenteraad is besloten dat voor de volgende belastingen een verzoek om kwijtschelding kan worden ingediend:

1. Rioolheffing
2. Afvalstoffenheffing

De uitvoering van het kwijtscheldingsbeleid is in overeenstemming met de Uitvoeringsregeling invorderingswet 1990. Deze uitvoeringsregeling is met 2 punten beperkt door gemeentelijk beleid:

1. Bij kwijtschelding van de afvalstoffenheffing wordt maximaal een bedrag terugbetaald van € 209,68 (hoogte bedrag in 2019). Dit maximumbedrag is opgenomen om te voorkomen dat belastingplichtigen die in aanmerking komen voor kwijtschelding hun containers onnodig laten ledigen en te stimuleren om door te gaan met het scheiden van afvalstoffen.
2. Er wordt alleen kwijtschelding verleend aan natuurlijke personen.

3.2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

Onder weerstandsvermogen wordt verstaan het vermogen van de gemeente om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat de continuïteit van de gemeente in gevaar komt. Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit (buffer) en de ingeschatte risico's die worden gelopen.

Jaarlijks inventariseren wij de risico's die van invloed kunnen zijn op de bedrijfsvoering om deze (zo veel mogelijk) te beperken en de vermogenspositie te kunnen beoordelen. De belangrijkste risico's qua financiële impact worden in kaart gebracht door middel van een korte scan van de organisatie. Op basis van ons eigen risicoprofiel en voorbeeld risico's van andere gemeenten wordt een inschatting gemaakt van de risico's met mogelijke financiële gevolgen voor onze gemeente.

Inventarisatie van de beschikbare weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit:

Vrij aanwendbaar deel reserves

In de raadsvergadering van 20 juni 2019 is de "Nota reserves en voorzieningen" vastgesteld. In deze nota wordt aangegeven aan welke criteria de diverse reserves en voorzieningen dienen te voldoen.

De algemene reserve bedraagt per 1 januari 2020 $\pm$ € 4,9 miljoen. Daarnaast bedraagt de "algemene reserve ter dekking van financiële risico's" per 1 januari 2020 $\pm$ € 0,4 miljoen. Deze reserves kunnen worden aangewend voor het opvangen van eenmalige nadelen; voor structurele nadelen moet dekking worden gevonden in de begroting.

Stille reserves

Van stille reserves is sprake als bedrijfsmiddelen meer waard zijn dan uit de boekhouding blijkt. De stille reserves zijn een onderdeel van de bedrijfsmiddelen die de gemeente gebruikt. Het is niet mogelijk om de middelen direct beschikbaar te maken en daarom nemen we dit onderdeel niet mee.

Onvoorzien incidenteel

Het is verplicht om voor incidentele zaken een bedrag op te nemen in de begroting. Met dit bedrag kunnen incidentele nadelen opgevangen worden. Het gaat dan om zaken die bij het maken van de begroting nog niet bekend zijn, maar door bijvoorbeeld wetswijziging wel kosten voor de gemeente met zich meebrengen. In Laarbeek is voor 2020 een raming opgenomen van € 15.000,-.

Begrotingsruimte

Het is mogelijk dat er ruimte in de begroting zit. De omvang van deze ruimte is onbekend en niet objectief te bepalen. Bij het opmaken van de jaarrekening bleek in het verleden wel steeds een overschot. Uit een analyse van het overschot bleek echter dat het vooral gaat om incidentele begrotingsruimte en niet om structurele begrotingsruimte.

Onbenutte belastingcapaciteit

Bij onbenutte belastingcapaciteit wordt uitsluitend gekeken naar de OZB-heffing. Wettelijk is namelijk bepaald dat de tarieven voor de overige heffingen maximaal 100%-kostendeekkend mogen zijn. Bij afvalstoffenheffing en de rioolheffing is geen sprake van onbenutte belastingcapaciteit.

Om de onbenutte belastingcapaciteit van de OZB te berekenen, maken we gebruik van de norm die het rijk stelt aan de zogenaamde 'artikel 12-status'. Zodra een gemeente in financiële problemen komt, houdt het Rijk rekening met een minimaal OZB tarief voor 2020 van 0,1853% (bron: Meicirculaire gemeentefonds 2019, p.150).

De berekening van de onbenutte belastingcapaciteit ziet er als volgt uit:

Soort		WOZ-waarde begin 2019	Tarief 2019 Laarbeek	Tarief 2020 art.12-status	Verskil in tarief	onbenutte capaciteit
eigenaar	woning	€ 2.494.522.000	0,104580%	0,1853%	0,080720%	€ 2.013.578
eigenaar	niet- woning	€ 509.945.000	0,193932%	0,1853%	-0,008632%	-€ 44.018
gebruiker	niet- woning	€ 434.762.000	0,158117%	0,1853%	0,027183%	€ 118.181
Saldo onbenutte belastingcapaciteit						€ 2.087.741

Grondbedrijf

Binnen de complexberekeningen van de verschillende grondexploitaties is sprake van verwachte winsten. Toekomstige winsten kunnen als dekkingsmiddel ingezet worden, echter de mate van onzekerheid op deze toekomstige winsten is dusdanig dat deze niet worden meegenomen in de bepaling van de weerstandscapaciteit.

Speciaal voor de risico's die te maken hebben met grondexploitatie is een risicoreserve grondbedrijf gevormd. Jaarlijks wordt bij het opstellen van de jaarrekening gezorgd dat de reserve grondexploitatie-ri- co's van voldoende niveau is om de risico's binnen het grondbedrijf af te kunnen dekken. Voor de bere- kening van het weerstandsvermogen wordt het grondbedrijf buiten beschouwing gelaten.

Beschikbare weerstandscapaciteit

- Algemene reserve	€ 4.485.000,-
- Vrije reserve	€ 406.000,-
- Onvoorzien incidenteel	€ 15.000,-
- Onbenutte belastingcapaciteit	<u>€ 2.088.000,-</u>
Per saldo beschikbare weerstandscapaciteit	€ 6.994.000,-

Inventarisatie van de risico's

Er is voor gekozen om de belangrijkste risico's qua financiële impact in kaart te brengen door middel van een korte scan van de organisatie.

In totaal zijn er 48 risico's opgenomen in het risicoprofiel.

In onderstaand overzicht zijn de tien risico's gepresenteerd die de grootste invloed hebben op de benodigde weerstandscapaciteit.

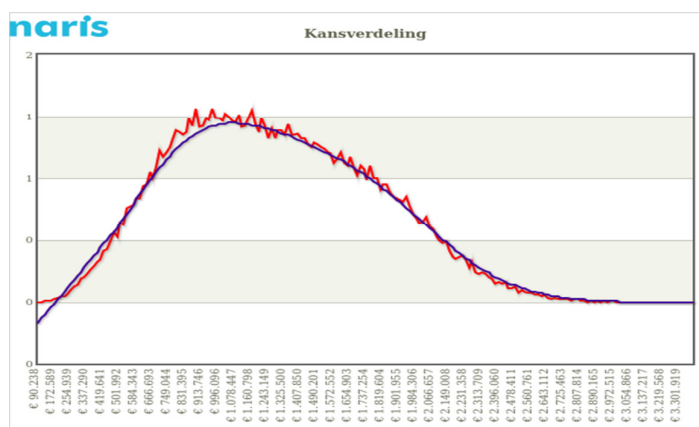
Belangrijkste financiële risico's Gemeente Laarbeek

Nr.	Risico	Kans	Gevolg	Invloed
1	Programmakosten Sociaal Domein - Jeugdzorg, WMO, BMS - hoger dan geraamd	70%	€ 1.200.000	33%
2	Extra uitvoerings- of programma kosten Verbonden Partij - Senzer (werkloosheidsuitkeringen, leerwerktrajecten) door daling van de BUIG middelen	70%	€ 462.000	13%
3	Extra uitvoerings- of programma kosten Blink - tariefstelling afvalkosten (incl. verpakkingsbijdrage) levert structureel tekort ten opzicht van uitvoeringskosten	70%	€ 350.000	10%
4	Algemene uitkering valt lager uit dan geraamd	50%	€ 500.000	7%
5	Hogere dan geraamde kosten vervanging ziekteverzuim	60%	€ 200.000	5%
6	Extra uitvoeringskosten Verbonden Partij - GR Peelgemeente	20%	€ 500.000	5%
7	Extra kosten renovatie woonwagenkamp Aarle-Rixtel (bodemonverontreiniging, vervanging sani units)	50%	€ 200.000	4%
8	Onvoorziene beheerkosten gemeentelijke voorzieningen (en gebouwen) incidenteel en structureel op termijn niet op te vangen in de begroting	20%	€ 500.000	4%
9	Extra uitvoerings- of programma kosten Verbonden Partij – GGD	90%	€ 66.000	3%
10	Onvoorziene uitgaven voor (extra) informatiebeveiliging	84%	€ 75.000	2%
	Totaal grote risico's (maximaal gevolg)		€ 3.681.000	
	Overige risico's (maximaal gevolg)		€ 2.510.000	
	Totaal alle risico's (maximaal gevolg)		€ 6.191.000	

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag (€ 6,2 miljoen) ongewenst is.

De risico's zullen zich immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang manifesteren.

Zekerheids- percentage	Bedrag
10%	€ 645.769
25%	€ 886.247
50%	€ 1.235.602
75%	€ 1.638.908
80%	€ 1.731.376
85%	€ 1.835.222
90%	€ 1.962.346
95%	€ 2.137.969

Figuur 2: Uitkomsten risicosimulatie gemeente Laarbeek

Toelichting:

In de tabel wordt de omvang van de benodigde weerstandscapaciteit aangegeven, verbonden aan de mate van betrouwbaarheid van de simulatie. De grafiek toont de verdeling van de kansen en totale financiële gevolgen.

Uit de grafiek en de bijbehorende tabel volgt dat 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 2,0 miljoen (benodigde weerstandscapaciteit).

Berekening van het weerstandsvermogen

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€ 7,0 \text{ mln.}}{€ 2,0 \text{ mln.}} = 3,5$$

Om de ratio voor het weerstandsvermogen te beoordelen, wordt gebruik gemaakt van onderstaande waarderingstabel van het NAR (Nederlandse Adviesbureau voor Risicomanagement).

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 < x < 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 < x < 1,4	Voldoende
D	0,8 < x < 1,0	Matig
E	0,6 < x < 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

De ratio bedraagt voor 2020 3,5. Dit betekent dat de ratio uitkomt op een waardering A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen.

Toekomstige ontwikkeling van het weerstandsvermogen

Bovenstaand ratio weerstandsvermogen is gebaseerd op de actuele situatie van de beschikbare weerstandscapaciteit. Als we naar de verwachte ontwikkeling van de beschikbare weerstandscapaciteit kijken dan is de inschatting dat de algemene reserve verder zal afnemen door de negatieve resultaten van 2019 en 2020 en de dotaties aan de bestemmingsreserve bereikbaarheidsagenda. Daarnaast zal de stijging van de OZB in 2020 de onbenutte belastingcapaciteit verlagen. De beschikbare weerstandscapaciteit zal daardoor in 2023 dalen naar ongeveer 3,6 miljoen. Daardoor zal de ratio weerstandsvermogen in 2023 mogelijk dalen naar ongeveer 1,8 bij gelijkblijvende risico's.

Geprognosticeerd verloop van de algemene reserve is als volgt weergegeven na verwerking van alle voorstellen in deze begroting 2020:

Jaar	Algemene reserve
2020	3.511.227
2021	2.847.365
2022	2.577.503
2023	2.498.641

Kengetallen

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV, art.11 lid 2d) bepaalt dat gemeenten een set van vijf financiële kengetallen moeten opnemen in deze paragraaf.

De op te nemen kengetallen zijn: schuldquota leningen, solvabiliteitsratio, grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit.

Signaleringswaarden

Door de toezichthouders is op 10 september 2015 besloten om, voor het verkrijgen van een goed en uniform beeld, signaleringswaarden te benoemen. Hierbij wordt zo veel mogelijk aangesloten bij de zogeheten 'signaleringswaarden' die afkomstig zijn uit de stresstest voor 100.000+ gemeenten. In de tabel hieronder is te zien tot welke signaleringswaarden is besloten en in welke categorie (A, B of C) deze vallen.

Kengetal		Categorie A	Categorie B	Categorie C
1. Netto schuldquote	a. zonder correctie doorgeleende gelden	<90%	90-130%	>130%
	b. met correctie doorgeleende gelden	<90%	90-130%	>130%
2. Solvabiliteitsratio		>50%	20-50%	<20%
3. Grondexploitatie		<20%	20-35%	>35%
4. Structurele exploitatieruimte		Begroting >0%	Begroting 0%	Begroting <0%
5. Belastingcapaciteit		<95%	95-105%	>105%

Categorie A is het minst risicovol, categorie C is het meest risicovol.

Uitkomsten Laarbeek

In onderstaande tabel zijn de uitkomsten voor Laarbeek afgezet tegen de signaleringswaarden zoals de provincie die hanteert. Cellen zijn groen als Laarbeek in categorie A valt (minst risicovol), blauw voor categorie B en oranje bij categorie C (meest risicovol). Bewust is niet gekozen voor de kleur rood omdat de kengetallen in relatie met elkaar gezien moeten worden. Onderaan deze paragraaf wordt een relatie gelegd tussen de kengetallen en worden opvallende zaken toegelicht.

Begroting 2020 Kengetallen:	Verloop van de kengetallen					
	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
netto schuldquote	47%	66%	43%	36%	26%	19%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	47%	83%	50%	42%	32%	25%
solvabiliteitsrisico	50%	47%	52%	54%	58%	60%
structurele exploitatieruimte	-2%	0%	0%	0%	0%	0%
grondexploitatie	48%	56%	43%	34%	26%	21%
belastingcapaciteit	91%	94%	109%	111%	114%	114%

Netto schuldquote & de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Omdat bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald, wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen, zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en ook wat dat betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend, is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

De twee kengetallen ontwikkelen zich positief. Dit komt doordat alleen vaste geldleningen zijn aangehouden waar jaarlijks een vast bedrag op afgelost wordt. Door de aflossing van ongeveer € 4 mln. per jaar verbetert onze schuldquote.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

Het kengetal blijft redelijk stabiel. Dit komt vooral omdat voor de komende jaren nog niet duidelijk is hoe het eigen vermogen (reservepositie) zich zal ontwikkelen. Ook de ontwikkeling van het balanstotaal is lastig te voorspellen. We verwachten dat beide grootheden zich min of meer in dezelfde richting zullen ontwikkelen, waarmee het kengetal ongeveer gelijk zal blijven.

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten per jaar en uitgedrukt in een percentage. Het kengetal ontwikkelt zich positief. Door geplande kavelverkoop verwachten we een trendmatige daling van de boekwaarde. Aangezien de winst het eerst genomen wordt bij de winstgevende projecten, neemt verhoudingsgewijs het risico in relatie tot de boekwaarde toe. De afname van de boekwaarde is gebaseerd op de meest recente Grondnota.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. De structurele exploitatieruimte

wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage.

Het kengetal blijft redelijk stabiel. Dit komt vooral omdat steeds bij Kadernota en Begroting een balans gevonden wordt tussen de structurele baten en de structurele lasten. Als dit lukt, blijft de exploitatieruimte stabiel. Voorlopig gaan we ervan uit dat de structurele baten en de structurele lasten gelijke pas zullen blijven houden.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De uitkomst van de berekening van dit kengetal is voor het jaarverslag hetzelfde als bij de begroting.

De definitie van het kengetal belastingcapaciteit voor gemeenten is: Woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t (het begrotingsjaar) ten opzichte van het landelijk gemiddelde in jaar t-1 (het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar) uitgedrukt in een percentage. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert ieder jaar deze lasten in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde waarde in die gemeente. Deze cijfers worden voortaan ook in de jaarlijkse meicirculaire bekendgemaakt zodat de gemeenten tijdig op de hoogte zijn van de hoogte van de lasten die voor de berekening moeten worden gebruikt.

Het kengetal stijgt aanzienlijk vanwege de ophoging van de OZB en de lastenverhoging bij afvalinzameling. Het kengetal vergelijkt de gemeentelijke heffingen in Laarbeek met de Nederlandse gemiddelden. Een stijgend kengetal geeft aan dat we steeds meer in de pas lopen met de landelijke ontwikkelingen.

Beoordeling verhouding kengetallen in relatie tot financiële positie

Nu we in deze paragraaf de beschikbare weerstandscapaciteit, de risico's en de financiële kengetallen in beeld hebben gebracht, kan een oordeel gegeven worden over de financiële positie van de gemeente. Dit oordeel wordt gebaseerd op de onderlinge verhouding tussen de genoemde drie elementen.

De beschikbare weerstandscapaciteit is € 7,0 miljoen en de benodigde weerstandscapaciteit is € 2,0 miljoen. Het blijkt dat de beschikbare capaciteit een factor 3,5 groter is dan nodig. De weerstandscapaciteit is hiermee uitstekend.

De kengetallen van Laarbeek zijn gespiegeld aan de normen die de provincie hanteert. Hieruit komt een relatief stabiel en positief beeld naar voren. Het kengetal van de grondexploitaties wijkt nog in negatieve zin af door de relatief hoge boekwaarden van de complexen. Door de daling van de boekwaarden in de komende jaren ontwikkelt dit kengetal positief.

Risicomanagement is in de organisatie ingebed door koppeling aan de jaarlijkse planning en control cyclus. Bij de actualisatie van het risicoprofiel ten behoeve van begroting en jaarrekening staan de huidige en mogelijke nieuwe risico's expliciet op de agenda. Deze regelmatige bespreking van risico's draagt bij aan het vergroten van het risicobewustzijn.

3.2.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

De paragraaf betreffende het onderhoud van kapitaalgoederen bevat ten minste de volgende kapitaalgoederen (BBV, artikel 12 lid 1):

- a wegen
- b riolering
- c water
- d groen
- e gebouwen

Van bovengenoemde kapitaalgoederen wordt aangegeven (BBV, artikel 12 lid 2):

- a het beleidskader
- b de uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties
- c de vertaling van de financiële consequenties in de begroting

Bij de indeling van deze paragraaf houden we de volgorde aan van het Besluit Begroting en Verantwoording.

Het beleidskader

Voor de instandhouding van kapitaalgoederen wordt veelal gewerkt met beheerplannen. In de beheerplannen wordt het meerjarig onderhoudsprogramma en de daarbij behorende financiële middelen vastgelegd.

De volgende beheerplannen gelden nu:

Beheerplan	Jaar vaststelling
<u>Wegen</u>	
Beleidsplan verhardingenbeheer 2018	2017
Beheerplan bermen en sloten	2010
Beleidsplan: Licht in de openbare ruimte 2018	2017
<u>Riolering & Water</u>	
Verbreed Gemeentelijk rioleringsplan	2018
<u>Groen</u>	
Groenbeleid- en groenstructuurplan	2011
Bomenbeleidsplan	2013
Beheerplan natuurterreinen Laarbeek	2016
Beheerplan Landschapselementen	2016
Bosbeheerplan	2016
<u>Gebouwen</u>	
Beheerplan gemeentelijke gebouwen	2015

Beleidsplan verhardingenbeheer

Het beleidsplan wordt periodiek opgesteld om nieuwe ontwikkelingen, het gewenste kwaliteitsniveau en de beschikbare middelen te verwerken met als doel het in stand houden van de wegenstructuur. Het beleidsplan is gebaseerd op de CROW-systematiek voor wegbeheer. Elk jaar wordt een onderhoudsplan opgesteld waarbij kredieten worden gevraagd om de wegen op te knappen die aan onderhoud toe zijn.

Beleidsplan en beheerplan bermen en sloten

In 2010 is het beleidsplan bermen en sloten door de gemeenteraad vastgesteld. Dit beleid is vervolgens vertaald in een beheerplan. Door het onderhoud van bermen en sloten te combineren is een efficiencyvoordeel behaald. Bovendien kunnen er voor minder geld meer bermen ecologisch worden beheerd. Voor het slotenonderhoud geldt een maaifrequentie van één keer per jaar onder de voorwaarde dat de andere aangelande (eigenaar met grond langs de sloot) het slootmaaisel ontvangt en zorgt voor verwerking.

Beleidsplan: Licht in de openbare ruimte

Het plan belicht de totale openbare ruimte, niet alleen de openbare verlichting maar ook de verlichting van bedrijven, monumenten en dergelijke. Gekozen is om de openbare verlichting binnen een planperiode van 12 jaar te verduurzamen en daarmee uiting te geven aan de ambities die Laarbeek heeft op het gebied van duurzaamheid. Elk jaar wordt een investeringsplan opgesteld en wordt krediet aan de raad gevraagd.

Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2019-2023

Het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2019-2023 is in december 2018 door de gemeenteraad vastgesteld. Naast de wijze waarop de gemeente Laarbeek invulling geeft aan de wettelijke zorgplichten vermeldt het GRP ook op welke wijze Laarbeek streeft naar een duurzame en klimaatbestendige waterketen en een klimaatbestendig watersysteem. Om de kosten en baten op elkaar af te stemmen is een doorrekening gemaakt voor een periode van 80 jaar. Uit deze doorberekening blijkt, dat een jaarlijkse tariefstijging van de rioolheffing nodig is van 3,6% aangevuld met een compensatie voor de inflatie.

Groenbeleids- en groenstructuurplan

De gemeenteraad heeft in 2011 het Groenbeleids- en groenstructuurplan vastgesteld. In dit plan zijn de beleidskaders geschetst voor het gebruik en het onderhoud van het openbaar groen in de dorpskernen. De belangrijkste groenstructuren zijn benoemd en er is een differentiatie in het onderhoudsniveau aangebracht. Ook zijn in het plan keuzes gemaakt om beplantingen om te vormen en meer aan te laten sluiten bij het gewenste onderhoudsniveau. Deze omvormingen zijn inmiddels grotendeels afgerond. Het omvormingsbudget wordt de komende jaren gebruikt om het groen klimaatadaptiever in te richten met meer oog voor biodiversiteit. Dat doen we deels door middel van het honoreren van burgerinitiatieven naar voorbeeld van de Groenstrijd.

Bomenbeleidsplan Laarbeek

In 2013 heeft de gemeenteraad het bomenbeleidsplan vastgesteld. In het bomenbeleidsplan zijn de belangrijkste bomenstructuren in Laarbeek benoemd en wat het beleid daarvoor is. Er zijn spelregels opgenomen hoe in Laarbeek omgegaan wordt met het kappen van bomen en hoe er gecompenseerd moet worden. Ook wordt op het beheer en onderhoud van de gemeentelijke bomen ingegaan. Hier is meer structuur in aangebracht waardoor op een goede wijze invulling wordt gegeven aan de wettelijke zorg-

plicht. Momenteel wordt gewerkt aan het bomenvervangingsplan dat er in voorziet dat er vanaf 2020 planmatig bomen vervangen kunnen worden.

Beheerplan natuurterreinen, Beheerplan landschapselementen en Bosbeheerplan

Voor de diverse groengebieden in het buitengebied van Laarbeek zijn een aantal beheerplannen opgesteld. Voor de gemeentelijke bosgebieden geldt het bosbeheerplan (2016), voor de overige natuurterreinen is het beheerplan natuurterreinen Laarbeek (2016) van toepassing. In het beheerplan landschapselementen (2016) worden de eindbeelden en onderhoudsmaatregelen voor een 75-tal landschapselementen omschreven. Het gaat dan om houtwallen, zandpaden, poelen en dergelijke. Voor de uitvoering van de diverse werkzaamheden is een beheerovereenkomst met Bosgroep Zuid-Nederland afgesloten.

Beheerplan onderhoud gemeentelijke gebouwen

Op 10 december 2015 heeft uw gemeenteraad de 'Meerjarenplanning onderhoud gemeentelijke gebouwen Laarbeek 2015 - 2024' vastgesteld. De gemeente heeft een groot aantal gebouwen in eigendom voor vele functies in het maatschappelijk verkeer. Gedacht kan worden aan het gemeentehuis, gemeenschapshuizen, sporthallen, brandweerkazernes, scholen, peuterspeelzalen, de gemeentewerf etc. Al deze gebouwen zijn opgenomen in de onderhoudsplanning, die een periode van 10 jaar bestrijkt. De planning wordt jaarlijks geactualiseerd. Er is dus sprake van een voortschrijdend 10-jarenplan.

Financiële consequenties beleidskaders

De beleidskaders zoals hierboven genoemd zijn onderdeel van de begroting. In onderstaande tabellen is weergegeven op welke manier de beheerplannen in de begroting en rekening zijn verwerkt.

Beleidsplan verhardingenbeheer

	Begroot 2020	Werkelijk 2018
Exploitatie lasten	€ 1.469.583,-	€ 1.316.487,-
	Voorziening 1-1-2020	Voorziening 31-12-2018
Voorziening onderhoud wegen	€ 1.053.664,-	€ 1.053.664,-

Jaarlijks wordt een onderhoudsbijdrage in de voorziening gestort. Actualisatie van het meerjarenonderhoudsplan en doorrekening met alle noodzakelijke acties, inclusief prijsverhogingen van de afgelopen jaren leidt tot fors hogere lasten. Daarom wordt eenmalig een extra storting in de voorziening onderhoud gebouwen gedaan om de bestaande gebouwen in stand te houden op gebied van onderhoud en beheer. Ten laste van deze voorziening worden de onderhoudsinvesteringen gebracht.

Beleidsplan en beheerplan bermen en sloten

	Begroot 2020	Werkelijk 2018
Exploitatie lasten	€ 177.371,-	€ 137.456,-

De jaarlijkse onderhoudskosten komen ten laste van de begroting, er is geen onderhoudsvoorziening.

Beleidsplan: Licht in de openbare ruimte

	Begroot 2020	Werkelijk 2018
Exploitatie lasten	€ 372.126,-	€ 457.249,-

De jaarlijkse onderhoudskosten komen ten laste van de begroting, er is geen onderhoudsvoorziening.

Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan

	Begroot 2020 (incl. dekkingsplan)	Werkelijk 2018
Netto kosten taakveld	€ 1.638.380,-	€ 1.046.483,-
Fictieve overhead	€ 603.914,-	€ 412.349,-
Fictieve BTW	€ 224.836,-	€ 100.131,-
Rente naar egalisatievoorziening	€ 0,-	€ 106.716,-
Rioolheffing	€ 1.821.744,-	€ 1.704.561,-
	Voorziening 1-1-2020	Voorziening 31-12-2018
Egalisatievoorziening riolering	€ 3.071.545,-	€ 3.600.161,-

Om ervoor te zorgen dat het exploitatiesaldo van riolering geen effect heeft op het saldo van de gemeentelijke jaarrekening wordt gewerkt met een egalisatievoorziening. Per jaareinde wordt een berekening gemaakt van de werkelijke kosten en baten van riolering. Het saldo wordt verrekend met de voorziening.

Groenbeleids- en groenstructuurplan

	Begroot 2020	Werkelijk 2018
Exploitatie lasten	€ 941.029,-	€ 925.551,-

De jaarlijkse onderhoudskosten komen ten laste van de begroting, er is geen onderhoudsvoorziening.

Bomenbeleidsplan Laarbeek

	Begroot 2020	Werkelijk 2018
Exploitatie lasten	€ 321.516,-	€ 202.863,-
	Reserve 1-1-2020	Reserve 31-12-2018
Reserve bomenfonds	€ 225.745,-	€ 324.745,-

Voor het boomonderhoud geldt dat de kosten ten laste van de begroting worden gebracht en dat er geen onderhoudsvoorziening is. Wel is er een reserve bomenfonds waar de bedragen in terecht komen die de gemeente ontvangt voor het compenseren van gekapte bomen en vergoedingen die ontvangen worden, bijvoorbeeld doordat schade aan bomen is ontstaan door een aanrijding.

Bosbeheerplan, beheerplan natuurterreinen en beheerplan landschapselementen

	Begroot 2020	Werkelijk 2018
Exploitatie lasten	€ 202.176,-	€ 161.275,-

De onderhoudskosten van deze groengebieden worden jaarlijks opgenomen in de begroting, er is geen onderhoudsvoorziening.

Beheerplan onderhoud gemeentelijke gebouwen

	Begroot 2020	Werkelijk 2018
Exploitatie lasten	€ 530.834,-	€ 199.963,-
	Voorziening 1-1-2020	Voorziening 31-12-2018
Voorziening gemeentelijke gebouwen	€ 0,-	€ 29.000,-

In de exploitatiebegroting is de structurele bijdrage aan de onderhoudsvoorziening opgenomen. Investeringsuitgaven in het kader van het onderhoud van gemeentelijke gebouwen worden ten laste van de voorziening gebracht.

Conclusie paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Samenvattend kan worden gesteld dat voor de belangrijkste kapitaalgoederen een actueel onderhoudsplan aanwezig is. In een aantal gevallen wordt gewerkt met een voorziening om de jaarlijkse kosten te egaliseren.

3.2.4 Financiering

Algemeen

De paragraaf betreffende de financiering bevat in ieder geval de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille en geeft inzicht in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte (BBV, artikel 13).

Beleidsvoornemens risicobeheer financieringsportefeuille

Om de financiële risico's zo goed mogelijk te beheersen, is het belangrijk om aandacht te schenken aan de kwalitatieve ontwikkeling van de treasuryfunctie. Als gevolg van de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) hebben gemeenten twee instrumenten ingevoerd:

1. Treasurystatuut;
2. Paragraaf financiering.

Treasurystatuut

Hierin wordt een nadere invulling gegeven aan het wettelijk kader. Het statuut bevat de beleidsuitgangspunten voor het uitvoeren van de treasuryfunctie.

De volgende regelgeving heeft betrekking op de financieringsfunctie van de gemeente:

- Wet financiering decentrale overheden (Wet fido).
- Ministeriële regeling 'Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden' (Ruddo).
- Financieringsregeling huisvesting ambtenaren.
- Besluit Begroting en Verantwoording.
- Regeling schatkistbankieren decentrale overheden.

Paragraaf financiering

Deze paragraaf wordt opgenomen in zowel de begroting als de rekening en biedt hiermee informatie over de uitvoering van treasury-taken.

Het rijk heeft de kasgeldlimiet, renterisiconorm en een drempelbedrag schatkistbankieren ingesteld om risico's die te maken hebben met herfinanciering van leningen in te perken. Deze drie elementen worden in de volgende alinea's nader toegelicht.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft aan wat het maximale bedrag is dat de gemeente aan kort geld (looptijd < 1 jaar) mag aantrekken. De kasgeldlimiet 2020 bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal, dus 8,5% van ±€ 54,0 miljoen is ±€ 4,6 miljoen.

Renterisiconorm

De renterisiconorm geeft aan welk deel van de leningen afgelost mag worden. De renterisiconorm 2020 bedraagt 20% van het begrotingstotaal, dus 20% van ±€ 54,0 miljoen is ±€ 10,8 miljoen.

Drempelbedrag schatkistbankieren

Het drempelbedrag schatkistbankieren 2020 bedraagt 0,75% van het begrotingstotaal, dus 0,75% van ±€ 54,0 miljoen is ±€ 405.000,-.

Rentelasten, Renteresultaat & Verdeling rentekosten

Bij het berekenen van het renteresultaat van het taakveld 'Treasury' in de begroting 2020 is rekening gehouden met de volgende componenten:

rente lasten	omvang	tarief	rentelast
rente financieringstekort	€ 1.857.802	1,00%	€ 18.578
rente vaste geldleningen	€ 29.966.843	1,52%	€ 456.070
rente waarborgsommen	€ 0	0,00%	€ 0
rente contante voorzieningen	€ 1.516.067	3,00%	€ 45.482
	€ 33.340.712		€ 520.130
rente baten	omvang	tarief	rentebaat
vaste geldlening Hoge Regt	€ 0	0,00%	€ 0
hypotheekleningen personeel	€ 44.284	4,98%	€ 2.205
	€ 44.284		€ 2.205
rente doorbelasting	omvang	tarief	door te belasten rente
rente lasten			€ 520.130
rente baten			€ -2.205
<i>door te belasten rente</i>			€ 517.925
doorbelasting:			
rente naar taakvelden (staat activa)	€ 56.067.559	1,00%	€ 560.676
rente naar grondexploitatie	€ 22.166.000	0,73%	€ 162.046
<i>totaal doorbelaste rente</i>			€ 722.721
renteresultaat taakveld Treasury			€ 204.796

Financieringsbehoefte

De financieringsbehoefte 2020 is een afgeleide van de liquiditeitsprognose. In het verleden werd deze prognose incidenteel gemaakt. Op het moment dat sprake was van het aantrekken van een langlopende geldlening werd de noodzaak gezien van een liquiditeitsbegroting omdat uit een dergelijke begroting af te lezen is: a) wat de omvang van de lening zou moeten zijn en b) wat de looptijd van de lening zou moeten zijn. Met de verplichting om in begroting en jaarrekening te rapporteren over de financieringsbehoefte zal meer structurele aandacht gegeven worden aan het samenstellen van de liquiditeitsbegroting.

Overzicht omslagrente

Onderstaand een overzicht van de berekening van de omslagrente voor de begroting 2020.

Berekening Omslagrente		Begroting 2020	
a	externe rentelasten over de korte en lange financiering		
	- korte financiering (tot 1 jaar)		
	financieringstekort (rekening courant)		18.401
	- lange financiering (vanaf 1 jaar)		
	leningen o/g		456.070
b	externe rentebaten		
	- korte financiering (tot 1 jaar)		
	- lange financiering (vanaf 1 jaar)		
	personeelshypotheek		-2.205
	totaal door te rekenen externe rente		472.266
c	rente die aan grondexploitatie moet worden doorberekend		
	rentekosten grondexploitatie	-162.046	
	saldo doorberekende rente		-162.046
	restant nog door te rekenen externe rente		310.220
d1	rente dotatie eigen vermogen		0
d2	rente dotatie voorzieningen		0
	contante voorziening Wachtgeld		46.013
	door te rekenen interne rente		356.233
e	werkelijk aan taakvelden doorgerekende rente		560.676
f	renteresultaat taakveld Treasury (voordeel)		-204.443
		Omslagrente:	0,63%
	Omslagrente begroting 2020 (afgerond):		1,0%

Overzicht gewogen gemiddelde rentepercentage Grondexploitatie

Onderstaand een overzicht van de berekening van het gewogen gemiddelde rentepercentage voor de Grondexploitatie.

Berekening gewogen gemiddelde rentepercentage tbv Grondexploitatie		Begroting 2020	
	Totaal Vermogen (Balanstotaal)		78.277.843
	Vreemd Vermogen		37.600.921
			48,04%
	Saldo leningenportefeuille		29.966.843
	Rentelasten leningenportefeuille		456.070
			1,52%
Berekening rentepercentage Grondexploitatie begroting 2020:			0,73%

Overzicht EMU-saldo 2018 t/m 2020

Onderstaand een overzicht van de berekening van het EMU-saldo over de periode 2019 t/m 2021.

	(bedragen x € 1.000)	Geraamde realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
+1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-4.069	-1.181	-275
-2	Mutatie (im)materiële vaste activa	3.524	2.110	2.077
+3	Mutatie voorzieningen	-613	-913	86
-4	Mutatievoorraden (incl.bouwgronden in exploitatie)	-4.490	-4.236	-3.722
-5	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0
Berekend EMU-saldo		-3.716	32	1.456

3.2.5 Bedrijfsvoering

Algemeen

Deze paragraaf geeft ten minste inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering (BBV, artikel 14).

De gemeente Laarbeek is een organisatie die midden in de samenleving staat en zich medeverantwoordelijk voelt voor de kwaliteit van leven en werken van inwoners, bedrijven en instellingen in de gemeente. Een professionele en resultaatgerichte organisatie waarop onze inwoners graag een beroep doen, die partnerschap aangaat waarmee het bestuur samen kan bouwen aan een toekomstbestendig en duurzaam Laarbeek. We spelen adequaat in op ontwikkelingen in de samenleving en verbeteren voortdurend.

We zien samenwerken als integraal onderdeel van ons handelen: 'naar buiten' alert sturend op samenwerkingen, 'naar binnen' in bewuste rolneming naar de eigen samenleving. Goedschaligheid is het uitgangspunt: zelf schakelen op de schaal die past bij de opgave. Samen met andere overheden, het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en de inwoner gaan we de uitdagingen aan die ons te wachten staan.

Laarbeek is een gemeente waar medewerkers trots op zijn en met plezier werken.

De organisatie is opgebouwd uit vier afdelingen (omgevingsbeheer, dienstverlening, beleid & projecten en bedrijfsvoering) en een staf en wordt geleid door de gemeentesecretaris/algemeen directeur. Elke afdeling wordt aangestuurd door een afdelingsmanager; de aansturings- en communicatielijnen zijn kort en overzichtelijk.

Wat doen we hiervoor in 2020?

Organisatieontwikkeling

De organisatie beweegt mee met ontwikkelingen en speelt in op wat maatschappelijk en bestuurlijk van een lokale overheid wordt verwacht. Om slagvaardig en wendbaar te kunnen zijn, is het belangrijk om continu te blijven investeren in de organisatie, om medewerkers en organisatie te blijven ontwikkelen. Naast de formatieve inhaalslag die nodig was om de basis op orde te kunnen houden, zijn ook investeringen in medewerkers en in de bedrijfsvoering in het algemeen nodig om de organisatie duurzaam toekomstbestendig te maken. Zorg is dat de formatie gelijke tred houdt met de opgaven.

Elk jaar worden speerpunten voor verdere organisatieontwikkeling benoemd. Voor 2020 zijn dit onder meer:

Dienstverlening

Laarbeek kenmerkt zich door het goede contact dat de gemeente heeft met inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven. Wij willen graag verschil maken voor onze inwoners. Het is dan ook belangrijk om onze dienstverlening af te stemmen op de behoefte. Met het beschrijven van onze visie waarin onze ambitie op dienstverlening is beschreven en een kwaliteitshandvest zijn we er niet. Het verder blijven professionaliseren van onze mensen en uitbouwen van de kwaliteit staat op de agenda voor 2020. Speerpunt in 2020 is een traject waarbij we nog eens goed kijken naar hoe we communiceren; dat willen

we in heldere taal en met een duidelijke structuur doen. We zullen regelmatig toetsen wat inwoners van onze dienstverleningskwaliteit vinden en aan de hand daarvan bijstellen.

Op basis van een Informatiebeleidsplan en bijbehorend werkprogramma worden noodzakelijke investeringen in ICT gedaan. Het doel hiervan is om onze ondersteunende ict-systemen bij de tijd te houden. In 2020 gaan we met kleinschalige proeven kijken of het combineren van bestaande gegevens ondersteunend kan worden ingezet bij beleidsvoorbereiding en bij de uitvoering. Tegelijkertijd vraagt de regelgeving op het gebied van bescherming van (persoons)gegevens dat onze werkprocessen continu daarop worden ingericht. Speciaal daarvoor aangewezen functionarissen werken systematisch en samen met alle betrokken medewerkers aan beveiliging van gegevens en privacybescherming. Dat doen we in samenwerking met de gemeente Gemert-Bakel en de (GR) Peelgemeenten.

Goedschaligheid en partnerschap

Van onze medewerkers wordt gevraagd dat ze in het opbouwen van relaties met hun omgeving investeren. Er wordt veel energie gestoken in het aansluiten bij maatschappelijke ontwikkelingen. Onze medewerkers staan midden in de samenleving. De rol die de gemeente heeft in samenwerking met de omgeving is niet meer zo vanzelfsprekend helder. Dat vraagt andere vaardigheden. In het kader van de organisatieontwikkeling is ingezet op 2 thema's voor verdere professionalisering van onze medewerkers: regisseurschap en adviseurschap. Deze zullen ook in 2020 centraal staan.

Planmatigheid

In de organisatie staat in 2020 doorontwikkeling planmatig werken op de agenda. In 2020 gaan we werken met een systeem dat intern ondersteunt bij de begrotingscyclus (Lias) en dat het gemakkelijker maakt om op de verschillende taakgebieden te monitoren en te rapporteren aan college en raad. Om bestuurlijk meer richting te laten geven aan grote beleidsopgaven of projecten is het werken met het instrument van bestuursopdrachten in 2019 geïntroduceerd (format, eerste voorbeelden). In 2020 zal hiermee verder ervaring worden opgebouwd en zal in het samenspel met college en raad hierin bijstelling worden gedaan. In het sociaal domein wordt sturingsinformatie bij elkaar gebracht en worden de financiële systemen zo ingericht dat ze aansluiten bij de praktijk anno 2020.

Menselijk kapitaal

Het is nodig onze personeelsformatie mee te laten groeien in een nieuwe tijdsperspectief om de organisatie slagvaardig te houden. Onze organisatie had weinig instroom en doorstroming van medewerkers, en heeft relatief veel oudere medewerkers en een lage bezetting per vakgebied. Dat maakt de kwetsbaarheid hoger. Er is volop ingezet op het op peil brengen van de formatie en het laten instromen van jonge medewerkers. De instroom van jonge mensen vraagt om begeleiding, interne coaching en mentorship. Het invullen van vacatures vraagt veel inspanning omdat het moeilijk is om 'in de markt' goede medewerkers aan te trekken. Dat maakt dat noodzakelijkerwijs vaker ingehuurd moet worden ter overbrugging. We benutten kansen voor interne mobiliteit in allerlei vormen waardoor tegelijkertijd positieve energie los gemaakt wordt, die het zo leuk maakt om in Laarbeek te werken.

Informatisering & Automatisering

Eind 2018 is een nieuw informatiebeleid en uitvoeringsplan (2018 – 2020) opgesteld. Een beleid dat rekening houdt met de behoefte van de organisatie en met de wettelijke verplichtingen, zoals onder andere de Wet digitale overheid, de wet Hergebruik Overheidsinformatie en landelijke ontwikkelingen zoals o.a. de Digitale Agenda 2020 en digitale Selfservice. Vanuit het beleid is een uitvoeringsplan met diverse projecten samengesteld, welke de komende jaren worden uitgevoerd.

Voor 2020 staan naast de taken die verband houden met wettelijke verplichtingen en/of landelijke ontwikkeling ook projecten op de rol die voortvloeien uit onze eigen ambities en plannen. Een belangrijke daarbij is dat we willen blijven investeren in de dienstverlening naar onze burgers en bedrijven. We staan voor een betrouwbare en eigentijdse dienstverlening door samenwerking met onze klant, waarbij we de menselijke maat niet uit het oog verliezen. Eigentijds is gericht op onderwerpen als digitalisering van producten en diensten, integrale samenwerking, (burger)participatie, pro-actief en tijdig handelen. We gaan in 2020 een aantal extra diensten digitaal aan de klant aanbieden en daarnaast optimaliseren we elk jaar een aantal digitale processen.

Informatieveiligheid & Privacy

Informatiebeveiliging gaat over de fysieke-, organisatorische- en technische maatregelen die bijdragen aan de zorgvuldige omgang met informatie en gegevens van burgers en organisaties. Het doel van informatiebeveiliging is het waarborgen van vertrouwelijkheid, integriteit en beschikbaarheid van informatie.

Actualisatie beleid informatieveiligheid

Om informatiebeveiliging te borgen in de organisatie is in 2013 het informatiebeveiligings-beleid vastgesteld met een daaraan gekoppeld uitvoeringsplan om een passend beveiligingsniveau te realiseren. Om de continuïteit van dit proces te borgen, wordt ieder kwartaal een 'rapportage informatiebeveiliging' opgesteld en voorgelegd aan het management en de portefeuillehouder. Hierin wordt aandacht besteed aan onder meer de beveiligingsincidenten en meldingen dat kwartaal, de uitvoering van het informatiebeveiligingsbeleid en actuele ontwikkelingen in informatieveiligheid. Het beleid wordt geactualiseerd in 2019. De aanbevelingen uit het recente onderzoeksrapport van de rekenkamercommissie "Informatieveiligheid gemeente Laarbeek" worden betrokken bij het opstellen van dit beleid.

Invoering BIO per 2020

Het nieuwe informatieveiligheidsbeleid zal afgestemd zijn op de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Deze norm wordt op 1 januari 2020 van kracht. De BIO vervangt de bestaande baselines informatieveiligheid voor Gemeenten, Rijk, Waterschappen en Provincies. Hiermee ontstaat één gezamenlijk normenkader voor informatiebeveiliging binnen de gehele overheid, gebaseerd op de internationaal erkende en actuele ISO-normatiek.

Privacy verder borgen in de organisatie

Op 25 mei 2018 is de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) van kracht geworden. De veranderingen die hieruit voortvloeien raken de hele gemeentelijke organisatie. Bij het overgrote deel van de taken van de gemeente zijn namelijk in meer of mindere mate persoonsgegevens betrokken. Daarom wordt er het komende jaar veel geïnvesteerd in bewustwording en verantwoording.

Persoonsgegevens bij verbonden partijen

Een aantal taken laat de gemeente uitvoeren door derden (verwerkers). Bij die taakuitoefening zijn onvermijdelijk persoonsgegevens betrokken. De gemeente blijft echter zelf verantwoordelijk voor die gegevens. In overeenkomsten is geregeld dat deze derden zorgvuldig omgaan met de door ons ter beschikking persoonsgegevens. Dimpact (zaaksysteem), GR Peelgemeenten (Jeugd, WMO, BMS) en Senzer (Participatiewet) beschikken voor hun taakuitvoering over een groot aantal persoonsgegevens van onze gemeente. Deze persoonsgegevens worden door de wet in de veel gevallen ook nog als bijzonder gekenmerkt omdat deze bijvoorbeeld iets zeggen over de gezondheid van burgers. De naleving van de overeenkomst zal door de gemeente periodiek getoetst worden.

Overzicht personele sterkte en personeelslasten

Onderstaand wordt de een overzicht gepresenteerd van de personele formatie waarbij inzicht wordt gegeven in zowel de personele sterkte als de bijbehorende personeelslasten.

Organisatie eenheid	Begroting 2019		Begroting 2020	
	formatie	loonsom	formatie	loonsom
Raadsgriffie	1,61	137.000	1,61	147.000
Gemeentesecretaris	1,00	127.000	1,00	137.000
Staf	1,00	99.000	1,00	114.000
Afdeling Omgevingsbeheer (OB)	30,25	2.007.000	31,56	2.228.000
Afdeling Dienstverlening en Informatie (DI)	27,39	1.801.000	24,87	1.728.000
Afdeling Bedrijfsvoering (BV)	19,62	1.376.000	20,68	1.543.000
Afdeling Beleid en Projecten (BP)	22,33	1.763.000	22,97	1.907.000
<i>stelpost loonsomstijging</i>		<i>197.000</i>		<i>0</i>
<i>Totale personele formatie</i>	<i>103,21</i>	<i>7.507.000</i>	<i>103,69</i>	<i>7.804.000</i>

3.2.6 Verbonden partijen

Algemeen

Het begrip verbonden partij is vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en is in artikel 1 lid b BBV als volgt gedefinieerd: 'Een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk **en** een financieel belang heeft.'

Onder bestuurlijk belang wordt verstaan (artikel 1 lid d BBV): 'Zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.'

Onder financieel belang wordt verstaan (artikel 1 lid c BBV): 'een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.'

Hieronder is weergegeven een overzicht van publiek- en privaatrechtelijke rechtspersonen waarin de gemeente Laarbeek participeert, die begrepen kunnen worden onder de noemer verbonden partijen.

Visie op de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen

Het inzichtelijk maken van de verbonden partijen is om twee redenen van belang. De eerste reden is dat verbonden partijen vaak beleid uitvoeren dat de gemeente in principe ook zelf kan blijven doen. De gemeente geeft een mandaat aan de verbonden partij. De tweede reden betreft de kosten, het budgettaire beslag en de financiële risico's, die de gemeente met de verbonden partijen kan lopen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen.

Het aangaan van banden met verbonden partijen komt altijd voort uit het publieke belang. Verbindingen met derden zijn een manier om een bepaalde publieke taak uit te voeren. De huidige verbonden partijen hebben allemaal een historische bestaansgrond. Bij nieuwe deelnemingen zullen we bij de besluitvorming door de raad de publieke taak expliciet aan de orde stellen op grond van visie en doelstellingen van de deelneming.

Om het inzicht in de verbonden partijen te bevorderen schrijft het BBV een indeling voor. De onderstaande tabel geeft inzicht in de aantallen verbonden partijen per soort. Na deze tabel wordt per verbintenis gedetailleerde informatie gepresenteerd.

Soort verbintenis	Aantal
Gemeenschappelijke regelingen	10 verbonden partijen
Vennootschappen en coöperaties	3 verbonden partijen
Stichtingen en verenigingen	4 verbonden partijen
Overige verbonden partijen	1 verbonden partij

Gemeenschappelijke regelingen

Naam	Metropool Regio Eindhoven	
Vorm	Gemeenschappelijke Regeling	
Vestigingsplaats	Eindhoven	
Partners	Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel- De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre.	
Openbaar belang	Samenwerkingsverband tussen 21 gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant. Het takenpakket is vastgelegd in artikel 4 van de Gemeenschappelijke Regeling Metropool Regio Eindhoven.	
Bestuurlijke betrokkenheid	Laarbeek heeft één zetel in het Dagelijks Bestuur en twee zetels in het Algemeen Bestuur. Het bestuur van de Metropoolregio Eindhoven bestaat uit het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de voorzitter.	
Programma	Heeft een relatie met programma 1.	
Website	www.metropoolregioeindhoven.nl	
Financiën:	1 januari 2020 Bron: concept begroting 2020, p.41	31 december 2020 Bron: concept begroting 2020, p.41
- Eigen vermogen	€ 3.100.459,-	€ 2.290.237,-
- Vreemd vermogen	€ 16.976.328,- waarvan voorzieningen € 10.524.569,-	€ 16.183.572,- waarvan voorzieningen € 9.920.779,-
- Resultaat	Resultaat 2018: € 1.005.001 (jaarsverslag 2018, p.51)	Ingeschat resultaat 2020: € 0,-
Bijdrage Laarbeek 2020	Inwonerbijdrage: Regionale opgaven € 87.047,- Bijdrage brainport: € 55.782,- Bijdrage regionaal stimuleringsfonds: € 79.233,- Bijdrage RHCE: € 97.527,- Totale bijdrage MRE 2020: € 319.589,-	
Risico's	Aan het risicomanagement wordt door het MRE vorm gegeven bij zowel programmabegroting als bestuur rapportages. Risico's die in de programmabegroting 2020 benoemd worden en die mogelijk in de toekomst ten laste van de algemene reserve zullen komen zijn: • Claim inzake subsidie Stimuleringsfonds • Voorziening Gulbergen	
Ontwikkeling	• Opgaves vanuit het samenwerkingsakkoord 2019-2022 • Transitie landelijk gebied • Regionale Energiestrategie (RES) • Mobiliteit	

Naam	Senzer	
Vorm	Gemeenschappelijke regeling	
Vestigingsplaats	Helmond	
Partners	Asten, Deurne, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Helmond en Someren	
Openbaar belang	Het vertrekpunt is dat iedereen mee doet naar vermogen. Dat meedoen is niet vrijblijvend, centraal staat dat dit moet gebeuren vanuit eigen kracht en verantwoordelijkheid van mensen. In de uitvoering is gekozen voor een integrale (sociaal domein brede) aanpak. Niet iedereen heeft voldoende eigen kracht en vermogen om mee te doen. Voor die mensen wordt binnen de mogelijkheden gezocht naar zoveel als mogelijk participeren in de maatschappij.	
Bestuurlijke betrokkenheid	Laarbeek heeft twee zetels in het algemeen bestuur en één zetel in het dagelijks bestuur.	
Programma	Heeft een relatie met programma 4.	
Website	www.senzer.nl	
Financiën:	1 januari 2020 Bron: Ontwerpbegroting 2020	31 december 2020 Bron: Ontwerpbegroting 2020
- Eigen vermogen	€ 16.549.000,- (p.40)	€ 8.480.000,- (p.38)
- Vreemd vermogen	€ 9.901.000,- (p.38)	€ 9.901.000,- (p.38)
- Resultaat	Resultaat 2018: € 4.488.000,- (jaarrekening 2018)	Ingeschat resultaat 2020: -/€ 8.069.000,- (waarvan € 6.990.000,- wordt onttrokken aan de algemene reserve en € 1.079.000,- aan bestemmings- reserves)
Bijdrage Laarbeek	Bijdrage Wsw-oud budget € 2.407.887,- Bijdrage BUIG budget € 3.274.974,- Bijdrage BBZ-2004 € 3.419,- Terugbetaling intertemporale middelen -/- € 28.398,- Bijdrage Participatie budget € 98.749,- Bijdrage Algemene middelen € 738.426,- Totale bijdrage 2020 € 6.495.057,-	
Risico's	Hieronder (bij "Ontwikkeling") is de situatie van Senzer geschetst en de voorgestelde maatregelen om tot een sluitende begroting te komen. De daarmee samenhangende risico's zijn: • Het weerstandsvermogen wordt ingezet om het financieel tekort aan te vullen. Dit geeft meer risico voor de deelnemende gemeenten omdat Senzer geen eigen buffer meer heeft voor het opvangen van financiële tegenvallers. • In de begroting wordt rekening gehouden met een aanpassing in het verdeelmodel van de BUIG-middelen. Deze toekomstige wijziging is nog niet besloten door het Rijk en dat vormt eveneens een financieel risico. • Het risico bestaat dat de provincie niet akkoord gaat met de begroting van Senzer.	

Ontwikkeling	De deelnemende gemeenten en daarmee Senzer hebben te maken met een forse terugloop van Rijksmiddelen. Per april 2019 bleek dat de BUIG-middelen voor deze regio € 7.000.000,- minder bedragen. De omvang van deze daling in Rijksmiddelen kon niet binnen de bestaande begroting van Senzer worden opgevangen. De begroting van Senzer is na een intensief traject aangepast en het bevat de onderstaande maatregelen: • Efficiencymaatregelen in de bedrijfsvoering van Senzer • Inzet van de opgebouwde buffer (weerstandsvermogen) om financiële tekorten op te vangen • In de begroting van Senzer wordt rekening gehouden met een voordelige aanpassing in het verdeelmodel van de BUIG-middelen. Na de behandeling en verwerking van de zienswijzen van de zeven deelnemende gemeenten stelt het Algemeen Bestuur van Senzer de definitieve begroting vast en biedt deze voor 1 november aan de provincie (toezichthouder) aan.
--------------	---

Naam	GGD zuidoost-Brabant	
Vorm	Gemeenschappelijke regeling	
Vestigingsplaats	Eindhoven	
Partners	Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel- De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre.	
Openbaar belang	De GGD heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de publieke gezondheidszorg (PG) en de ambulancezorg (AZ).	
Bestuurlijke betrokkenheid	Laarbeek heeft één zetel in het algemeen bestuur en één zetel in het dagelijks bestuur.	
Programma	Heeft een relatie met programma 5.	
Website	www.ggdbzo.nl	
Financiën:	1 januari 2020 Bron: concept programmabegroting 2020	31 december 2020 Bron: concept programmabegroting 2020
- Eigen vermogen	€ 2.415.000,- (pag. 51)	€ 2.150.000,- (pag. 51)
- Vreemd vermogen	Ingeschat: € 12.755.000,- waarvan voorzieningen € 660.000,-	Ingeschat: € 12.716.000,- waarvan voorzieningen € 1.006.000,-
- Resultaat	-/- € 16.726,- (2018)	Ingeschat resultaat 2020: €0,-
Bijdrage Laarbeek 2020	€ 394.033 (p.68)	
Risico's	GGD heeft actief risicomanagement ontwikkeld, waarbij elk trimester aandacht wordt geschonken aan de ontwikkeling in de risico's. De belangrijkste risico's die genoemd worden in de programmabegroting 2020 zijn: • Toenemende arbeidsmarktkrapte bij specifieke functies	

	• Wijzigingen in wet- en regelgeving kunnen lijden tot kostenstijgingen. • Beveiligingsproblemen door bijvoorbeeld cybercrime. • Stijging salariskosten. • Afname van taken, verlies van de vergunning voor ambulancevervoer en daaraan verbonden vergoeding.
Ontwikkeling	• Uitwerking van de bestuursopdracht om de organisatie structureel financieel gezond en wendbaar te maken. • Integrale JGZ

Naam	Blink	
Vorm	Gemeenschappelijke regeling	
Vestigingsplaats	Helmond	
Partners	Gemeente Asten, Deurne, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Nuenen c.a. en Someren en Sita Gemeentelijke Dienstverlening B.V.	
Openbaar belang	Het in regionaal verband op professionele wijze zorg dragen voor gemeentelijke uitvoeringstaken op het vlak van de inzameling, sortering, vermarkting en (eind)verwerking van (grondstoffen in) grof en fijn huishoudelijke afvalstoffen, de gladheidsbestrijding en de reiniging van de openbare ruimte van de deelnemende gemeenten.	
Bestuurlijke betrokkenheid	Laarbeek heeft één zetel in zowel het Algemeen Bestuur als het Dags Bestuur.	
Programma	Heeft een relatie met programma 1.	
Website	www.blink-grr.nl	
Financiën:	1 januari 2020 Bron: Begroting 2020	31 december 2020 Bron: Begroting 2020
- Eigen vermogen	€ 0,-	€ 0,-
- Vreemd vermogen	Ingeschat: € 4.500.000,-	Ingeschat: € 4.500.000,-
- Resultaat	€ 0,- (2018)	€ 0,- (2020)
Bijdrage Laarbeek 2020	€ 1.573.781,-	
Risico's	De inrichting van Blink maakt dat alle dienstverlening via doorbelasting op de deelnemende gemeenten wordt afgewikkeld.	
Ontwikkeling	Diverse ontwikkelingen zijn de komende jaren merkbaar van invloed: • Toenemende omvang dienstverlening Blink (o.a. digitale communicatie, klachtenafhandeling, promotiemateriaal, voorbereiden aanbesteding afvalverwerking). • Verdere professionalisering van de bedrijfsvoering. • Toename kosten voor lonen en materieelkosten.	

Naam	Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost
Vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Eindhoven
Partners	Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven,

	Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel- De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre.	
Openbaar belang	De Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) voert namens de 21 deelnemende gemeenten taken uit op het terrein van brand-weerzorg, gemeenschappelijke meldkamer, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, ambulancezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing.	
Bestuurlijke betrokkenheid	Laarbeek heeft één zetel in het Algemeen Bestuur. Het Algemeen Bestuur van VRBZO bestaat uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten.	
Programma	Heeft een relatie met programma 2.	
Website	www.vrbzo.nl	
Financiën:	1 januari 2020 Bron: Ontwerpbegroting 2020	31 december 2020 Bron: Ontwerpbegroting 2020
- Eigen vermogen	€ 6.033.044,- (pag. 28)	€ 5.448.044,- (pag. 28)
- Vreemd vermogen	€ 34.016.277,- waarvan € 628.348,- voorzieningen (pag. 39)	€ 29.643.186,- waarvan € 665.456,- voorzieningen (pag. 39)
- Resultaat	€ 772.535,- (2018)	€ 0,- (ingeschat resultaat 2020)
Bijdrage Laarbeek 2020	€ 1.171.866,-	
Risico's	In de paragraaf weerstandsvermogen van begroting 2020 wordt ten aanzien van de risico-inventarisatie toegelicht dat vooral de financiële en arbeidsrechtelijke ontwikkelingen op het gebied van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren nauwlettend worden gevolgd. Belangrijkste items voor VRBZO zijn hierbij de werkgeversbijdrage in de vakbondscontributie en de positie van vrijwilligers na invoering van de Wnra. Wat betreft het laatste item volgt VRBZO hierin het beleid van Brandweer Nederland.	
Ontwikkeling	In de inleiding van begroting 2020 worden de volgende ontwikkelingen belicht door de Veiligheidsregio: • Meerjarenbeleidsplan • Ontwikkeling loonkosten en sociale lasten door cao en pensioenpremies. • Mogelijk stijgend effect op loonkosten door Wet normalisering rechtspositie ambtenaren	

Naam	Gemeenschappelijke regeling Peelgemeenten
Vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Deurne
Partners	Asten, Deurne, Gemert-Bakel en Someren
Openbaar belang	Uitvoering van gemeentelijke taken op het terrein van Wmo, Jeugd en BMS (Bijstand Minima Schulddienstverlening) ten behoeve van de deelnemende gemeenten.
Bestuurlijke betrokkenheid	Laarbeek levert één van de bestuursleden voor het Algemeen Bestuur

	en één van de bestuursleden voor het Dagelijks Bestuur.	
Programma	Heeft een relatie met programma 5.	
Website	Niet van toepassing	
Financiën:	1 januari 2020 Bron: Ontwerpbegroting 2020	31 december 2020 Bron: Ontwerpbegroting 2020
- Eigen vermogen	Ingeschat: € 441.900,-	Ingeschat: € 441.900,-
- Vreemd vermogen	Ingeschat: € 13.875.700,-	Ingeschat: € 13.875.700,-
- Resultaat	€ 441.917,- (2018)	Prognose € 0,- (2020)
Bijdrage Laarbeek 2020	De bijdrage van Laarbeek bestaat in 2020 uit de volgende delen: WMO € 811.522,- Jeugd € 171.641,- Minimabeleid € 69.206,- Bijzondere bijstand € 116.479,- Schulddienstverlening € 162.795,- Overhead <u>€ 29.562,-</u> Saldo uitvoeringskosten € 1.361.205,-	
Risico's	GR Peelgemeenten besteed in de ontwerp begroting en jaarstukken geen aandacht aan risico's. De inrichting van GR Peelgemeenten maakt dat alle dienstverlening via doorbelasting op de deelnemende gemeenten wordt afgewikkeld. In de Ontwerpbegroting 2020 is daarover in paragraaf "Weerstandsvormogen en risicobeheersing" (pag. 21) opgenomen: Op dit moment is er voor GR Peelgemeenten nog geen nota Weerstandsvormogen en risicobeheersing opgesteld. Dit wordt in de loop van 2019 opgepakt, waarin ook een risicoinventarisatie wordt opgenomen. Dan moet ook een besluit worden genomen over het al dan niet vormen van een reserve ter afdekking van de risico's. Overigens zijn de risico's van de GR Peelgemeenten beperkt, omdat het een uitvoeringsorganisatie betreft.	
Ontwikkeling	De volgende ontwikkelingen zijn benoemd in de Ontwerpbegroting 2020: Beïnvloedende factoren voor nagenoeg alle onderwerpen zijn de landelijke en juridische ontwikkelingen, de samenwerking tussen de lokale gemeenten onderling, de samenwerking van de GR Peelgemeenten met omliggende gemeenten, met andere organisaties zoals Senzer en zorgaanbieders. In alles geldt dat de ontwikkelingen nauwgezet worden gevolgd en de doelmatigheid zoveel mogelijk prevaleert.	

Naam	Samenwerking Gemert-Bakel - Laarbeek
Vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Beek en Donk en Gemert
Partners	Gemeente Gemert-Bakel
Openbaar belang	Samenwerking tussen twee buurgemeenten op verschillende terreinen gebaseerd op onderling vertrouwen. De volgende taken worden uitgevoerd door intergemeentelijke teams: • ICT

	• Personeel en Organisatie • Juridische zaken • Financiën
Bestuurlijke betrokkenheid	Periodiek intergemeentelijk overleg. Gedurende het begrotingsjaar zal de bestuurlijke betrokkenheid niet wijzigen.
Programma	Heeft een relatie met programma 6.
Website	Geen.
Financiën	Niet van toepassing.
Risico's	De samenwerking is (mede) opgezet om risico's te verkleinen. Met de samenwerking wordt kwaliteit verbeterd en door het samenvoegen van kleine teams wordt de onderlinge vervangbaarheid gestimuleerd.
Ontwikkeling	Er wordt op diverse vlakken samengewerkt met buurgemeente Gemert-Bakel.

Naam	Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)	
Vorm	Gemeenschappelijke regeling	
Vestigingsplaats	Eindhoven	
Partners	Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven, Waalre en Provincie Noord-Brabant.	
Openbaar belang	De Omgevingsdienst is ingesteld om ten behoeve van de deelnemers taken uit te voeren op het gebied van het omgevingsrecht en daarmee als uitvoeringsdienst van het lokaal en provinciaal bestuur een bijdrage te leveren aan het realiseren en borgen van de door de verantwoordelijke overheden in de regio Zuidoost-Brabant aangegeven kwaliteit van de fysieke leefomgeving (zie artikel 2 lid 3 van de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant 2015).	
Bestuurlijke betrokkenheid	Het bestuur van de Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant bestaat uit het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de voorzitter. Laarbeek heeft één zetel in zowel het Algemeen Bestuur als het Dagelijks Bestuur.	
Programma	Heeft een relatie met programma 3.	
Website	www.odzob.nl	
Financiën:	1 januari 2020 Bron: Begroting 2020	31 december 2020 Bron: Begroting 2020
- Eigen vermogen	€ 1.514.541,-	€ 1.514.541,-
- Vreemd vermogen	€ 3.615.664,-	€ 3.465.664,-
- Resultaat	Het resultaat 2018 bedroeg € 0, (jaarstukken 2018)	Resultaat 2020: € 0,-
Bijdrage Laarbeek 2020	De bijdrage van Laarbeek bestaat in 2020 uit de volgende delen (volgens begroting 2020 van Odzob,): Landelijke basistaken 2020: € 287.799,- Collectieve taken 2020: € 46.088,- Verzoektaken 2020: <u>€ 641.461,-</u> Totale bijdrage 2020: € 975.348,-	

Risico's	In bijlage 3 die hoort bij de begroting 2020 van de ODZOB wordt uiteengezet welke risico's in beeld zijn gekomen door de inventarisatie die gemaakt is voor deze begroting. Het betreft zaken die niet binnen de reguliere bedrijfsvoering opgevangen kunnen worden. Het gaat om de volgende risico's: • Omzetverlies door bezuiniging bij deelnemende gemeenten. • Omzetverlies in kader van nieuwe Omgevingswet. • Omzetverlies aan concurrerende organisaties. • Niet realiseren van verschillende doelstellingen. • Informatielek • Uitval systemen • Onvoldoende kwaliteit geleverde producten. • Aansprakelijkheid claims ingezet personeel • Oplopende kosten ICT-voorzieningen • Toe te passen begrotingsindex (elk jaar politieke discussie). • Mislopen subsidie-inkomsten • Mismatch beschikbaar en benodigd personeel
Ontwikkeling	In hoofdstuk 1 van de begroting 2020 schrijft de Omgevingsdienst welke ontwikkelingen het meest relevant zijn voor de taakuitoefening door de dienst voor de deelnemende gemeenten. Het betreft: • Wet VTH en Amvb VTH: kwaliteit en samenwerking van uitvoering en handhaving • Omgevingswet: stelselherziening van wet- en regelgeving die gaat over de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. • Mondiale Klimaatafspraken: o.a. temperatuurstijging. • Toekomstbestendige veehouderij • Overdracht bodemtaken van provincie naar gemeenten • Transitie bodemtoezicht • Verbod op asbestdaken 2024 • Zeer zorgwekkende stoffen • Wet natuurbescherming

Naam	Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB)
Vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Oss
Partners	Waterschap Aa en Maas, gemeente Asten, Bernheze, Boekel, Deurne, Gemert-Bakel, Landerd, Oss, Uden, Sint Anthonis en Someren.
Openbaar belang	Binnen het werkveld heffingen & WOZ meerwaarde creëren in termen van kwaliteitsverbetering, verbetering van de dienstverlening aan onze inwoners, vermindering van kwetsbaarheden en besparing op uitvoeringskosten.
Bestuurlijke betrokkenheid	Laarbeek heeft één zetel in het Algemeen Bestuur.
Programma	Heeft een relatie met programma 6.
Website	www.bs-ob.nl

Financiën:	1 januari 2020 Bron: ontwerpbegroting 2020	31 december 2020 Bron: ontwerpbegroting 2020
- Eigen vermogen	Ingeschat op € 450.000	Ingeschat op € 450.000,-
- Vreemd vermogen	Ingeschat op €10.500.000,-	Ingeschat op €10.500.000,-
- Resultaat	€ 148.000,- na bestemming (ad € 305.000,-, jaarverslag 2018)	Ingeschat op €0,- (2020)
Bijdrage Laarbeek 2020	De bijdrage van Laarbeek bedraagt in 2020: € 357.196,- (volgens 1e begrotingswijziging 2020 BSOB), was volgens Ontwerpbegroting 2020 € 342.574,-)	
Risico's	Er zijn geen specifieke risico's opgenomen in de Ontwerpbegroting 2020.	
Ontwikkeling	In de Ontwerpbegroting 2020 zijn onderstaande ontwikkelingen opgenomen: • Waardebepaling op basis van gebruiksoppervlak • Mogelijke stelselwijziging gemeentelijke belastingen. • Verdere digitalisering van informatievoorziening; aanbieden van digitale producten en beschikbaar stellen van documenten via "Mijn-Overheid".	

Naam	Samenwerkingsovereenkomst Bereikbaarheidsagenda Zuidoost-Brabant 2017-2030	
Vorm	Lichte Gemeenschappelijke regeling	
Vestigingsplaats	Helmond	
Partners	Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Nuenen, Oirschot, Reusel-De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven, Waalre.	
Openbaar belang	Het doel van de samenwerking is het komen tot overeenstemming over het realiseren van projecten om de bereikbaarheid en leefbaarheid van de regio Zuidoost-Brabant, voor zover het grondgebied van partijen bevattend, te verbeteren.	
Bestuurlijke betrokkenheid	Periodiek bestuurlijk overleg door middel van: Portefeuillehoudersoverleg Mobiliteit en Innovatie, Stuurgroep Bereikbaarheidsagenda, bestuurlijk subregionaal overleg.	
Programma	Heeft een relatie met programma 3.	
Website	n.v.t.	
Financiën:	1 januari 2020	31 december 2020
- Eigen vermogen	N.v.t.	N.v.t.
- Vreemd vermogen	N.v.t.	N.v.t.
- Resultaat	N.v.t.	N.v.t.
Bijdrage Laarbeek 2020	De bijdrage van Laarbeek in de programmaorganisatie bedraagt in 2020 € 13.346,-.	
Risico's	Het samenwerkingsverband geeft geen inzage in de prominente risico's.	
Ontwikkeling	De samenwerkingsovereenkomst is op 12 december 2018 ondertekend op basis van het raadsbesluit d.d. 11 oktober 2018.	

Vennootschappen en coöperaties

Naam	BNG Bank N.V.	
Vorm	Deelneming door aandelenbezit	
Vestigingsplaats	Den Haag	
Omvang deelname	20.709 aandelen van € 2,50	
Openbaar belang	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.	
Bestuurlijke betrokkenheid	Stemrecht tijdens aandeelhoudersvergadering.	
Programma	Heeft een relatie met programma 6.	
Website	www.bng.nl	
Financiën:	1 januari 2020 Bron: Annual Report 2018	31 december 2020 Bron: Annual Report 2018
- Eigen vermogen	Ingeschat op € 4.900.000.000,-	Ingeschat op € 4.900.000.000,-
- Vreemd vermogen	Ingeschat op € 135.000.000.000,-	Ingeschat op € 135.000.000.000,-
- Resultaat	€ 337.000.000,- (2018)	Door de volatiliteit op de financiële markten acht BNG Bank het niet verantwoord een uitspraak te doen over de verwachte nettowinst 2019 (bron: persbericht Halfjaarcijfers 2019).
Ontvangsten Laarbeek	Dividend 2019 wordt in 2020 ontvangen: € 59.000,- (geschat) Dividend 2018: € 59.021,- Dividend 2017: € 52.394,-	
Risico's	In het jaarverslag 2018 beschrijft de BNG een aantal bedreigingen: • Alternatieve financieringsmogelijkheden voor klanten bij nieuwe instituties op de markt. • Afname prijsvoordeel door huidige kapitaalmarkt omstandigheden in combinatie met schaalgrote concurrenten. • Beperking klantenkring door terugtrekkende overheid als garantie-verstrekker in combinatie met statutaire beperkingen.	

Naam	Brabant Water
Vorm	Deelneming door aandelenbezit
Vestigingsplaats	Den Bosch
Omvang deelname	19.522 aandelen van € 0,10
Openbaar belang	De missie van Brabant Water is het winnen, zuiveren, transporteren en leveren van drinkwater van hoge kwaliteit en het leveren van water op maat en water gerelateerde producten en diensten in de gebonden en vrije markt.
Bestuurlijke betrokkenheid	Stemrecht tijdens aandeelhoudersvergadering.
Programma	Heeft een relatie met programma 3.

Website	www.brabantwater.nl	
Financiën:	1 januari 2020 Bron: jaarverslag 2018 (via website)	31 december 2020 Bron: jaarverslag 2018 (via website)
- Eigen vermogen	Ingeschat op € 636.000.000,-	Ingeschat op € 636.000.000,-
- Vreemd vermogen	Ingeschat op € 457.000.000,-	Ingeschat op € 457.000.000,-
- Resultaat	€ 26.768.000,- (2018)	
Bijdrage Laarbeek	In 2019 wordt geen dividend ontvangen.	
Risico's	Beperkt risico; in het jaarverslag 2018 (risicomanagement) is toegelicht dat Brabant Water NV door het opgebouwde weerstandsvermogen in staat is om belangrijke financiële tegenvallers op te vangen zonder grote effecten op de continuïteit van de drinkwatervoorziening of de tarifiering.	

Naam	Grondexploitatie maatschappij De Hoge Regt BV	
Vorm	Deelneming door aandelenbezit	
Vestigingsplaats	Beek en Donk	
Omvang deelname	50% van aandelen is in bezit van Laarbeek. De andere 50% in bezit van RaboVastgoedgroep (bestaat uit BPD en Bouwfonds Investment Management)	
Openbaar belang	De grondexploitatie maatschappij is een samenwerkingsverband tussen RaboVastgoed en de gemeente Laarbeek met als doel het ontwikkelen van een bouwterrein voor de bouw van 230 woningen.	
Bestuurlijke betrokkenheid	Stemrecht tijdens aandeelhoudersvergadering. Directie van de onderneming bestaat uit één medewerker van Laarbeek en één medewerker van RaboVastgoed.	
Programma	Heeft een relatie met programma 4.	
Website	Geen	
Financiën:	1 januari 2020 Bron: Jaarrekening 2018 (concept)	31 december 2020 Bron: Jaarrekening 2018 (concept)
- Eigen vermogen	Ingeschat op € 17.000,-	Ingeschat op € 17.000,-
- Vreemd vermogen	Ingeschat op € 8.600.000,-	Ingeschat op € 8.600.000,-
- Resultaat	Nihil (2018)	
Bijdrage Laarbeek	Geen	
Risico's	De risico's zijn vergelijkbaar met andere grondexploitaties. Het ontwikkelen van een bouwterrein met een private partner die mede eigenaar is, vergroot de expertise en verdeelt de risico's.	
Ontwikkeling	In het westelijk deel worden 18 kavels ontwikkeld (projectbouw en zelfbouw). In 2020 wordt het oostelijke deel verder uitgewerkt.	

Stichtingen en verenigingen

Naam	Stichting Bizob	
Vorm	Participatie in publiekrechtelijk rechtspersoon	
Vestigingsplaats	Oirschot	
Partners	Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Boxmeer, Cranendonck, Cuijk, Deurne, Eersel, Gemert-Bakel, Geldrop-Mierlo, Grave, Haaren, Heeze-Leende, Mill en Sint Hubert, Nuenen, Oirschot, Reusel- De Mierden, Sint Anthonis, Someren, Son en Breugel, Uden, Valkenswaard, Veldhoven, Vught, Waalre, Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking Kempen, Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking A2, GGD Brabant Zuidoost, Omgevingsdienst Zuidoost Brabant, Omgevingsdienst Brabant Noord, Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost, Werkorganisatie Cuijk Grave Mill en Sint Hubert.	
Openbaar belang	Het ondersteunen van de deelnemende gemeenten bij het uitvoeren van diverse inkoopacties.	
Bestuurlijke betrokkenheid	Laarbeek heeft één zetel in het bestuur en één afvaardiging in de Vergadering van Aangeslotenen.	
Programma	Heeft een relatie met programma 6.	
Website	www.bizob.nl	
Financiën:	1 januari 2020 Bron: jaarrekening 2018	31 december 2020 Bron: jaarrekening 2018
- Eigen vermogen	Ingeschat op € 780.000,-	Ingeschat op € 780.000,-
- Vreemd vermogen	Ingeschat op € 630.000,-	Ingeschat op € 630.000,-
- Resultaat	€ 382.095,- (2018)	
Bijdrage Laarbeek 2020	€ 101.571,-	
Risico's	In de jaarrekening 2018 worden operationele risico's met een mogelijke financiële impact toegelicht: • Capaciteitsproblemen door; langdurige ziekte, voortijdig afscheid van medewerkers, zwangerschapsverlof, ouderschapsverlof, krapte op de arbeidsmarkt. • Aansprakelijkheid vanwege data lek.	
Ontwikkeling	Bizob besteedt in de jaarrekening 2018 geen aandacht aan toekomstige ontwikkelingen. Een recent ondernemingsplan of begroting is niet beschikbaar.	

Naam	Stichting Beheer en Exploitatie Veiligheidshuis Brabant Zuidoost	
Vorm	Participatie in publiekrechtelijk rechtspersoon	
Vestigingsplaats	Helmond	
Partners	De 21 regiogemeenten werken in het Veiligheidshuis samen met politie, maatschappelijke en justitiële organisaties.	
Openbaar belang	Het faciliteren van personeel en organisatie van het Veiligheidshuis Brabant Zuidoost (artikel 2-a van de statuten).	
Bestuurlijke betrokkenheid	Laarbeek heeft één zetel in het algemeen bestuur.	
Programma	Heeft een relatie met programma 2.	

Website	www.vhhbzo.nl	
Financiën:	1 januari 2020 Bron: Financieel verslag 2018	31 december 2020 Bron: Financieel verslag 2018
- Eigen vermogen	Ingeschat op € 36.000,-	Ingeschat op € 36.000,-
- Vreemd vermogen	Ingeschat op € 57.000,-	Ingeschat op € 57.000,-
- Resultaat	-/- € 22.177,- (2018)	
Bijdrage Laarbeek	€ 6.394,-	
Risico's	Het onderdeel risico blijft onbelicht in het jaarverslag 2018.	
Ontwikkeling	St. Veiligheidshuis besteed in de jaarrekening 2017 geen aandacht aan toekomstige ontwikkelingen. Een recent ondernemingsplan of begroting is niet beschikbaar.	

Naam	Coöperatieve vereniging Dimpact	
Vorm	Participatie in publiekrechtelijk rechtspersoon	
Vestigingsplaats	Enschede	
Partners	Assen, Blaricum, Borger-Odoorn, Brielle, Coevorden, Deventer, Eemnes, Emmen, Enschede, Gemert-Bakel, Groningen, Hellevoetsluis, Kampen, Landerd, Landsmeer, Laren, Nissewaard, Oldambt, Oldenzaal, Olst-Wijhe, Oost Gelre, Raalte, Roermond, Rotterdam, Ten Boer, Twenterand, Velsen, Waterland, West-Voorne, Zwolle.	
Openbaar belang	Dimpact levert software voor o.a. de inrichting van het Klant Contact Centrum. Het is een samenwerkingsverband van verschillende gemeenten waarbij kennisbundeling en klantgerichte innovatie gemeenten voorzien van optimale dienstverlening naar burgers en bedrijven.	
Bestuurlijke betrokkenheid	De gemeenten hebben allen een gelijke stem in de samenwerking.	
Programma	Heeft een relatie met programma 6.	
Website	www.dimpact.nl	
Financiën:	1 januari 2020 Bron: Bedrijfsplan 2020	31 december 2020 Bron: Bedrijfsplan 2020
- Eigen vermogen	€ 1.719.658,- (p.13)	€ 1.719.658,- (p.13)
- Vreemd vermogen	Ingeschat op: € 2.250.000,-	Ingeschat op: € 2.250.000,-
- Resultaat	€ 574.050,- (jaarverslag 2018)	€ 40.131,- (Bedrijfsplan 2020, p.13)
Bijdrage Laarbeek	De totale bijdrage aan Dimpact is lastig te schatten. Naast het jaarlijkse lidmaatschap van € 120.000,- worden diverse geleverde diensten gefactureerd. De kosten van de dienstverlening bedragen ongeveer € 80.000,- per jaar. Waarmee de totale bijdrage uit zal komen op ongeveer € 200.000,-.	
Risico's	Beperkt tot de jaarbijdrage door uitgesloten aansprakelijkheid.	
Ontwikkeling	Dimpact heeft een bedrijfsplan 2020 opgesteld waaruit de volgende speerpunten voor 2020 blijken: • Excellente publieke dienstverlening en klantinteractie mogelijk maken voor gemeenten; • Goed (her)gebruik van bestaande diensten door leden;	

	• Innovatiekracht vergoten; • Inspelen op de landelijke beweging en Common Ground - door (mee) te bouwen aan een moderne informatie-architectuur als fundament voor de publieke dienstverlening; • We werken samen vanuit een integraal dienstverleningsconcept; • Diensten-portfolio uitbouwen vanuit deze strategische doelen en inzichten; en • Onze coöperatie wendbaarder en slagvaardiger organiseren. Medio 2019 start een project om de strategie verder door te ontwikkelen. In de eerste helft van 2020 wordt het resultaat daarvan voorgelegd aan de ALV.
--	---

Naam	Coöperatieve vereniging Boer Bier Water	
Vorm	Participatie in publiekrechtelijk rechtspersoon	
Vestigingsplaats	Lieshout	
Partners	ZLTO en Bavaria	
Openbaar belang	Via Coöperatie Boer Bier Water kunnen de gemeente Laarbeek, ZLTO en Bavaria hun gemeenschappelijke belangen bundelen en is het mogelijk om de gezamenlijke doelen beter en doelgerichter te realiseren.	
Bestuurlijke betrokkenheid	Laarbeek is vertegenwoordigd in de Raad van Toezicht.	
Website	www.boerbierwater.nl	
Financiën:	1 januari 2020	31 december 2020
- Eigen vermogen	Ingeschat op: -/- € 1.000,-	Ingeschat op: -/- € 1.000,-
- Vreemd vermogen	Ingeschat op: € 164.000,-	Ingeschat op: € 164.000,-
- Resultaat	NNB	NNB
Bijdrage Laarbeek 2020	€ 10.000,-	
Risico's	Beperkt tot de jaarbijdrage door uitgesloten aansprakelijkheid.	
Ontwikkeling		

Overige verbonden partijen

Naam	Netwerk innovatiehuis De Peel	
Vorm	Netwerkorganisatie	
Vestigingsplaats	Helmond	
Partners	Gemeente Asten, Deurne, Gemert-Bakel, Helmond, Someren, Brabants-Zeeuwse Werkgeversvereniging en Waterschap Aa en Maas.	
Openbaar belang	Het leveren van een proactieve, herkenbare en onderscheidende bijdrage aan de economische en ruimtelijke ontwikkeling van Brainport in de metropoolregio Eindhoven.	
Bestuurlijke betrokkenheid	Vanuit alle gemeenten die deelnemen in het Innovatiehuis neemt één bestuurder plaats in een stuurgroep. Vanuit het georganiseerd bedrijfsleven nemen hierin twee bestuurders zitting en vanuit het Waterschap één.	
Website	www.innovatiehuisdepeel.nl	
Financiën:	1 januari 2020 Bron: Bedrijfsplan	31 december 2020 Bron: Bedrijfsplan
- Eigen vermogen	Niet van toepassing	Niet van toepassing
- Vreemd vermogen	Niet van toepassing	Niet van toepassing
- Resultaat	NNB	NNB
Bijdrage Laarbeek 2020	De bijdrage van Laarbeek bedraagt € 30.000,- per jaar en 0,5 FTE (€ 30.000,-) inzet. Daarnaast zal structureel een bedrag van € 50.000,- worden begroot voor bijdragen aan projecten.	
Risico's	Risico blijft beperkt tot de ingelegde middelen.	
Ontwikkeling	Vanaf 2017 is gestart met het inrichten van de organisatie. Inmiddels is het bedrijfsplan vastgesteld en worden verschillende projecten uitgewerkt.	

3.2.7 Grondbeleid

Algemeen

Bij het uitwerken van deze paragraaf volgen we de elementen van het BBV. Gepresenteerde getallen zijn gebaseerd op de meest recente Grondnota (versie 2018; rb. 8 november 2018)

Visie

De grondexploitatie is onderdeel van de bedrijfsvoering en dient een positieve bijdrage aan de gemeente en gemeenschap te leveren. Eventuele winsten worden ingezet om het voorzieningenniveau te versterken. Ook levert een actief grondbedrijf een positieve impuls aan de regionale economische activiteit.

Aanduiding uitvoering

De uitvoering van het grondbeleid wordt gebaseerd op de nota Grondbeleid 2010-2014 zoals die in 2010 is vastgesteld (rb. 6 juli 2010). Doel van de nota was het formuleren van een integraal beleidskader om het totale grondexploitatieproces te beheersen, te bewaken en af te stemmen op alle relevante beleidskaders, zodat een samenhangend, strategisch en effectief grondbeleid kan worden gevoerd.

Naast het meerjarige beleid, wordt elk jaar een Grondnota gemaakt waarin de ontwikkelingen per complex in beeld worden gebracht.

De gemeente Laarbeek heeft momenteel de volgende plannen in exploitatie:

Soort	Status	Naam	Verwachte einddatum
Woongebied	BIE	Laarsche Velden	2020
Woongebied	BIE	De Beekse Akkers	2026
Woongebied	BIE	D'n Hoge Suute	2026
Woongebied	BIE	Nieuwenhof 2014	2021
Woongebied	BIE	Vogelenzang	2022
Bedrijventerrein	BIE	Bemmer IV	2029
Bedrijventerrein	BIE	Landbouwontwikkelingsgebied	2021
Woongebied	BIE	Kerkakkers blok 1 (Beek)	2022
Woongebied	BIE	Kerkakkers blok 2 (Beek)	2022
Centrum	BIE	Herontwikkeling Piet van Thielplein	2021
Woongebied	BIE	De Hoge Regt (PPS-constructie)	2025

Grondprijs

Met het vaststellen van de jaarlijkse Grondnota worden ook de verschillende grondprijzen vastgesteld. In 2018 en 2019 zijn de volgende prijzen gehanteerd. De prijzen voor 2020 worden gebaseerd op Grondnota 2019, die in de raadsvergadering van 7 november 2019 wordt behandeld.

Complex	prijzen 2018 per m² en exclusief BTW	prijzen 2019 per m² en exclusief BTW
Grondslag van prijzen	Grondnota 2017	Grondnota 2018
Grond woningbouw		
- vrije sector	€ 275,00	€ 283,00
- sociale koopsector	€ 235,00	€ 242,00
- sociale huursector	€ 207,00	€ 213,00
- huursector boven liberalisatiegrens	€ 235,00	€ 242,00
Grond bedrijventerrein		
- zeer goede ligging	€ 164,00	€ 169,00
- goede ligging	€ 145,00	€ 149,00
- normale ligging	€ 129,00	€ 133,00

Actuele prognose

Twee keer per jaar wordt een actuele prognose gemaakt van de lopende grondexploitaties. Enerzijds wordt jaarlijks een Grondnota samengesteld (tegelijk met de programmabegroting) en anderzijds wordt elk jaar bij het samenstellen van de programmarekening de complexopzet bijgesteld. De meest recente Grondnota en Programmarekening betreffen beide jaar 2018. Uit onderstaande tabel blijken de verschillen.

Complex	Grondnota 2018	Programmarekening 2018	Mutatie
De nieuwe Hees (Donk)	€ 202.656,00	€ 168.470,00	-€ 34.186,00
Landbouwontwikkeld gebied	€ 9.075,00	€ 2.231,00	-€ 6.844,00
Laarsche Velden	€ 455.541,00	€ 453.345,00	-€ 2.196,00
Nieuwenhof 2014	€ 59.893,00	€ 35.371,00	-€ 24.522,00
De Beekse Akkers	€ 1.344.478,00	€ 1.374.463,00	€ 29.985,00
D'n Hoge Suute	€ 385.595,00	€ 352.763,00	-€ 32.832,00
Bemmer IV	€ 2.636.100,00	€ 2.333.483,00	-€ 302.617,00
Vogelenzang	€ 385.640,00	€ 486.361,00	€ 100.721,00
Kerkakkers (Beek), blok 1	€ 1.857.024,00	€ 1.707.725,00	-€ 149.299,00
Kerkakkers (Beek), blok 2			
Herontwikkeling Piet van Thielplein	nmb	€ 0,00	€ 0,00
De Hoge Regt (PPS-constructie)	*	*	
Totaal van de complexen	€ 7.336.002,00	€ 6.914.212,00	-€ 421.790,00

* Saldo De Hoge Regt in Grondnota 2018: € 138.433,-. De stand per 31-12-2018: -/- € 42.074,-. De exploitatieopzet wordt in overleg met de partner herzien en vervolgens ter goedkeuring aan de aandeelhouders voorgelegd. Een eerste doorrekening geeft aan dat het saldo rond de nullijn ligt.

Ontwikkeling 2019

Tegelijk met het maken van de Programmabegroting is gewerkt aan het opstellen van Grondnota 2019. Eind 2019 is de nota grondbeleid geactualiseerd. De verwachting is dat in de toekomst sprake zal zijn van een kleiner wordend grondbedrijf. Grote en sterk winstgevendende exploitaties worden schaarser. Dit omdat buiten de kernen steeds minder ruimte beschikbaar is. Toekomstige grondexploitaties zullen veelal (kleinere) inbreidingslocaties betreffen. Het nadeel van dergelijke complexen is dat relatief veel kosten gemaakt worden, denk daarbij aan sloopkosten en maatregelen om de overlast voor omwonenden te beperken.

Winstnemingen

De eindsaldi zoals in bovenstaande tabel gepresenteerd geven een compleet beeld van de te verwachten saldi. In het Besluit Begroting en Verantwoording wordt de POC-methode (=Percentage Of Completion) uitgewerkt die gebruikt moet worden om de jaarlijkse winst te bepalen. De tussentijdse winst wordt bij deze methode berekend op basis van de kosten en opbrengsten die zijn gerealiseerd per individuele grondexploitatie. Er kan geen sprake zijn van gerealiseerde winst als nog geen gronden verkocht zijn. Tevens kunnen specifieke projectrisico's er voor zorgen dat er minder of geen winst genomen mag worden.

Beleidsuitgangspunt reserves die verband houden met het grondbedrijf

De volgende reserves hebben een directe relatie met de grondexploitatie:

- Reserve Grondexploitatie­risico
- Reserve Bovenwijkse voorzieningen

Hieronder wordt per reserve een korte toelichting gegeven.

Reserve Grondexploitatie­risico

De reserve Grondexploitatie­risico fungeert als bedrijfsbuffer voor het opvangen van risico's die inherent zijn aan de bouwgrondexploitatie. Periodiek wordt een Monte Carlo risicoanalyse uitgevoerd waarbij een inschatting wordt gemaakt van de risico's binnen de grondexploitaties. In 2018 is een Monte Carlo risicoanalyse uitgevoerd waaruit bleek dat een risicobuffer van € 1,4 miljoen voldoende is om alle risico's op te vangen (Grondnota 2018, p.8).

Als risicobuffer is de reserve grondexploitatie­risico's aanwezig. De stand van deze reserve per 1 januari 2019 bedraagt € 4,8 miljoen.

Reserve Bovenwijkse Voorzieningen

Om bovenwijkse voorzieningen te kunnen realiseren, was ooit in de verkoopprijs van de gronden een afdracht per m² netto uitteefbaar opgenomen. Fondsvorming binnen actuele complex berekeningen is niet langer toegestaan. Dit wordt namelijk gezien als het afnemen van winst.

De raad heeft in 2011 de Nota (fonds) Bovenwijkse voorzieningen 2011-2015 vastgesteld (rb. 2 november 2011) hierin zijn de voorwaarden opgenomen over hoe om te gaan met de besteding van deze reserve. Dit fonds wordt op dit moment enkel nog gevoed uit bijdragen die op basis van genoemde nota bij particuliere grondeigenaren in rekening worden gebracht.

De stand van deze reserve per 1 januari 2019 bedraagt € 39.000,-.

Monte Carlo analyse

Periodiek wordt een nieuwe Monte Carlo analyse uitgevoerd. Dit wordt medio 2020 opnieuw gedaan. Zoals verwacht zijn de risico's kleiner geworden door een forse toename van de verkoop van bouwka­v­els. Dit heeft als consequentie dat de boekwaarde over de gehele linie genomen langzaam daalt en de looptijden van bouwgrondcomplexen korter worden. Een uitzondering hier op is het plan Bemmer IV.

3.2.8 Uitkering uit het gemeentefonds

Algemeen

In de (verplichte) paragrafen worden onderwerpen behandeld die van belang zijn voor het inzicht in de financiële positie. Deze paragraaf is niet verplicht maar wordt toch gezien als waardevolle informatie over de uitkering van het gemeentefonds.

In deze paragraaf wordt achtereenvolgens aandacht besteed aan:

- Diverse soorten uitkeringen uit het gemeentefonds;
- Verdeelmaatstaven;
- Geraamde uitkering uit het gemeentefonds bij de programmabegroting 2020

Diverse soorten uitkeringen uit het gemeentefonds

De uitkering uit het gemeentefonds is de belangrijkste inkomstenbron van gemeente Laarbeek.

Het gemeentefonds kent: Integratie-uitkeringen, decentralisatie-uitkeringen en algemene uitkering. Integratie- en decentralisatie uitkering zijn uitkeringen die op termijn opgenomen zullen worden in de algemene uitkering.

Het verschil tussen integratie- en decentralisatie-uitkering is dat bij integratie-uitkeringen de termijn waarop de integratie-uitkering opgaat in de algemene uitkering bekend is. Bij decentralisatie-uitkeringen is er geen einddatum bekend (gemaakt). Decentralisatie-uitkeringen kunnen ook ter beschikking gesteld worden aan een deel van de gemeenten.

Naast deze drie soorten uitkeringen uit het gemeentefonds bestaan ook nog de zogenaamde specifieke uitkeringen. Deze hebben een verplicht bestedingskarakter. Als de besteding niet gerealiseerd wordt, dient de specifieke uitkering terugbetaald te worden. Deze specifieke uitkeringen worden dus niet verstrekt via het gemeentefonds.

Uit het bovenstaande kan de volgende tabel gedestilleerd worden.

Naam	Bron gemeentefonds	Bestedingsvrijheid	Berekening van de uitkering
Decentralisatie-uitkering	Ja	Ja	Eigen berekening per uitkering
Integratie-uitkering	Ja	Ja	Eigen berekening per uitkering
Algemene uitkering	Ja	Ja	Verdelingsmaatstaven
Specifieke uitkering	Nee	Nee (geoormerkt geld)	Eigen berekening per uitkering

Uitkering uit het gemeentefonds

'samen trap op, samen trap af'

De Algemene uitkering uit het Gemeentefonds is indirect afhankelijk van de omvang van (een deel van) de rijksbegroting. Stijgen deze rijksuitgaven, dan groeit de omvang van het Gemeentefonds evenredig mee; wordt er bezuinigd op deze posten, dan deelt het Gemeentefonds ook evenredig mee in de pijn. Dit noemt men ook wel 'samen trap op, samen trap af'. Het gevolg van deze methodiek leidt in de praktijk wel vaak tot jaarlijks grote verschillen hetgeen niet een bepaalde gewenste stabiliteit laat zien.

Verdeelmaatstaven

Om de uitkering uit het gemeentefonds eerlijk over alle gemeenten te verdelen is een set van verdeelmaatstaven opgesteld. Per verdeelmaatstaf wordt de uitkering berekend met de formule: prijs * hoeveelheid. Omdat de set met verdeelmaatstaven erg uitgebreid is (ongeveer 60 elementen), is sprake van een complexe berekening. Om de algemene uitkering na te rekenen moet van alle verdeelmaatstaven de prijs en de hoeveelheid bepaald worden. Om de totale uitkering te kennen, moet de uitkomst van al deze berekeningen bij elkaar geteld worden x de uitkeringsfactor. Periodiek sleutelt het rijk aan de verdeelmaatstaven. Dit sleutelen gebeurt om de verdeling over de verschillende gemeenten eerlijker te maken. Het rijk publiceert de uitkomsten van de versleuteling door gemeentefonds circulaires uit te brengen. Elk jaar wordt in mei, september en december een circulaire uitgebracht waarin bijstellingen worden aangekondigd.

Geraamde uitkering uit het gemeentefonds in de programmabegroting 2020

Bij het samenstellen van deze begroting zijn de primitieve ramingen van de uitkeringen uit het gemeentefonds gebaseerd op de meicirculaire 2019.

Uitkeringen gemeentefonds 2020 t/m 2023 o.b.v. meicirculaire 2019				
(bedragen x € 1.000,-)				
	2020	2021	2022	2023
Algemene uitkeringen:				
inkomstenmaatstaven, uitkeringsfactor niet van toepassing	-3.048	-3.064	-3.080	-3.096
uitgavenmaatstaven, uitkeringsfactor van toepassing	29.035	29.203	29.003	29.284
uitgavenmaatstaven, uitkeringsfactor niet van toepassing	4	4	4	4
	25.991	26.143	25.927	26.192
Integratie-uitkeringen:				
Sociaal Domein - Participatie	2.539	2.444	2.348	2.257
Sociaal Domein - Voogdij / 18+	329	329	329	329
	2.868	2.773	2.677	2.586
Decentralisatie-uitkeringen:				
Impuls Brede scholen combinatiefuncties	103	103	103	103
Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving	79	79	79	79
Voorschoolse voorziening peuters	35	35	35	35
Armoedebestrijding kinderen	66	66	66	66
Schulden en armoede	23	0	0	0
Vergoeding raadsleden kleine gemeenten	59	59	59	59
Verhoging taalniveau statushouders	26	0	0	0
	391	342	342	342
TOTAAL UITKERING GEMEENTEFONDS	29.250	29.258	28.946	29.120

Septembercircular 2019 Gemeentefonds

Traditiegetrouw wordt op de 3^e dinsdag van september de miljoenennota aan de tweede kamer aangeboden door het kabinet. De miljoenennota is de Nederlandse begroting voor het komende jaar. De Nederlandse begroting 2020 is een belangrijke basis voor de gemeentefondsuitkering van gemeenten. De gemeentefondsuitkering wordt aan gemeenten gepresenteerd in de vorm van de septembercircular.

De septembercircular is actueler dan de bovenstaande meicircular. Onderstaand wordt de meest recente financiële informatie van het rijk verwerkt.

Budgettaire gevolgen begroting 2020-2023

In de primitieve begrotingscijfers zijn de resultaten opgenomen met als basis de meicircular 2019 Gemeentefonds. Deze cijfers zijn ook het uitgangspunt geweest bij de presentatie van de Kadernota 2020, zijnde de opmaat naar de presentatie van de begroting 2020.

Nu is aanvullend de septembercircular 2019 gepresenteerd welke circular het volgende beschouwende beeld laat zien:

- Ontwikkelingen accres, maatstaven en hoeveelheden/BTW compensatiefonds
De hoogte van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Wijzigingen in rijksuitgaven hebben direct invloed op de omvang van de algemene uitkering, volgens het principe “samen de trap op, samen de trap af”. De jaarlijkse toe- en afname noemen we het accres. Het rijk heeft lagere uitgaven gedaan op het gebied van infrastructuur en defensie. De daling van het accres is eenmalig omdat genoemde investeringswerken worden doorgeschoven naar volgende jaren. Het is het derde opeenvolgende jaar dat gemeenten met een lager accres te maken krijgen in het lopende jaar dan dat wat in de meicircular werd voorgespiegeld. Ook zijn er maatstaven aangepast waardoor hoeveelheidsverschillen zijn ontstaan die een positief effect hebben op de circular.
- Ambulantisering GGZ
Door de VNG is ingestemd met het hoofdlijnenakkoord GGZ. In dit akkoord wordt ingezet op ambulantisering van de zorg. Dit leidt tot een groter beroep op zorg en begeleiding in het Sociaal Domein. Het Rijk heeft hiervoor middelen beschikbaar gesteld voor het realiseren van de ambities. De bedragen worden hiervoor structureel geoormerkt en lopen op van € 16.000 in 2019 naar structureel € 30.000 in 2022 e.v.
- Participatie (re-integratie en WSW-oud)
De bedragen voor de Participatie voor het jaar 2019 en verder zijn gewijzigd t.o.v. de meicircular 2019. Er heeft oa een wijziging plaatsgevonden als gevolg van verhoging van drempelbedragen voor begeleiding van beschut werk. Het bedrag is gelabeld om doorsluiting naar Senzer mogelijk te maken.
- Kinderopvang en gastouderopvang
Voor toezicht en handhaving kinder- en gastouderopvang zijn structureel nogmaals extra middelen beschikbaar gekomen. Met de septembercircular 2018 zijn eveneens gelden beschikbaar gekomen en geoormerkt voor de extra taken die de GGD heeft gekregen. Zij moeten meer toezien op de uitvoering van voorschoolse educatie op locatie. De extra bedragen worden hiervoor m.i.v. 2020 structureel geoormerkt voor een bedrag van € 2.000 per jaar.
- Wet verplichte GGZ
Met ingang van 1 januari 2020 treedt de Wet verplichte GGZ in werking. Deze wet vervangt de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen en regelt de rechten van mensen die te maken hebben met verplichte zorg in de GGZ. In de meicircular 2019 is voor de gemeentelijke

taken en bijbehorende kosten die volgen uit de Wet verplichte GGZ vanaf 2020 structureel € 26.000 voor Laarbeek beschikbaar gekomen.

Op verzoek van de VNG worden de hiervoor landelijk beschikbare middelen in deze circulaire opnieuw verdeeld via een ander cluster (was: subcluster Wmo 2015 / wordt: cluster Samenkracht en burgerparticipatie). Het verzoek vloeit voort uit de verwachting dat verdeling via het cluster Samenkracht en burgerparticipatie beter tegemoetkomt aan de relatie tussen grootstedelijkheid en het voorkomen van GGZ-problematiek.

Het gevolg van deze herverdeling betekent voor Laarbeek dat het eerder hiervoor beschikbare bedrag ad € 26.000 met € 10.000 wordt verminderd naar een bedrag van structureel € 16.000.

Uitkeringen gemeentefonds 2020 t/m 2023 o.b.v. septembercirculaire 2019				
<i>(bedragen x € 1.000,-)</i>				
	2020	2021	2022	2023
Algemene uitkeringen:				
inkomstenmaatstaven, uitkeringsfactor niet van toepassing	-3.068	-3.083	-3.099	-3.114
uitgavenmaatstaven, uitkeringsfactor van toepassing	29.370	29.871	29.745	29.935
uitgavenmaatstaven, uitkeringsfactor niet van toepassing	4	4	4	4
	26.306	26.792	26.650	26.825
Integratie-uitkeringen:				
Sociaal Domein - Participatie	2.530	2.435	2.340	2.249
Sociaal Domein - Voogdij / 18+	329	329	329	329
	2.859	2.764	2.669	2.578
Decentralisatie-uitkeringen:				
Impuls Brede scholen combinatiefuncties	103	103	103	103
Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving	79	79	79	79
Voorschoolse voorziening peuters	35	35	35	35
Armoedebestrijding kinderen	66	66	66	66
Schulden en armoede	23	0	0	0
Vergoeding raadsleden kleine gemeenten	78	78	78	78
Verhoging taalniveau statushouders	26	0	0	0
	410	361	361	361
TOTAAL UITKERING GEMEENTEFONDS	29.575	29.917	29.680	29.764

Uiteindelijk leidt dit ten opzichte van de meicirculaire 2019 tot het volgende budgettaire effect als bijstelling van het meerjarenperspectief begroting 2020-2023:

	(bedragen x € 1.000,-)			
	2020	2021	2022	2023
meicirculaire 2019	29.250	29.258	28.946	29.120
septembercirculaire 2019	29.575	29.917	29.680	29.764
verschil	325	659	734	644
<i>op te nemen correcties:</i>				
- verlaging budget Wet verplichte GGZ (agv herverdeling middelen)	10	10	10	10
- aanvullend budget toezicht en handhaving kinder- en gastouderopvang	-2	-2	-2	-2
- budget 'ambulantisering GGZ'	-21	-26	-30	-30
- verlaging uitgavenbudget Participatie - deel WSW-oud	10	10	9	9
- verhoging uitgavenbudget Participatie - deel re-integratie	-65	-67	-67	-67
<i>totaal correcties</i>	-68	-75	-80	-80
Budgettaire effect t.o.v. primitieve begroting 2020	257	584	654	564
	voordeel	voordeel	voordeel	voordeel

Het bovenstaande laat positieve bijstellingen zien over de gehele meerjarenperiode 2020-2023.

Voorgesteld wordt om de bovenstaande budgettaire ontwikkelingen als gevolg van de septembercirculaire 2019 te betrekken als bijstellingen in het meerjarig dekkingsplan 2020-2023 van de begroting 2020.

Onderstaand wordt een aantal financiële risico's opgesomd welke hierbij momenteel van toepassing zijn:

- Resterende rijkskorting apparaatskosten 2024 en 2025;
Landelijk resteert nog € 275 miljoen; totaal aandeel Laarbeek ±€ 278.000 in 2025; gemiddeld € 139.000 per jaar
- Herverdeeleffecten als gevolg van herijking verdeling gemeentefonds met ingang van 2021, met betrekking tot:
 - 1- klassieke gemeentefonds (excl.sociaal domein)
 - 2- verdeelmodellen sociaal domein
- Nieuw verdeelmodel en doordecentralisatie Beschermd Wonen m.i.v. 2021;
Overeengekomen is dat in tien jaar tijd naar een objectief verdeelmodel en algehele doordecentralisatie van Beschermd Wonen gekomen gaat worden. In die periode gaan gemeenten van de huidige historische verdeling over centrumgemeenten naar een volledig objectieve verdeling over alle gemeenten. Centrumgemeente Helmond blijft verantwoordelijk voor bestaande cliënten. De nieuwe cliënten vallen vanaf 2022 onder de verantwoordelijkheid van onze gemeenten. Over de eventuele doordecentralisatie van de maatschappelijke opvang zal op basis van een evaluatie in 2026 een beslissing worden genomen.

Budgettaire gevolgen lopende begroting 2019

Naast het bovenstaande budgettaire effect van de septembercircularie 2019 Gemeentefonds over de periode 2020 t/m 2023 vindt ook een bijstelling plaats over het lopende begrotingsjaar 2019.

(bedragen x € 1.000,-)	
	2019
meicircularie 2019:	
- uitkering gemeentefonds 2019	28.907
- aanvullende verrekeningen uitkeringen voorgaande jaren	12
	28.919
septembercircularie 2019:	
- uitkering gemeentefonds 2019	28.940
- aanvullende verrekeningen uitkeringen voorgaande jaren	25
	28.965
VERSCHIL	46
<i>op te nemen correcties/bijstellingen:</i>	
- budget 'ambulatisering GGZ'	-16
- verlaging uitgavenbudget Participatie, deel WSW-oud	11
- verhoging uitgavenbudget Participatie, deel re-integratie	-62
Budgettair effect t.o.v. ramingen begroting 2019	-21
	nadelig

Voorgesteld wordt om de bovenstaande budgettaire ontwikkeling met € 21.000 nadelig als gevolg van de septembercircularie 2019 te verwerken bij de samenstelling van de 2^e tussenrapportage 2019.

BIJLAGEN

Inhoudsopgave bijlagen

blz.

Bijlage 1	Overzicht financiële beleidsuitgangspunten begroting 2020 en meerjarenramingen 2021-2023	B1
Bijlage 2	Globale analyse verschillen begroting 2020 t.o.v. Kadernota 2020	B5
Bijlage 3	Analyse meerjarenramingen 2021 t/m 2023 ongewijzigd beleid	B7
Bijlage 4	Gecomprimeerd overzicht reserves en voorzieningen per 1 januari 2020	B9
Bijlage 5	Geprognoseerde balans 2020-2023	B11
Bijlage 6	Overzicht kapitaallasten 2020	B13
Bijlage 7	Subsidies 2020	B15
Bijlage 8	Incidentele baten en lasten 2020 t/m 2023	B19
Bijlage 9	Overzicht taakvelden 2020	B23
	Lijst met afkortingen	B25

BIJLAGE 1

OVERZICHT FINANCIËLE BELEIDSUITGANGSPUNTEN BEGROTING 2020 EN MEERJARENRAMINGEN 2021-2023

BEGROTING 2020

1. Verwerkt zijn de door de raad genomen besluiten tot en met 27 juni 2019

Daarbij is verwerkt de 1^e financiële bijstelling 2019, de 1^e tussenrapportage 2019 en de Kadernota 2020.

2. Ontwikkelingen in bestaand beleid

Blijkende uit de werkelijke cijfers over de voorafgaande jaren en ontwikkelingen in het lopende begrotingsjaar 2019, welke tot structurele bijstelling van ramingen aanleiding hebben gegeven.

3. Aantal inwoners per 1 januari 2020: 22.354

4. Aantal woonruimten per 1 januari 2020: 9.592

Als gevolg van de BAG (=Basisregistratie Adressen en Gebouwen) miv 2013 géén splitsing meer naar aantal woningen, capaciteit bijzondere woongebouwen en recreatiewoningen.

5. Personeelskosten

a. De personeelskosten zijn geraamd op het peiljaar 2020

Per 1 januari 2020 treedt de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) in werking. Daarbij blijven de arbeidsvoorwaarden vanuit de cao gemeentebestuurders gelijk. De nieuwe cao heeft een looptijd van 2 jaar: 1 januari 2019 tot 1 januari 2021. De structurele gevolgen die hieruit voortvloeien, zijn verwerkt in de geraamde salarissen voor de begroting 2020-2023.

Daarbij is rekening gehouden met een volgende gefaseerde overeengekomen loonindexering:

1-10-2019	+3,25%
1-1-2020	+1%
1-7-2020	+1%
1-10-2020	+1%

De nominale loonstijgingen worden niet afzonderlijk gecompenseerd via de Algemene Uitkering. Het Gemeentefonds kent één procentueel accres/decres (groei/krimp) dat gelijk is aan het percentage accres/decres van de gecorrigeerde netto-rijksuitgaven. De gemeente moet dus zelf de feitelijke mutatie in de nominale ontwikkelingen (lonen en prijzen) dekken uit het toegekende accres/decres.

b. De personeelskosten zijn op basis van de geraamde bezetting per 1 januari 2020

De geraamde personeelslasten zijn inclusief de lasten van voormalig personeel.

c. Opgenomen lasten in verband met eventuele extra periodieke verhogingen, mogelijke bevorderingen, FUWA etc.

Voor flexibele beloningen is een bedrag ingeraamd van € 45.000 (= ±1% van de loonsom, € 70.000, verminderd met € 25.000 ter dekking WGA-premie werknemers).

6. Kapitaallasten

a. Het afgeronde rente-omslagpercentage bedraagt in de ontwerp-begroting 2020 1,0%. Het saldo van de doorverdeling van de kapitaallasten wordt als saldo verwerkt in de exploitatie van de begroting 2020.

b. Het aan de grondexploitatie toegestane toe te rekenen rentepercentage 2020 bedraagt 0,73%.

c. De investeringen zijn conform financiële verordening 2019 onderdeel van de begroting. De afschrijvingen zijn overeenkomstig de tot nu toe gehanteerde afschrijvingstermijnen; Conform de financiële verordening 2019 zijn alle investeringen op lineaire basis.

d. Voor nieuwe investeringen wordt rekening gehouden met een geraamd rentepercentage ter grootte van 2%.

e. Voor de jaren 2021 t/m 2023 zijn de vrijvallende kapitaallasten (excl. riolering en automatisering) in de meerjarenbegroting opgenomen.

7. Huren

De te ontvangen huren van woningen en gebouwen in 2020 zijn ten opzichte van 2019 met het, voor zover van toepassing, overeengekomen percentage verhoogd.

8. Overige kosten

De prijsindexering vindt plaats op basis van de ramingen uit de laatst bekende Macro Economische Verkenningen (MEV) van het Centraal Planbureau (CPB), tw september 2018. Hierbij wordt voor de begroting 2020 de MEV gehanteerd die betrekking heeft op het voorafgaand begrotingsjaar (2018); indicator '*prijs netto materiële overheidsconsumptie (Imoc)*', tw 1,6%. Per saldo worden voor de begroting 2020 de budgetten van 2019 in de basis verhoogd met 1,6%.

De nominale prijsstijgingen worden niet afzonderlijk gecompenseerd via de Algemene uitkering. Het Gemeentefonds kent één procentueel accres/deces (groei/krimp) dat gelijk is aan het percentage accres/deces van de gecorrigeerde netto-rijksuitgaven. De gemeente moet dus zelf de feitelijke mutatie in de nominale ontwikkelingen (lonen en prijzen) dekken uit het toegekende accres/deces.

Voorts zijn de navolgende uitgangspunten verwerkt:

- Toename van kwantiteiten en stijging van kosten, welke kunnen worden doorberekend aan derden, danwel kunnen worden doorberekend in tarieven (bijv. rioolheffing en afvalstoffenheffing/Diftar) zijn onverkort geraamd.
- Stijging van het budget door autonome ontwikkelingen (o.a. door toename woningen, oppervlakte plantsoenen, m¹ wegen etc.) is in de ramingen van de begroting 2020 opgenomen.

9. Tarieven binnen- en buitensportaccommodaties

- a. Gebruik door particulieren, verenigingen etc.
De ramingen zijn gebaseerd op de notitie 'sportbeleid Laarbeek'.
- b. Gebruik onderwijs
Voor wat betreft de van het voortgezet, basis en speciaal onderwijs te ontvangen vergoedingen, gelden voor het gebruik van gemeentelijke sportaccommodaties de vergoedingen eveneens volgens de notitie 'sportbeleid Laarbeek'.

10. Subsidies

Overeenkomstig het bepaalde in artikel 4 van de 'Algemene subsidieverordening Gemeente Laarbeek' (raadsbesluit: 24 februari 2011) kan de gemeenteraad jaarlijks als bijlage bij de begroting besluiten tot het instellen van (een) subsidieplafond(s). Bij de vaststelling van een subsidieplafond wordt weergegeven op welke wijze het beschikbare bedrag wordt verdeeld.

In de raadsvergadering van 20 juni 2019 is het subsidieprogramma, genaamd 'Subsidieprogramma Maatschappelijk Domein 2016-2019' met een periode van één jaar verlengd en vormt daarmee onderdeel van de begroting 2020.

11. Belastingen, leges en heffingen

De belastingen, leges en heffingen zijn in de ontwerpbegroting 2020 gebaseerd op de in de Kadernota vastgestelde uitgangspunten. Met autonome stijgingen is rekening gehouden. Aanpassingen van de tarieven worden middels belastingvoorstellen afzonderlijk aan de raad voorgelegd.

12. Reserves en voorzieningen

0% rentebijbeschrijving wordt toegepast op de diverse bestemmingsreserves en voorzieningen die hiervoor in aanmerking komen. Dit betekent dat dit niet wordt toegepast op de voorzieningen die gebaseerd zijn op een contante waardeberekening; bij de voorziening 'Pensioen- en wachtgeldverplichtingen voormalige wethouders' wordt hiervoor een rentepercentage van 3% gehanteerd.

13. Algemene uitkering uit het gemeentefonds

In de primitieve ramingen van de begroting 2020 en het meerjarenperspectief 2021 t/m 2023 is rekening gehouden met de cijfers uit de meicirculaire gemeentefonds 2019.

De totale Algemene Uitkering 2020 wordt vooralsnog geraamd op € 29.250.000. Dit is inclusief de voormalige 3 decentralisatieuitkeringen sociaal domein, tw: 'Wmo', 'Jeugdzorg' en 'Participatiewet' voor een totaalbedrag van € 11.664.000.

Bij de normeringmethodiek is het van belang te onderkennen dat de gemeente de eigen, feitelijke mutatie in de nominale ontwikkeling (stijgingen in de loonkosten en prijzen) moet dekken uit dit bedrag.

14. Financiële ruimte algemeenIncidentele onvoorziene uitgavena. *Budget 'incidenteel onvoorzien'*

€ 15.000

Budget voor incidenteel onvoorziene uitgaven waarbij de budgetbevoegdheid bij de raad ligt (conform financiële verordening 2019)

b. *Budget 'incidentele actualiteiten'*

€ 45.000

Budget voor incidentele activiteiten waarbij de budgetbevoegdheid bij het college ligt (conform financiële verordening 2019)

Vervangingsinvesteringena. *Budget voor kapitaallasten diverse overige vervangingsinvesteringen*

€ 95.545

- Budget diverse overige vervangingsinvesteringen

€ 65.000

- Restant-budget div. overige vervangingsinvesteringen voorg.jaren

€ 30.545

15. Rente-omslagpercentage van afgerond 1,0% (begroting 2020).
16. De afschrijvingen zijn tegen dezelfde termijnen en op dezelfde basis doorgerekend als in de begroting 2020.
17. De opslag voor de overhead wordt op een consistente wijze toegerekend aan relevante taakvelden, gebaseerd op personeelskosten. Het opslagpercentage overhead voor de begroting 2020 bedraagt 146,96%.
18. Over de definitieve tarieven van belastingen en heffingen vindt afzonderlijke besluitvorming door de raad plaats.

MEERJARENRAMINGEN 2021 T/M 2023**Algemeen**

De meerjarenraming is een belangrijk begrotingsdocument als het gaat om de versterking van de keuzen en afwegingsfunctie. Het is voor de gemeenteraad het beleidsinstrument om het beleid te bepalen in een meerjarig kader.

De meerjarenraming vervult thans ook een belangrijke functie bij het toezicht door de provincie.

De meerjarenraming zal de basis zijn voor de beoordeling van de financiële positie van de gemeente en of handhaving kan plaatsvinden van het repressief toezicht.

Bij de meerjarenramingen 2021-2023 zijn de navolgende financiële beleidsuitgangspunten gehanteerd:

Financiële beleidsuitgangspunten bij de budgetprognose ongewijzigd beleid

- Als basis geldt de ontwerp-begroting 2020.
- Toepassing van het prijspeil van de ontwerp-begroting 2020.
Uitgangspunt is dat loon- en prijsstijgingen in de periode 2021-2023 volledig worden gecompenseerd door de Algemene Uitkering. Er wordt voor deze periode dus uitgegaan van constante lonen en prijzen.
- Prognose van aantal inwoners en aantal woonruimten.

Aantal inwoners per 1 januari 2019: 22.334

Rekening houdend met het vorenstaande zijn de inwonersaantallen als volgt geraamd:

Geraamd aantal inwoners:

Ontwikkeling t.o.v. voorgaand jaar:

1 januari 2020	22.354 inwoners	+20
1 januari 2021	22.374 inwoners	+20
1 januari 2022	22.394 inwoners	+20
1 januari 2023	22.414 inwoners	+20

Aantal woonruimten per 1 januari 2018: 9.318

Rekening houdend met de verwachte realisering van woningbouw wordt de navolgende jaarlijkse ontwikkeling geraamd:

Geraamd aantal woonruimten:

Ontwikkeling t.o.v. voorgaand jaar:

1 januari 2020	9.592 woonruimten	+145
1 januari 2021	9.763 woonruimten	+171
1 januari 2022	9.879 woonruimten	+116
1 januari 2023	9.950 woonruimten	+71

4. Autonome reële toename van de personeelslasten in verband met periodieke verhogingen € 15.000 per jaar.
Daarnaast wordt jaarlijks een stelpost opgenomen voor vervanging, bevordering etc. van € 10.000 per jaar.
5. Reële toename onderhoudskosten, materialen etc. van 0% per jaar.
Autonome toename onderhoudskosten o.a. door toename aantal woningen, m² bestrating en plantsoenen, aantal lichtmasten e.a. € 20.000 (€ 10.000 wegen en € 10.000 bos, natuur en landschapsbeheer per jaar).
6. Voor structurele budgetruimte nader af te wegen bij Kadernota/Begroting 2021 is per jaar een bedrag van € 15.000 beschikbaar.
7. Jaarlijks worden de volgende budgetten voor vervangingsinvesteringen opgenomen:

- Wegen:	€	23.000
- Openbare verlichting:	€	18.000
- Diverse overige vervangingsinvesteringen:	€	15.000
8. Reële toename te betalen verzekeringen en belastingen: 0%.
9. Reële toename subsidies 0% per jaar.
10. Reële toename lasten gemeenschappelijke regelingen: 0%.
11. Autonome toename van de opbrengst Onroerende-zaakbelastingen in verband met nieuw- en verbouw € 18.000 per jaar (woningen: € 11.000 en niet-woningen: € 7.000).
12. Bij de doorrekening van de Algemene uitkering is rekening gehouden met:
 - het meerjarenperspectief genoemd in de meicirculaire 2019 van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties d.d. 31 mei 2019;
 - berekening tegen constante prijzen;
 - de ontwikkeling van het aantal inwoners;
 - de ontwikkeling van het aantal woonruimten.
13. De jaarlijkse vrijkomende kapitaallasten (excl. riolering en automatisering) bedragen als volgt:

2021	€	63.000
2022	€	52.000
2023	€	29.000

BIJLAGE 2

GLOBALE ANALYSE VERSCHILLEN BEGROTING 2020 T.O.V. KADERNOTA 2020

Saldo Begroting 2020 (vóór dekkingsplan)	€ -2.292.000
<i><u>Dekkingsplan begroting 2019:</u></i>	
Verhoging opbrengst diverse leges	€ 19.000
Verhoging afvalstoffenheffing	€ 643.000
Verhoging opbrengst rioolheffing	€ 95.000
Verhoging opbrengst ozb	€ 1.164.000
Budgettair effect septembercirculaire 2019 gemeentefonds	€ 257.000
Diverse voorstellen tot bijstelling	€ -12.000
Saldo Begroting 2020 (ná dekkingsplan)	€ -126.000
Saldo Kadernota 2020 (ná meicirculaire 2019 en financiële keuzemogelijkheden)	€ -164.000
Verschil t.o.v. Begroting 2020 t.o.v. Kadernota 2020	€ 38.000

Verklaring nadelig verschil Begroting 2020 t.o.v. Kadernota 2020:

Voordelen:

Effect aangenomen amendementen bij Kadernota 2020	€ 128.000
Hogere doorberekening overheadkosten Afvalstoffenheffing	€ 9.000
Hogere doorberekening overheadkosten Rioolheffing	€ 48.000
Lagere formatie bezuinigingstaakstelling wethouders	€ 44.000
Hogere doorberekening fictieve BTW rioolheffing	€ 8.000
Educatie verkeersveiligheid (mensgerichtre verkeersveiligheid)	€ 10.000
Bijgestelde ozb-opbrengst	€ 14.000
Meerjarig reeel ramen Sociaal Domein	€ 130.000
Ontwikkeling begroting Senzer	€ 18.000

Nadelen:

Lagere verhoging ozb-opbrengst	€ -417.000
Hogere zorgkosten Sociaal Domein (Jeugd-Wmo-BMS)	€ -186.000
Opname voorzichtigheidsstelpost Sociaal Domein	€ -79.000
Budgettair effect septembercirculaire 2019 gemeentefonds	€ 257.000
Nieuwe bijstellingen/ voorstellen	€ -30.000
Diverse overige verschillen (per saldo)	€ 84.000

Verschil t.o.v. Kadernota 2020	€ 38.000
---------------------------------------	-----------------

BIJLAGE 3

ANALYSE MEERJARENRAMINGEN 2021 t/m 2023

ONGEWIJZIGD BELEID

	bedragen x € 1.000,-		
	-/- = nadelig		
	2021 t.o.v. 2020	2022 t.o.v. 2021	2023 t.o.v. 2022
Lasten:			
Onvoorzien			
- Structurele budgetruimte nader af te wegen bij Kadernota/Begroting	-15	-15	-15
Salarissen en sociale lasten			
- Jaarlijkse periodieke verhogingen	-15	-15	-15
- Stelpost vervangingen, bevorderingen etc.	-10	-10	-10
- Afname aantal fte wethouders (medio 2022 van 3,05 naar 3 fte)	0	2	2
Overige goederen en diensten			
- Autonome toename onderhoud: wegen	-10	-10	-10
- Autonome toename onderhoud: bos, natuur en landschapsbeheer	-10	-10	-10
- Verkiezingen	-30	0	0
- Aflopend rest-budget Economische Agenda	22	2	0
- Aflopend budget 'Begeleiding mensen naar werk'	20	0	0
- Aflopend tijdelijk budget 'Armoedebestrijding' (t/m 2020)	23	0	0
- Aflopend tijdelijk budget 'verhoging taalniveau statushouders' (t/m 2020)	26	0	0
- Vervallen eenmalige bijdrage integratie Jeugdgezondheidszorg GGD (2020)	22	0	0
- Bijstelling uitgaven lokaal 'decentralisatie Participatiewet' - onderdeel reïntegratie	-1	-2	-2
- Bijstelling bijdrage Senzer 'decentralisatie Participatiewet' - onderdeel reïntegratie	-4	-10	-10
- Bijstelling bijdrage Senzer 'decentralisatie Participatiewet' - onderdeel WSW	98	105	101
- Bijstelling bijdrage Senzer - onderdeel BUIG	0	-87	0
- Extra gemeentelijke bijdrage GR Senzer (jaarlijkse indexering 2,5%)	-19	-20	-20
- Extra gemeentelijke bijdrage GR Senzer (exploitatietekort 2023)	0	0	-251
Vervangingsinvesteringen			
- Stelpost kapitaallasten vervangingsinvesteringen divers	-15	-15	-15
- Stelpost kapitaallasten vervangingsinvesteringen OV	-18	-18	-18
jaarlijkse besparing energielasten OV	3	3	3
- Stelpost kapitaallasten vervangingsinvesteringen wegen	-23	-23	-23
- Stelpost budget vervangingsinvesteringen I&A (2024 verhoging met € 25.000)	0	0	0
Subsidieprogramma			
- Vervallen subsidie Juni Watermaand	15	0	0
- Vervallen subsidie VVV	20	0	0
- Verlaging subsidie bibliotheek - taakstellende bezuiniging (miv 2021)	50	0	0
<i>Taakstellende bezuiniging diverse clusters m.i.v. nieuw subsidieprogramma 2021:</i>			
- Cluster 1 subsidies sport, vrije tijd en zorgen voor elkaar	55	0	0
- Cluster 2 subsidies kunst en (volks)cultuur	22	0	0
- Cluster 3 subsidies algemeen en lokaal toegankelijke voorz. welzijn en zorg	155	0	0
- Cluster 4 subsidies preventie en zorg	33	0	0
- Overige subsidies	40	0	0
Overigen			
- Financiële hogere bijdrage ODZOB a.g.v. Regionaal Operationeel Kader	-14	-15	-14
- Lagere bijdrage ODZOB agv geraamde verminderde bouwactiviteiten	0	0	50
- Verlaging budget implementatie Omgevingswet (€ 50.000 miv 2024)	0	0	0
- Verhoging pachtopbrengsten gronden	8	0	0
- Verlaging kwaliteitsniveau mbt maaien en verwerken van bermen en sloten	26	0	0
- Vervallen kosten Dutch Technology Week 2020	20	0	0
- Bijstelling incidentele uitvoeringskosten GR Peelgemeenten	59	0	0
- Verlaging budget Risicoinventarisatie en evaluatie (RI&E)	5	0	0
- Bijstelling I&A-budget	-127	0	0
Correctie LASTEN	411	-138	-257

	<i>bedragen x € 1.000,-</i>		
	<i>-/- = nadelig</i>		
	2021 t.o.v. 2020	2022 t.o.v. 2021	2023 t.o.v. 2022
Baten:			
Vrijval kapitaallasten			
- Vrijkomende kapitaallasten door rente over afschrijving en vervallen afschrijvingen investeringen (excl. riolering en automatisering)	63	52	29
Belastingopbrengsten			
<i>Autonome toename onroerende zaakbelastingen:</i>			
- Woningen; eigenaar	11	11	11
- Niet-woningen; eigenaar	4	4	4
- Niet-Woningen; gebruiker	3	3	3
Overdrachten van het Rijk			
- Algemene Uitkering gemeentefonds (constante prijzen)	8	-312	174
- Bijstelling ontvangst BUIG-gelden	0	87	0
Overigen			
- Bijstelling legesopbrengst paspoorten	0	3	-2
- Bijstelling legesopbrengst identiteitskaarten	9	-14	-4
- Vervallen jaarlijkse onttrekking reserve HNG	-121	0	0
- Vervallen onttrekking reserve bomenfonds	-104	0	0
- Lagere opbrengst bouwleges agv geraamde verminderde bouwactiviteit (€ 50.000 miv 2024)	0	0	0
Correctie BATEN	-127	-166	215
Mutatie budgetruimte per jaar	284	-304	-42
Mutatie budgetruimte cumulatief	284	-20	-62

BIJLAGE 4

**GECOMPRIMEERD OVERZICHT RESERVES EN VOORZIENINGEN
PER 1 JANUARI 2020**

Omschrijving		minima/maxima	Bedragen per 1-1-2020
ALGEMENE RESERVE			
Deze reserves dienen primair als weerstandsvermogen om tegenvallers in de exploitatie op te vangen.			
1.	Algemene reserve	min: € 1,8 miljoen	€ 4.486.000
2.	Algemene reserve ter dekking van financiële risico's Deze reserve wordt gebruikt voor het opvangen van éénmalige financiële risico's. Voor structurele nadelen moet dekking gevonden worden binnen de begroting.	max: € 1 miljoen	€ 406.000
Totaal algemene reserves			€ 4.892.000
BESTEMMINGSRESERVES			
<i>t.b.v. afschrijving activa</i>			
3.	Diverse activa waarop afschrijving tlv activareserve van toepassing is	boekwaarde	€ 24.150.000
<i>t.b.v. ruimtelijke ordening</i>			
4.	Grondexploitatie risico	25% v/d boekwaarde	€ 5.511.000
5.	Bovenwijkse voorzieningen		€ 12.000
6.	Volkshuisvesting	max € 500.000	€ 490.000
	Reconstructiewet		€ -
<i>t.b.v. ruimtelijk beheer</i>			
7.	Bereikbaarheidsagenda		€ 574.000
8.	Bomenfonds		€ 226.000
<i>t.b.v. cultuur en maatschappij</i>			
9.	Kunst- en cultuurfonds	max € 500.000	€ 55.000
10.	Recreatie en toerisme		€ 44.000
11.	Sociale activering		€ 42.000
12.	Herstructurering WSW		€ 24.000
13.	Decentralisaties sociaal domein		€ -
<i>t.b.v. kernenbeleid</i>			
14.	Dorpsontwikkelingsplannen		€ -
15.	Accommodatiebeleid		€ 87.000
<i>overige</i>			
16.	Duurzaamheidsfonds		€ 2.000
17.	Organisatieontwikkeling		€ 85.000
18.	Flexibele beloning		€ 296.000
19.	Opleidingen		€ 333.000
20.	NUP-gelden (e-overheid) (activa waarop afschrijving tlv activareserve van toepassing is)		€ 36.000
21.	Incidenteel nieuw beleid		€ 108.000
22.	Kwaliteitsverbetering Buitengebied		€ 48.000
23.	Verkoopsom HNG		€ 121.000
24.	Startersleningen	loopt t/m 2020	€ 1.500.000
25.	Zonnepanelenproject		€ 1.540.000
26.	Overige duurzaamheidsleningen		€ 350.000
27.	Stimuleringslening Duurzame Warmte nieuwbouw		€ 150.000
Totaal bestemmingsreserves			€ 35.784.000
<i>Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's</i>			
1.	Pensioen- en wachtgeldverplichtingen voormalige wethouders		€ 1.534.000
2.	Exploitatieverlies complex Landbouwontwikkel gebied MH		€ -
3.	Risico Attero 2015-2017		€ 135.000
<i>Voorzieningen voor derden beklemd middelen</i>			
4.	Egalisatie rioolheffing		€ 3.072.000
<i>Voorzieningen voor onderhoudsegalisatie</i>			
5.	Gemeentelijke gebouwen		€ -
6.	Wegen		€ 1.054.000
Totaal voorzieningen			€ 5.795.000
TOTAAL RESERVES EN VOORZIENINGEN			€ 46.471.000

BIJLAGE 5

Geprognosticeerde balans 2020 t/m 2023

ACTIVA					PASSIVA				
	1-1-2020	1-1-2021	1-1-2022	1-1-2023		1-1-2020	1-1-2021	1-1-2022	1-1-2023
Vaste activa	<u>56.112.000</u>	<u>53.602.000</u>	<u>51.481.000</u>	<u>49.456.000</u>	Vaste passiva	<u>76.420.000</u>	<u>69.276.000</u>	<u>63.883.000</u>	<u>58.778.000</u>
- immateriële vaste activa	237.000	73.000	59.000	45.000	- eigen vermogen	40.677.000	38.740.000	37.421.000	36.323.000
- materiële vaste activa:	52.663.000	50.498.000	48.407.000	46.398.000	- voorzieningen	5.776.000	4.864.000	4.949.000	5.101.000
- financiële vaste activa	3.212.000	3.031.000	3.015.000	3.013.000	- vaste schulden (looptijd > 1 jaar)	29.967.000	25.672.000	21.513.000	17.354.000
Viottende activa	<u>22.166.000</u>	<u>17.676.000</u>	<u>13.440.000</u>	<u>10.813.000</u>	Viottende passiva	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
- voorraad	22.166.000	17.676.000	13.440.000	10.813.000	- viottende schuld (looptijd < 1 jaar)	0	0	0	0
- uitzettingen (looptijd < 1 jaar)	0	0	0	0					
- liquide middelen	0	0	0	0					
					Financieringstekort	<u>1.858.000</u>	<u>2.002.000</u>	<u>1.038.000</u>	<u>1.491.000</u>
TOTAAL ACTIVA	78.278.000	71.278.000	64.921.000	60.269.000	TOTAAL PASSIVA	78.278.000	71.278.000	64.921.000	60.269.000

BIJLAGE 6

OVERZICHT KAPITAALLASTEN 2020

LASTEN		
Rente gespecificeerd naar:		
- Rente en premies van aangegane langlopende geldleningen:		€ 456.000
vaste geldleningen	€ 456.000	
waarborgsommen	€ 456.000	
- Rente van aangegane kortlopende geldleningen		€ -
- Rente over eigen vermogen:		€ 46.000
rente algemene reserves	€ -	
rente bestemmingsreserves	€ -	
rente voorzieningen	€ 46.000	
	€ 46.000	
- Kosten vervroegde aflossing geldleningen		€ -
- Rente van kasgeld/rekening-courant		€ 19.000
Overige goederen en diensten gespecificeerd naar:		
- Positief resultaat taakveld Treasury (0.5)		€ 204.000
TOTAAL LASTEN		€ 725.000
BATEN		
- Rente van verstrekte langlopende geldleningen:		€ 2.000
Bouwkredietregeling	€ 2.000	
vaste geldleningen	€ -	
	€ 2.000	
- Rente van deposito/rekening-courant en afronding		€ -
- Doorberekende kapitaallasten aan diverse functies:		€ 723.000
Staat van baten en lasten (rente)	€ 561.000	
Grondexploitatie (rente)	€ 162.000	
	€ 723.000	
TOTAAL BATEN		€ 725.000

BIJLAGE 7

SUBSIDIES 2020

Overeenkomstig het bepaalde in artikel 4 van de 'Algemene subsidieverordening Gemeente Laarbeek' kan de gemeenteraad jaarlijks als bijlage bij de begroting besluiten tot het instellen van (een) subsidieplafond(s). Bij de vaststelling van een subsidieplafond wordt weergegeven op welke wijze het beschikbare bedrag wordt verdeeld. De nieuwe subsidiebedragen zijn voor zover van toepassing geïndexeerd naar 2020 aan de hand van het percentage, zoals dat jaarlijks in de begrotingsrichtlijnen van de gemeente wordt opgenomen.

Professionele instellingen:

loonkostencomponent 3,4%

prijscomponent 1,6%

Vrijwilligersorganisaties:

prijscomponent 1,6%

Subsidieprogramma Maatschappelijk Domein 2016-2019 (conform Kadernota 2020 met één jaar verlengd)

Naam organisatie	ecf	(sub) functie	Subsidie programma 2016-2019	Subsidie 2019	Subsidie 2020
CLUSTER 1 SPORT, VRIJE TIJD EN ZORGEN VOOR ELKAAR					
Badmintonclub Mixed	42539	530.95	1.749	1.804	1.833
Badmintonclub De Ganzeveer	42539	530.95	594	612	622
Badmintonclub Lieshout	42539	530.95	759	782	795
Basketbalclub Lieshout	42539	530.95	2.178	2.246	2.282
Boksclub Laarbeek	42539	530.95	2.178	2.246	2.282
Budoclub Beek en Donk	42539	530.95	3.036	3.131	3.181
Judoclub Avanti	42539	530.95	1.551	1.600	1.625
Judoclub Mariahout	42539	530.95	1.221	1.259	1.279
Handbal KPJ Beek en Donk	42539	530.95	2.079	2.144	2.178
Handbalvereniging BEDO	42539	530.95	1.683	1.736	1.763
Korfbalvereniging Flamingo's	42539	530.95	2.970	3.063	3.112
Ponyclub O.L.V. Ruitertjes	42539	530.95	759	783	795
Ponyclub De Pioniertjes	42539	530.95	462	476	484
Rollerclub De Oude Molen	42539	530.95	1.617	1.668	1.694
TTV Een en Twintig	42539	530.95	594	613	622
A.T.T.C. '77	42539	530.95	495	510	519
Tennisvereniging 't Slotje	42539	530.95	3.234	3.335	3.389
Tennisvereniging De Hut	42539	530.95	1.287	1.327	1.349
Tennisvereniging De Raam	42539	530.95	2.871	2.961	3.008
Turnvereniging De Ringen	42539	530.95	3.432	3.539	3.596
Gymvereniging Ciafo	42539	530.95	7.326	7.555	7.676
Turnclub De Brug	42539	530.95	825	851	864
Hengelsportvereniging Het Geduld	42539	530.95	2.970	3.063	3.112
Hengelsportvereniging 't Sluisje	42539	530.95	1.320	1.361	1.383
Voetbalvereniging A.S.V. '33	42539	530.95	8.646	8.917	9.059
Voetbalvereniging ELI	42539	530.95	6.831	7.045	7.158
Voetbalvereniging Mariahout	42539	530.95	5.280	5.445	5.532
R.K.S.V. Sparta '25	42539	530.95	12.474	12.865	13.070
Volleybalvereniging BEDOVO	42539	530.95	1.518	1.566	1.591
Zwemvereniging Beek en Donk	42539	530.95	4.158	4.288	4.357
Stelpost maatschappelijke tegenprestatie	42543	530.95	10.000	10.313	0
Stichting Zelfhulp ZO-Brabant	42364	670.40	3.285	0	0
Contactgroep Laarbeek	42544	670.41	1.050	1.082	1.099
Stichting Door en Voor	42556	671.20	3.504	0	0
EHBO-verenigingen	42721	714.90	2.893	2.984	3.032
Stichting AED-Alert Laarbeek	42557	670.41	6.380	6.579	6.684
Slachtofferhulp Nederland	42603	670.20	4.381	4.518	4.590
Open jeugd- en jongerenwerk	42672	670.85	24.418	24.958	25.357
Yammas	42671	670.85	5.355	5.523	5.611
Scouting Beek en Donk	42671	670.85	3.960	4.084	4.149
Scouting Aarle-Rixtel	42671	670.85	3.420	3.527	3.584
Scouting Lieshout-Mariahout	42671	670.85	2.295	2.367	2.405
Jeugdgemeenteraad	42674	670.85	2.754	2.840	0
Veilig Verkeer Nederland	42200	210.90	105	108	110
Stichting Leergeld	42962	614.12	17.500	18.048	18.337
KBO Beek en Donk	42613	670.30	8.040	8.292	8.424
KBO Lieshout	42613	670.30	7.392	7.623	7.745

Naam organisatie	ecl	(sub) functie	Subsidie programma 2016-2019	Subsidie 2019	Subsidie 2020
KBO Aarle-Rixtel	42613	670.30	6.732	6.943	7.054
KBO Mariahout	42613	670.30	2.964	3.057	3.106
Zonnebloem afdeling Beek en Donk	42634	670.50	612	631	641
Zonnebloem afdeling Lieshout	42634	670.50	252	260	264
Zonnebloem afdeling Aarle-Rixtel	42634	670.50	336	347	353
Zonnebloem afdeling Mariahout	42634	670.50	114	118	119
Gehandicaptenvereniging	42631	670.50	2.541	2.621	2.663
Stichting Ontspanning Zorgenkinderen	42632	670.50	500	516	524
Kans +	42633	670.50	500	516	524
Stichting PGL (Platform Gehandicapten Laarbeek)	42630	670.50	2.355	0	0
Stichting Scootmobielpark Laarbeek	42683	670.30	600	618	628
Dorpsplatform Aarle-Rixtel	42367	670.40	6.964	7.182	7.297
Dorpsraad Beek en Donk	42367	670.40	8.988	9.269	9.418
Dorpsraad Lieshout	42367	670.40	6.348	6.547	6.652
Zorg om het Dorp Mariahout	42367	670.40	5.336	5.503	5.591
WMO-raad	42367	670.40	3.000	3.066	3.115
Projectbudget toegankelijkheid	42367	670.40	0	12.266	12.462
Natuureducatie	42501	511.80	1.040	1.072	1.089
Vierbinden (WMO-burgerparticipatie)	42367	670.40		12.265	12.462
Organisatie Wandelvierdaagse Gezond Laarbeek	42558	670.41	1.000	1.031	1.047
Dierenpark 't Regtereind	42804	560.20	5.687	5.865	5.959
SUBSIDIEPLAFOND CLUSTER 1 SPORT, VRIJE TIJD EN ZORGEN VOOR ELKAAR			€ 248.698	€ 271.330	€ 262.308

Naam organisatie	ecl	(sub) functie	Subsidie programma 2016-2019	Subsidie 2019	Subsidie 2020
CLUSTER 2 KUNST EN (VOLKS)CULTUUR					
Harmonie O&U	42532	540.11	11.000	11.344	11.526
Harmonie St. Caecilia	42533	540.11	11.000	11.344	11.526
Harmonie De Goede Hoop	42534	540.11	11.000	11.344	11.526
Stichting Teugelders van Ganzendonk	42551	560.60	850	877	891
Stichting Organisatie Carnaval Ganzengat	42551	560.60	850	877	891
Carnavalsvereniging de Roapers	42551	560.60	850	877	891
Carnavalsvereniging de Heikneuters	42551	560.60	850	877	891
Oranjecomité Beek en Donk	42554	560.60	1.500	1.547	1.572
Oranjecomité Aarle-Rixtel	42554	560.60	1.500	1.547	1.572
Oranjecomité Lieshout	42554	560.60	1.500	1.547	1.572
Oranjecomité Mariahout	42554	560.60	1.500	1.547	1.572
St.Antoniusgilde Beek en Donk	42552	560.60	850	877	891
St.Leonardusgilde Beek en Donk	42552	560.60	850	877	891
OLV Gilde Aarle-Rixtel	42552	560.60	850	877	891
Gilde St.Margaretha Aarle-Rixtel	42552	560.60	850	877	891
St.Servatiusgilde Lieshout	42552	560.60	850	877	891
Werkgroep St.Nicolaasviering Beek en Donk	42550	560.60	850	1.289	1.310
St.Nicolaascomité Aarle-Rixtel	42550	560.60	850	928	943
Werkgroep St.Nicolaasintocht Lieshout	42550	560.60	850	722	733
Werkgroep St.Nicolaasintocht Mariahout	42550	560.60	850	567	576
Toneelvereniging De Vriendenkring	42546	540.11	2.400	2.476	2.515
Toneelvereniging Mariahout	42546	540.11	2.400	2.476	2.515
Openluchttheater Mariahout	42545	540.11	4.592	4.735	4.811
Stichting 't Oude Raadhuis	42560	821.40	6.895	7.111	7.225
Ons Tejater	42555	540.11	2.296	2.368	2.406
Cultureel podium 't Kouwenbergskerkje	42990	540.11	2.296	2.368	2.406
Kunstroute Laarbeek	42559	540.11	750	774	786
Heemkundekring De Lange Vonder	42563	541.70	5.550	5.724	5.816
Heemkundekring 't Hof van Liessent	42564	541.70	5.550	5.724	5.816
Heemkundekring Barthold van Heessel	42565	541.70	5.550	5.724	5.816
Omroep Kontakt	42990	580.90	14.336	19.477	19.789
Stichting Dialectenfestival Laarbeek	42547	540.11	750	774	786
SUBSIDIEPLAFOND CLUSTER 2 KUNST EN (VOLKS)CULTUUR			€ 103.415	€ 111.352	€ 113.134

Naam organisatie	ecl	(sub)	Subsidie	Subsidie 2019	Subsidie 2020
------------------	-----	-------	----------	---------------	---------------

Naam organisatie	ecl	(sub) functie	Subsidie programma 2016-2019	Subsidie 2019	Subsidie 2020
		functie	programma 2016-2019		
CLUSTER 3 ALGEMENE EN LOKAAL TOEGANKELIJKE VOORZIENINGEN WELZIJN EN ZORG					
Basisbibliotheek De Lage Beemden	42513	510.10	306.463	327.338	337.289
Stichting Muziekopleiding Laarbeek HaFa	42536	540.10	49.500	0	0
Programma kunstzinnige vorming	42531	540.10	40.000	0	0
Vouchersysteem kunst- en cultuursubsidies	42515	540.10	0	67.438	69.488
Kunst- en cultuuropleiding op basisscholen	42410	480.40	0	62.251	64.143
Kunst- en cultuuropleiding op basisscholen	42516	540.10	0	11.413	11.760
Stichting Howeko	42514	511.30	23.245	24.334	25.073
Stichting Vierbinden; welzijnswerk algemeen	42636	670.80	721.672	322.417	332.218
Stichting Vierbinden; ontmoetingscentrum B&D	42652	670.70		65.337	67.324
Stichting Vierbinden; dorpshuis LH	42652	670.72		92.795	95.616
Stichting Vierbinden; buurthuis Mariahout	42652	670.73		44.831	46.194
Stichting Vierbinden; Buurthuis Mariahout extra	42679	670.73		11.187	11.528
Stichting Vierbinden; vrijwilligerswerk	42580	580.40		22.474	23.158
Stichting Vierbinden; Jeugdbeleid	42676	670.85		5.791	5.967
Stichting Vierbinden; ouderenwerk	42612	670.30		25.820	26.605
Stichting Vierbinden; ondersteuning ouderenwerk	42667	670.30		33.111	34.117
Stichting Vierbinden; CVTM (coördinator vrijwilligers thuiszorg&mantelzorg)	42362	670.40		33.220	34.230
Stichting Vierbinden; maaltijdvoorziening	42682	670.30		8.011	8.254
Stichting Vierbinden; opvoedondersteuning	42153	671.30		41.656	42.922
Stichting Vierbinden; impuls dorpsondersteuning	42149	671.20		34.033	35.067
Stichting Vierbinden; OHP	42629	670.30		1.495	1.540
Stichting Vierbinden; vrijwilligerscompliment	42579	580.40		0	0
Stichting Vierbinden; buurtbemiddeling	42583	580.50		0	0
Stichting Vierbinden; project geld in eigen zak	42371	670.40		1.895	1.953
LEV-groep AMW	42622	670.10	331.555	271.618	279.875
LEV-groep Opvoedondersteuner	42151	671.30	65.030	192.962	198.828
Opvoedondersteuning vanuit basisonderwijs (GGD)	42154	671.30	0	22.297	22.975
LEV-groep anonieme hulp (telefonische hulpdienst)	42144	671.20	5.475	5.847	6.025
LEV-groep CJG	42562	670.86	73.767	78.792	81.187
LEV-groep Meldpunt huiselijk geweld	42181	670.00	17.000	18.159	18.711
LEV-groep Crisisdienst	42622	670.10	2.548	2.721	2.804
GGD Brabant Zuidoost (basis)	42710	714.10	368.979	361.314	394.033
Deelname Marietje Kessels Weerbaarheidsproject	42408	480.40	0	0	0
OGGZ	42364	670.40	11.886	16.135	16.626
Zorgboog, versterking lokale veld	42150	671.30	29.660	31.680	32.643
Zorgboog, Basisaanbod preventie	42724	715.10	282.540	285.701	294.386
Aanvullend aanbod	42728	671.10	0	0	0
Stichting ORO	42601	670.20	5.592	0	0
Stichting MEE Zuidoost Brabant	42136	671.20	165.171	43.488	44.810
Stichting MEE Zuidoost Brabant; Opvoedondersteuning	42160	671.30	0	132.934	136.976
Stelpost 'cliëntondersteuning'	42574	671.20	0	16.327	16.824
Special heroes	42681	670.30	1.490	1.592	1.640
Stelpost 'sport en bewegen in de buurt'	42575	670.30	0	3.034	3.127
Voorschoolse Educatie Spring	42656	650.20	82.000	59.443	61.250
Voorschoolse Educatie GOO	42668	650.20	0	154.849	159.556
Voorschoolse Educatie	42406	480.40	87.000	0	0
Schoolmaatschappelijk werk VO	42407	480.40	9.725	0	0
Gespecialiseerde thuisbegeleiding	42368	670.40	16.000	17.090	17.610
Bevordering participatie van mensen met een functiebeperking	42366	670.40	0	0	0
Onderwijsbegeleiding basisscholen	42481	480.20	20.000	0	0
HALT	42016	140.30	7.412	7.918	8.158
Volwasseneneducatie	42482	482.10	31.801	0	0
Subsidie uitvoering participatieactiviteiten	42155	623.10	0	84.548	98.749
Opvoedondersteuning JGGZ	42162	671.30	0	90.351	93.098
Opvoedondersteuning LEV-groep	42171	671.30	0	44.435	45.786
Opvoedondersteuning LEV-groep extra	42172	671.30	0	98.045	101.026
Opvoedondersteuning SAVANT	42173	671.30	0	79.930	82.360
Budget Uitw.samenwerk.conv. Taalhuis Laarbeek	42375	623.00	0	30.732	31.666
SUBSIDIEPLAFOND CLUSTER 3 ALGEMENE EN LOKAAL TOEGANKELIJKE VOORZIENINGEN WELZIJN EN ZORG			€ 2.755.511	€ 3.388.788	€ 3.525.173

Naam organisatie	ecl	(sub) functie	Subsidie programma 2016-2019	Subsidie 2019	Subsidie 2020
------------------	-----	------------------	------------------------------------	---------------	---------------

Naam organisatie	ecl	(sub) functie	Subsidie programma 2016-2019	Subsidie 2019	Subsidie 2020
------------------	-----	------------------	------------------------------------	---------------	---------------

CLUSTER 4 PREVENTIE EN ZORG					
Projectsubsidie evenementen (lokaal)	42569	560.50	5.000	9.111	9.257
Projectsubsidie evenementen (boven lokaal)	42570	560.50	0	5.111	5.193
Projectsubsidie educatie	42578	580.40	9.500	0	0
Projectsubsidie Watermaand	42576	560.00	15.000	15.332	15.577
Jubilea	42200	580.20	2.000	2.044	2.077
Projectsubsidie zorg voor onze jeugd	42665	670.85	19.500	0	0
Projectsubsidie langer meedoen	42666	670.40	22.500	0	0
Projectsubsidie vrijwilligerswerk toekomstbestendig (WMO-beleidsplan)	42658	670.40	13.000	0	0
Projectsubsidie bouwen aan sociale netwerken (WMO-beleidsplan)	42659	670.40	20.300	12.749	12.953
Projectsubsidie informatie en ondersteuning dichtbij (WMO-beleidsplan)	42660	670.40	5.000	0	0
Projectbudget toegankelijkheid	42648	670.40	0	0	0
Projectbudget wijkgericht werken (WMO-beleidsplan)	42661	714.90	0	0	0
budget onderzoek klanttevredenheid (WMO-beleidsplan)	42662	662.00	0	7.666	7.789
Projectsubsidie zingeving als medicijn (WMO-beleidsplan)	42663	670.40	11.000	0	0
Projectsubsidie gezonde basis (Wmo-beleidsplan)	42664	714.90	31.000	31.685	32.192
Projectsubsidie gezonde basis (Wmo-beleidsplan)	42713	714.90		0	0
SUBSIDIEPLAFOND CLUSTER 4 PREVENTIE EN ZORG			€ 153.800	€ 83.698	€ 85.037

TOTAAL-GENERAAL SUBSIDIES CONFORM 'SUBSIDIEPROGRAMMA MAATSCHAPPELIJK DOMEIN 2016-2019'	€ 3.261.424	€ 3.855.169	€ 3.985.652
---	--------------------	--------------------	--------------------

B-lijst (buiten het subsidieprogramma Maatschappelijk Domein 2016-2019)

Naam organisatie	ecl	(sub) functie	Subsidie programma 2016-2019	Subsidie 2019	Subsidie 2020
Diverse subsidies					
Kwijtschelding leges aan plaatselijke activiteiten	42200	580.10	0	0	0
Budget mensgerichte verkeersveiligheid	42202	210.90	0	40.000	19.000
Subsidie ondernemersfonds	42313	310.20	0	17.238	17.514
Subsidie bewegingsonderwijs (gymles)	42409	480.60	0	51.805	0
Subsidie stichting VVV Laarbeek	42566	560.40	0	5.187	5.270
Subsidie stichting VVV Laarbeek	42990	560.40	0	15.332	15.577
Subsidie zonne-energie	42970	723.20	0	0	0
Subsidie exploitatie mfc De Dreef	42990	300.10	0	7.685	7.808
Subsidie film Martien Coppens	42990	540.00	0	0	0
Subsidiewaardevolle bomen	42990	560.13	0	12.086	12.279
Stichting muziekeducatie Aarle-Rixtel	42531	540.10	0	0	0
Vierbinden: subsidie inzet buurtsportcoach	42164	530.00	0	25.553	25.962
Subsidie toerisme algemeen	42990	560.00	0	1.022	1.038
Stichting super sociaal: rijdende winkel tbv minima	42374	614.12	0	21.294	21.635
Lokale invulling Schulddienstverlening	42373	614.12	0	68.105	69.195
Subsidie netwerk BoerBierWater (5 jaar t.l.v. reconstructiefonds)	33310	810.10	0	10.140	10.302
Huurvergoeding sportterreinen onderwijs	42802	441.10	0	5.595	5.595
SUBSIDIEPLAFOND B-LIJST			€ 0	€ 281.042	€ 211.175

TOTAAL TE VERSTREKKEN SUBSIDIES			€ 3.261.424	€ 4.136.211	€ 4.196.827
--	--	--	--------------------	--------------------	--------------------

Bijlage 8

Incidentele baten en lasten 2020 t/m 2023

progr.	omschrijving	begroting		meerjarenbegroting					
		2020		2021		2022		2023	
		lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
	incidentele baten & lasten								
	Programma 1 - Burger en bestuur Geen incidentele baten en lasten								
	Programma 2 - Veiligheid Geen incidentele baten en lasten								
	Programma 3 - Woon- en leefklimaat								
3	<u>Onttrekking reserve bomenfonds</u> Voor de dekking van het benodigde budget voor het bomenvervangingsfonds ad € 104.000 vindt t/m 2020 een jaarlijkse onttrekking plaats uit de hiervoor beschikbare reserve bomenfonds. Met ingang van 2021 vindt geen onttrekking meer plaats en komt dit budget ten laste van de exploitatie.		104.000						
3	<u>Werkbudget Bereikbaarheidsagenda</u> Voor de aanloopkosten welke te maken hebben met het Bereikbaarheidsakkoord is voor 2020 een werkbudget noodzakelijk ter grootte van € 70.000. Hier staat eenzelfde eenmalige onttrekking uit de reserve bereikbaarheidsagenda tegenover.	70.000	70.000						
	Programma 4 - Economie en werkgelegenheid								
4	<u>Werkbudget economische agenda</u> In de Kadernota 2020 is een afbouwend werkbudget overeengekomen van € 184.000 in 2020, aflopend naar structureel € 160.000 met ingang van 2022.	24.000		2.000					
4	<u>Stelpost schulden en armoede</u> Op basis van de meicirculaire gemeentefonds 2018 wordt een tijdelijk budget ontvangen van jaarlijks € 23.000 voor het bestrijden van schulden en armoede (2019 en 2020). Het effect van het vervallen van de uitkering via het gemeentefonds is al verwerkt in het meerjarensaldo 2020-2023 van de primitieve begroting.	23.000	23.000						
4	<u>Stelpost begeleiding mensen naar werk</u> Betreft een oorspronkelijk budget van € 150.000,- voor begeleiding van mensen naar werk dat jaarlijks omlaag wordt bijgesteld naar uiteindelijk structureel € 80.000 in 2021 e.v.	20.000							
4	<u>Dutch Technology Week 2020</u> In de begroting 2020 is een incidenteel bedrag opgenomen ter grootte van € 20.000 voor uitgaven in 2020 met betrekking tot de Dutch Technology Week (DTW).	20.000							

progr.	omschrijving	begroting		meerjarenbegroting					
		2020		2021		2022		2023	
	incidentele baten & lasten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
	Programma 5 - Gezondheid, welzijn, zorg en onderwijs								
5	<u>Verhoging taalniveau statushouders</u> Voor de verhoging van het taalniveau van de statushouders worden tijdelijk voor de periode 2019 t/m 2020 extra middelen van jaarlijks € 26.000 beschikbaar gesteld via het gemeentefonds. Het effect van het vervallen van de uitkering via het gemeentefonds is al verwerkt in het meerjarensaldo 2020-2023 van de primitieve begroting.	26.000							
5	<u>Bijdrage integratie Jeugdgezondheidszorg</u> Voor het vormgeven van de integratie Jeugdgezondheidszorg (JGZ) wordt voor 2020 een eenmalig bedrag beschikbaar gesteld van € 22.000 (op basis van € 1 per inwoner).	22.000	26.000						
5	<u>Uitvoeringskosten GR Peelgemeenten</u> In de totaal geraamde bijdrage 2020 aan de Gemeenschappelijke Regeling Peelgemeenten zit een bedrag van € 59.000 aan eenmalige uitvoeringskosten opgenomen.	59.000							
5	<u>Pilot duurzaam onderhoud sportparken</u> Voor het opstarten van een pilot in 2019 en 2020 om robotmaaiers in te zetten voor het maaien van de sportparken is aaneenmalige middelen respectievelijk € 50.000 en € 80.000 voor beschikbaar. Hier staat eenzelfde eenmalige onttrekking uit de algemene reserve tegenover.	80.000	80.000						
	Programma 6 - Financiën en bedrijfsvoering								
6	<u>Budget incidenteel onvoorzien (raad)</u> Om onvoorziene zaken met een incidenteel effect het hoofd te kunnen bieden, wordt met ingang van de begroting 2020 jaarlijks een budget geraamd van € 15.000,- welke ter beschikking staat van de raad. In de loop van het jaar kan door de raad een beroep gedaan worden op dit budget.	15.000		15.000		15.000		15.000	
6	<u>Budget incidentele actualiteiten (college)</u> Om onvoorziene zaken met een incidenteel effect het hoofd te kunnen bieden, wordt met ingang van de begroting 2020 jaarlijks een budget geraamd van € 45.000,- welke ter beschikking staat van de college. In de loop van het jaar kan door het college een beroep gedaan worden op dit budget.	45.000		45.000		45.000		45.000	
6	<u>Onttrekking reserve HNG</u> De incidentele bijdrage die ontvangen is in het kader van de verkoop van het HNG is destijds gestort in een bestemmingsreserve. De jaarlijks onttrekking hieruit ter grootte van € 121.284 wordt als baat ten gunste van de exploitatie gebracht. Echter de looptijd van deze onttrekking is eindigend en de laatste onttrekking zal in 2020 plaats vinden.		121.000						
6	<u>Budget Risicoinventarisatie en evaluatie (RI&E)</u> Het in de begroting 2020 beschikbaar gestelde bedrag van € 20.000 voor Risicoinventarisatie & evaluatie (RI&E) wordt met ingang van 2021 teruggebracht naar een structureel budget van € 15.000.	5.000							

progr.	omschrijving	begroting		meerjarenbegroting					
		2020		2021		2022		2023	
	incidentele baten & lasten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
6	<u>ICT-budget</u> Na actualisatie van de jaarschijf 2020 van het Informatiebeleidsplan is gebleken dat het beschikbare ICT-budget voor 2020 éénmalige ruimte geeft ter grootte van € 127.000.		127.000						
Totalen		409.000	551.000	62.000	0	60.000	0	60.000	0
Saldo		-142.000		62.000		60.000		60.000	

progr.	omschrijving	begroting		meerjarenbegroting					
		2020		2021		2022		2023	
	incidentele baten & lasten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten

Bijlage 9

Overzicht taakvelden 2020

Taakveld	Omschrijving	Lasten	Baten	Saldo
0.	Bestuur en ondersteuning			
0.1	Bestuur	1.441.109	0	-1.441.109
0.2	Burgerzaken	625.933	235.995	-389.938
0.3	Beheer overige bouwen en gronden	12.270	30.173	17.903
0.4	Overhead	6.694.076	337.359	-6.356.717
0.5	Treasury	-200.437	61.205	261.642
0.61	OZB woningen	251.211	2.721.577	2.470.366
0.62	OZB niet-woningen	0	1.585.800	1.585.800
0.63	Parkeerbelasting	0	0	0
0.64	Belastingen overig	0	17.514	17.514
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	29.249.571	29.249.571
0.8	Overige baten en lasten	399.545	0	-399.545
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	120.000	0	-120.000
0.10	Mutaties reserves	633.500	1.891.341	1.257.841
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	2.291.623	2.291.623
1.	Veiligheid			
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.291.470	42.736	-1.248.734
1.2	Openbare orde en veiligheid	480.995	26.792	-454.203
2.	Verkeer, vervoer en waterstaat			
2.1	Verkeer en vervoer	2.473.766	45.418	-2.428.348
2.2	Parkeren	0	0	0
2.3	Recreatieve havens	4.755	0	-4.755
2.4	Economische havens en waterwegen	0	0	0
2.5	Openbaar vervoer	0	0	0
3.	Economie			
3.1	Economische ontwikkeling	494.262	0	-494.262
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.733.784	2.756.595	22.811
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	51.258	45.148	-6.110
3.4	Economische promotie	133.056	0	-133.056
4.	Onderwijs			
4.1	Openbaar basisonderwijs	0	0	0
4.2	Onderwijshuisvesting	516.874	477	-516.397
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	777.683	158.093	-619.590
5.	Sport, cultuur en recreatie			
5.1	Sportbeleid en activering	238.686	19.507	-219.179
5.2	Sportaccommodaties	928.178	206.714	-721.464
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	192.571	1.089	-191.482
5.4	Musea	20.599	0	-20.599
5.5	Cultureel erfgoed	82.401	8.111	-74.290
5.6	Media	373.434	0	-373.434
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.894.690	67.963	-1.826.727

Taakveld	Omschrijving	Lasten	Baten	Saldo
6.	Sociaal domein			
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	2.797.631	249.270	-2.548.361
6.2	Wijkteams	2.179.675	0	-2.179.675
6.3	Inkomensregelingen	5.116.815	3.249.995	-1.866.820
6.4	Begeleide participatie	2.407.887	0	-2.407.887
6.5	Arbeidsparticipatie	294.338	0	-294.338
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	472.532	93.479	-379.053
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	2.967.066	0	-2.967.066
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	104.434	0	-104.434
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	4.591.328	0	-4.591.328
7.	Volksgezondheid en milieu			
7.1	Volksgezondheid	827.588	0	-827.588
7.2	Riolering	1.641.497	2.375.333	733.836
7.3	Afval	2.135.440	1.889.655	-245.785
7.4	Milieubeheer	1.174.095	0	-1.174.095
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	335	0	-335
8.	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing			
8.1	Ruimtelijke Ordening	882.226	95.100	-787.126
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)	3.471.927	3.471.924	-3
8.3	Wonen en bouwen	266.370	771.296	504.926
		53.996.853	53.996.853	0

Lijst met afkortingen

Om de leesbaarheid van de Programmabegroting te verbeteren, wordt een lijst met afkortingen aan het document toegevoegd. We vinden het belangrijk dat documenten als de Programmabegroting ook voor burgers goed leesbaar zijn. Daarom zijn ook afkortingen waarvan de betekenis voor geoefende lezers meteen duidelijk is toch aan dit overzicht toegevoegd.

a.s.	= aanstaande
AB	= Algemeen Bestuur
ABL	= Algemeen Belang Laarbeek
AMK	= Algemeen Meldpunt Kindermishandeling
AO	= Administratieve Organisatie
APV	= Algemene Plaatselijke Verordening
AR	= Aarle-Rixtel
Arbo	= Arbeidsomstandigheden
AWBZ	= Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
AZ	= raadscommissie Algemene Zaken
BP (afd.)	= Afdeling Beleid en Projecten
B&W	= Burgemeester en Wethouders
BAG	= Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBV	= Besluit Begroting en Verantwoording
BBZ	= Bijzondere Bijstand aan Zelfstandigen
BD	= Beek en Donk
bge	= bouwgrondexploitatie
BIE	= bouwgrond in exploitatie
BIO	= Bijdrage in ontwikkeling
BLS	= Besluit Locatie gebonden Subsidie
BNG	= Bank Nederlandse Gemeenten
bovo	= bovenwijkse voorzieningen
BP	= Bestemmingsplan
BRO	= Basisregistratie ondergrond
BS	= Basisschool
BSOB	= Belastingssamenwerking Oost-Brabant
BTB	= Bereikbaarheid, Toegankelijk en Beschikbaarheid
BTW	= Belasting Toegevoegde Waarde
BV	= Besloten Vennootschap
BV (afd.)	= Afdeling Bedrijfsvoering
BZK	= Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
c.q.	= casu quo / in welk geval
CAK	= Centraal Administratie Kantoor
CDA	= Christen Democratisch Appèl
CJG	= Centrum voor Jeugd en Gezin
CVV	= Collectief vraagafhankelijk vervoer
d.d.	= de datum
DB	= Dagelijks Bestuur
DI (afd.)	= Afdeling Dienstverlening en Informatie
DigiD	= persoonlijke inlog-code waarmee Burgers zich bij de overheid kunnen identificeren
Div	= Documentaire informatie voorziening
DIVOSA	= Vereniging van gemeentelijke directeuren in het sociaal domein
d.m.v.	= door middel van
DU	= Decentralisatie-Uitkering gemeentefonds
DVO	= Dienstverleningsovereenkomst
e.e.a.	= een en ander
EMU	= Europese Monetaire Unie
Etc	= Et cetera / en zo voort
EU	= Europese Unie
EVZ	= Ecologische verbindingszone
Excl.	= exclusief
Expl.mij	= Exploitatie Maatschappij
FBV	= Fonds Bovenwijkse Voorzieningen
Fte	= fulltime equivalent
GB	= gemeente Gemert-Bakel
GBA	= Gemeentelijke Basis Administratie
GHOR	= Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de regio
GO	= Georganiseerd overleg

GR	= Gemeenschappelijke regeling
GVOP	= Gemeenschappelijke voorziening officiële publicaties
GW	= gemeentewet
Ha	= hectare
HNG	= Hypotheekfonds Noord-Brabantse Gemeenten
HNW	= Het Nieuwe Werken
HV	= Huishoudelijke verzorging
i.c.	= in casu / in het geval dat
i.v.m.	= in verband met
ICT	= Informatie en Communicatie Technologie
iDOP	= integraal Dorpsontwikkelingsplan
IOAW	= Wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte werkloze Werknemers
IOAZ	= Wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte werkloze Zelfstandigen
IU	= Integratie-Uitkering gemeentefonds
IVN	= Instituut voor natuurbeschermingseducatie
Jb	= Jeugdbescherming
Jr	= Jeugdreclassering
KCC	= Klant Contact Centrum
Km	= kilometer
LB	= gemeente Laarbeek
LH	= Lieshout
LOG	= Landbouw ontwikkelingsgebied
LOP	= Landschapsontwikkelingsplan
m.b.t.	= met betrekking tot
Mer	= Milieu effect rapportage
MF	= Multifunctionele accommodatie
MH	= Mariahout
Mi-2	= Beheersysteem onderhoud wegen
MOR	= Meldingen Openbare Ruimte
MRE	= Metropool Regio Eindhoven
MT	= managementteam
n.a.v.	= naar aanleiding van
n.v.t.	= niet van toepassing
NAR	= Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement
NHR	= Nieuw Handels Register
NOC	= Noord-Oost corridor
NRD	= Notitie Reikwijdte en Detailniveau
NUP	= Nationaal uitvoeringsprogramma
NV	= Naamloze Vennootschap
NWB	= Nederlandse Waterschap Bank
o.a.	= onder andere
OAB	= Onderwijs achterstandsbeleid
OB (afd.)	= Afdeling Omgevingsbeheer
OBS	= Openbare Basisschool
ODZOB	= Omgevingsdienst Zuid-Oost Brabant
OJA	= Open jongerencentrum Aarle-Rixtel
OZB	= onroerende zaakbelasting
PAUW	= Product Algemene Uitkering voor het Web
PG	= Peelgemeenten
PGB	= Persoonsgebonden budget
P.M.	= pro memorie / om niet te vergeten
PNL	= Partij Nieuw Laarbeek
Pr.	= programma
PVDA	= Partij van de Arbeid
RAV	= Regionaal Ambulance Vervoer
rb.	= raadsbesluit
RD	= raadscommissie Ruimtelijk Domein
RGSHG	= regeling Geldelijke Steun Huisvesting Gehandicapten
RIB	= raadsinformatiebrief
RNI	= Basisregistratie Registratie niet Ingezetenen
RO	= Ruimtelijke ontwikkeling
RSS	= Really Simple Syndication / eenvoudige gelijktijdige publicatie
RUD	= Regionale uitvoeringsdienst
Ruddo	= regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden
SAN	= Dataopslagsysteem
SD	= raadscommissie Sociaal Domein
SEZ	= Spoedeisende zorg
SLOK	= Stimulering lokale klimaatinitiatieven

SOK	= Samenwerking overeenkomst
Soza	= Sociale Zaken
SRE	= Samenwerkingsverband regio Eindhoven
SVn	= Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten
TAJ	= Transitie Autoriteit Jeugd
t.b.v.	= ten behoeve van
t.o.v.	= ten opzichte van
TV	= Tennisvereniging
t.z.t.	= te zijner tijd
u/g	= uitgegeven geldlening
vGRP+	= verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan inclusief Gemeentelijke watertaken
VRBZO	= Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost
VVD	= Volkspartij voor Vrijheid en Democratie
VVV	= vereniging voor vreemdelingen verkeer
WABO	= Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht
Wet Fido	= Wet Financiering decentrale overheden
Wet WOZ	= Wet Waardering onroerende Zaken
WIJ	= Werk Investeren Jongeren uitkering
Wmo	= Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WNT	= Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen in de (semi)publieke sector
WSL	= Woning Stichting Laarbeek
WSW	= Wet Sociale Werkvoorziening
WW	= Werkloosheids Wet
WWB	= Wet Werk en Bijstand
ZIN	= Zorg in natura
ZO	= Zuid-Oost